



روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

سال هشتم

شنبه ۲۰ آبان ماه ۱۳۳۱

شماره ۲۲۵۴

شماره مسلسل ۴۴

دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۳۴

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۱ شنبه
یازدهم آبان ماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب:

- ۱- طرح و تصویب صورت مجلس
- ۲- بیانات قبل از دستور - آقای خلخالی
- ۳- بیانات آقایان: مهندس رضوی و مشار طبق ماده ۹۰ آئین نامه
- ۴- بیانات قبل از دستور آقایان: صفائی - دکتر بقائی - وزیر امور خارجه
- ۵- تقدیم لایحه تمدید فرمانداری نظامی در هشت نقطه خوزستان
- ۶- معرفی آقای دکتر خسروانی به معاونت وزارت اقتصاد ملی بوسیله آقای وزیر اقتصاد ملی
- ۷- طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع بوظیفه وراثت مرحوم سرهنگ نوریشاد
- ۸- طرح لایحه دو فوری راجع با اجازه تعقیب آقای احمد قوام و موکول شدن بجلسه بعد
- ۹- طرح گزارش کمیسیون بودجه راجع با اجازه پرداخت یکدوازدهم مهرماه ۱۳۳۱
- ۱۰- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس نه و پنج دقیقه صبح بریاست آقای محمد ذوالفقاری (نایب رئیس)

تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس
نایب رئیس - غائبین جلسه گذشته قرائت میشود
(شرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان: مکی - مهندس حسینی - ناظرزاده - مدرس - عبدالرحمن فرامرزی
غائبین بی اجازه - آقایان: دکتر امامی بهادری - محمد حسین قشقائی - دادور -

فتحعلی افشار - معتمد دماوندی - امیرافشار راشد - تولیت - میراشرافی
نایب رئیس - نسبت بصورت جلسه اعتراضی نیست؟ آقای کریمی
کریمی - در جلسه گذشته بنده یک سوالی از وزیر دفاع ملی کردم راجع به مسببن قتل سی ام تیردر کرمانشاه که آنها را بدون مجوز قانونی فراری دادند و قبلا هم با آقای نخست وزیر این موضوع نوشته شده بود ایشان فرموده بودند که این افسران

عین مذاکرات مشروح سی و چهارمین جلسه از دوره هفدهم قانونگذاری

اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس

دوباره بمجلس حوزه محاکمه شان که کرمانشاه باشد مراجعت داده شوند ولی بعداً اطلاع رسید که هنوز مراجعت نکرده اند این سوال را بنده تقدیم کردم و جزء صورت مجلس نوشته شده است

نایب رئیس - سوال در صورت مجلس نوشته نمیشود

کریمی - مال جناب آقای کنجه نوشته شده از این جهت توضیح دادم

نایب رئیس - اطلاع داده میشود برای جواب حاضر بشوند آقای وکیل پور وکیل پور - عرض کنم بنده قبلا

از هیئت تندنویسی مجلس تشکر میکنم که آنچه را که بنده گفتم خیلی خوب نوشته اند فقط يك دو اشتباه مطبوعه ای دارد که

تصحیح میکنم ولی يك اشتباهی که این جاهست و ایجاد سوءتفاهم میکند این است که بنده غرضم این نبود که مستخدمین و

کارمندان دولتی حاضر زیاد هستند حتی بر عکس ادعای آقای وزیر دارائی معتمد که مستخدمین زیاد نیستند در وضع حاضر خواستم

این را تذکر بدهم ضمناً دو سوال هم از آقای وزیر دارائی کرده بودم که در جلسه قبل استدعا کردم که ایشان حاضر بشوند -

برای جواب گفتن الان دو هفته میگذرد و حاضر نشده اند این تکلیفی که در قانون پیش بینی شده است برای وزراء که در

موقع معین بیایند و سوال و کلاء جواب بدهند برای این است که تأخیر نکنند و مجدداً حالا از مقام ریاست استدعا میکنم که هر چه زودتر امر بفرمایند برای جواب

سوالات حاضر بشوند

نایب رئیس - تأکید خواهد شد آقای حائری زاده

حائری زاده - يك مختصر اصلاحی است که باشد را نباشد نوشته اند و این را در مطبوعه اشتباه کرده اند بنده نویسی تذکر میکنم

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای دکتر سنابادی

دکتر سنجابی - در ضمن عریضی که در سوال جلسه گذشته کردم گویا تذکر دادم که این دستگامهائی که آقای وزیر

کشور فرمودند بفرستنده تعبیر شده روی بعضی از اینها نوشته شده است میدانم

کراند برتین

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای دکتر فقیهی شیرازی

دکتر فقیهی شیرازی - در صورت مذاکرات قبل در یکی دو جمله اشتباهی شده است که بنده یادداشت کرده ام میدهم بنده نویسی استدعا میکنم تصحیح بشود

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای اخگر فرمایشی دارید

اخگر - يك عرض کوچکی دارم

نایب رئیس - بفرمائید

اخگر - دو طومار از ماربین اصفهان رسیده است دایر بر پشتیبانی از دولت و جلوگیری از اخلاکگران و مفسدین يك طومار هم از طرف اهالی بوشهر رسیده است دایر

به پشتیبانی از دولت ملی و تمنای جلوگیری و برکناری عمال خارجه از آن حدود که تقدیم میگردد

نایب رئیس - اعتراض دیگری نیست (اظهاری نشد) صورت جلسه پنجشنبه

هشتم آبانماه تصویب شد

۲- بیانات قبل از دستور آقای خلخالی

نایب رئیس - نطق قبل از دستور شروع میشود آقای خلخالی

خلخالی - قبلا يك تذکره را مجبور شدم تصدیح بدهم و آن نوشته های ماری از حقیقت بعضی از روزنامه های متضاد میباشد که لابد نویسندگان نادان و مغرض دارند

در باره حضور من در روز سلام که با لباس عادی یعنی با همین لباس رفته بودم البته آنها بدو غ نوشته اند قصد تو همین داشتیم و من جدا آنکدب می کنم که نظر تو همین نبوده است بلکه مخصوصاً بعد از توضیح تفسیر قانون اساسی و علل وجوهای دیگر لازم دیدم که شرفیاب بشوم و بیرون بیایم

جناب آقای مهندس رضوی اصرار فرمودند و بنده حتی عرض کردم لباس ندارم و تهیه آنرا هم از دیگران لازم نمی بینم فرمودند با این لباس هم مانعی ندارد مطلب دیگری که میخواهم عرض کنم گر چه چند جلسه گذشته ولی در همان موقع من متأثر شدم و شاید هم در خاطر بعضی از آقایان باشد موقفی که طرح مربوط بوقایع خونین سی ام تیر مطرح بود با کمال تأسف آقای کریمی تحت تأثیر قرار گرفته نسبت با آقای مشار مطلبی فرمودند که بعقید بنده حقیقت نداشت (کریمی - اجازه بفرمائید خود آقای مشار گله کنند نه شما) اجازه بدهید این مقدمه است برای ذی المقدمه ای که آقای مشار هم بمقیده بنده از جاده حقیقت منحرف شده اند برای اینکه فرمودند این مجلس یک عده اش مجذوب و یک عده اش مرعوب هستند (حائری زاده - عین حقیقت را گفتند) من از طرف آقایان دفاع نمی کنم ولی شایسته نبود مادام که من در این مجلس این فرمایش گفته بشود (ناظر زاده - فقط شما؟) (احسن است) عرض کردم من بدیگران کاری ندارم در مجلس شورای ملی بهتر از من هم وجود دارد بنده وکیل آنها نیستم البته اگر مصداقی برای مجذوب بودن وجود داشته باشد مجذوبیت حق و عدالت است این را من اعتراف می کنم که در برابر حق و عدالت و درستی زندگی مردم ما مجذوب هستیم باید تصدیق کرد که ما در جوانی بمبارزه در راه تحقق آمال ملت تصمیم گرفتیم و مصمم هستیم جز در پیشگاه عدالت همانطوری که عرض کردم حتی بفلک تعظیم نمی کنیم

که بحث تازه ای نیست آنقدر دنبال کنیم که نتیجه برسد و مخصوصاً در این موقفی که قدرت هائی خواه از طرف دولتها خواه از طرف طبقات فاسد و افراد منحرف برای منحرف کردن مبارزات ملت ایران اعتدال می شود این روح صلابت و سیر سختی و پادامه این مبارزه پرافتخار لازم است که تقویت بشود ممکن است در این مبارزه مقدس تنگ نفسانی در وسط راه بمانند ولی آن چه مسلم است ملت رشید و اقماً رشید و قهرمان ایران لاجرم بسر منزل مقصود خواهد رسید (صحیح است) حتماً نیروهای اهریمنی استعمار و قدرت های شیطانی را خرد و نابود خواهد کرد (صحیح است)

در چند جلسه پیش یعنی چهارمین باری که بنده آمده بودم صحبت کنم البته صحبت هائی که در آن جلسات میخواستم عرض کنم مرور زمان که مخصوصاً در مجلس خیلی زود صادق است و شامل می شود آن بحث ها را از بین برد من ضمناً از روزنامه ها اخباری را جدا کردم و اینجا می خواستم مطرح کنم که خارجی ها چقدر تلاش می کنند و در انتظار سقوط کابینه آقای داکتر مصدق هستند عرض کردم ما به اشخاص کاری نداریم آقایان نمی دانم شنیده اند یا نه مخصوصاً در مبارزه انتخاباتی در تبریز علناً در مجامع به مردم میگفتم که من ارتباط شخصی و بستگی خاصی با جناب آقای داکتر مصدق و جناب آیت الله کاشانی و کسان دیگر ندارم حتی اعلامیه ای که جناب آقای آیت الله کاشانی در مسافرتی که بعد از ختم انتخابات تهران کردم در باره تجلیل بنده لطفاً صادر فرموده بودند منتشر نکردم هنوز هم برای حفظ احترام مانده مبارزه مستقلانه آذربایجانی طوری بود که علی رغم فعالیت های بعضی از سران ارتش و عمال رکن دوم و قوای انتظامی که بسختی میکوشیدند حتی چند مرتبه قصد ترور من را داشتند مانع از نتیجه رسیدن مبارزات مردم تبریز باشند ولی علی رغم تشبثات خائنانه آن مردم توانستند نمایندگانشان را به مجلس بفرستند و من نمیگویم فساد نا پذیرم ولی تا جان در بدن دارم از راه مبارزه پو افتخاری که عرض کردم و برای ما اسباب سز افزای و سر بلندی است بر نمیگردم صحبت فرد نیست تابع اشخاص نیستم صحبت مجذوبیت مطلقاً در کار نیست البته این قسمت را هم عرض کنم که ما خصومت با کسی و یا دولتی نداریم ما وطنمان را میخواهیم مستقل باشد و دور از پلیدیها زندگی شرافتمندانه ای که مطابق وضع گذشته و حاضر ملت ایران باشد بدست آوریم که در آن برادری و برابری کاملاً مشاهده بشود البته این نکته هم باز تصریح میشود اگر چنانچه در قرن بیستم در عصری که زندگی میکنیم بفریاد مظلومیت

ملت ایران توجهی از طرف ملت ها سازمانهای بین المللی نشود منظور من این است یقین بدانید که روزی هم صدای مظلومانه آنها هم توجهی نخواهد شد بقول شهیار شاعر آذربایجانی پس از این گوش فلک نشنود افغان کسی که من این گوش فلک را بفغان کردم

البته از نقطه نظر حق طلبی بدون توجه باین که یک ملت ضعیف کوچک با یک ملت مقتدری مثل انگلستان مبارزه میکند طرفداری و جانبداری از نظر اتحاد نظامی یا هر عمل دیگری نباید بشود عدل و نصفت و شرافت باید رعایت گردد روزی یکی از همکاران اینجا تجلیل از سازمان ملل متحد می کردند که ما هم معتقدیم برای اینکه این آرزوی بشریت است که عدالتی بوجود بیاید که بین المللی باشد که همه مخصوصاً ملل ضعیف و کوچک از آن استفاده بکنند ولی این نکته را نمیتوان نا گفته گذاشت و باید تذکر داده میشد که در منشور ملل متحد مخصوصاً محاصره اقتصادی یکی از مجازاتها است در صورتیکه بدون تقصیر ملت ایران را بچنین مجازاتی دچار کرده اند و این کاملاً مایه تأسف است از این که این دولتی هم که یک چنین کاری کرده است یکی از مؤسسه بین سازمان و امضاء کنندگان منشور است حالا بحث در این قبیل موارد خیلی زیاد است چون حقانیت ملت ایران بر تمام ملل ثابت شده است باید مردانگی و حق طلبی و حق خواهی تمام ملل مصروف این باشد که آثار شوم فشار اقتصادی دولت انگلیس را مخصوصاً در بین پیرندا مبارزات ملت ایران بشمر برسد و رفاه و آسایش ملی بوجود بیاید خطرات احتمالی (ما مردم و ملت های دیگر را نمیتوانیم) خطرات احتمالی بوقوع نییند و مطلب دیگری که میخواستم عرض کنم و یکی از مظاهر آن توطئه هائی است که اشاره کردم سعی و تلاش دشمنان ما و عوامل آنها در راه مایوس کردن مردم است که آنها را از مبارزه خود منصرف گردانند البته این در تمام جاها همانطوری که در مرکز است مخصوصاً در شهرستانها با قدرت تمام انجام میگردد مخصوصاً در تبریز و آذربایجان اخباری هم که می رسد من فوق العاده متأثر میشوم و سعی میکنم و سعی میکنم که در حال تأثر مطلبی عرض نکنم تا جائیکه بمن ایراد می کردند شما سکوت اختیار کرده اید و من میدانم که دشمن خوب تشخیص داده است که حربه برنده ما در این مبارزه ملی فهم و ادراک و اندیشه و کمک و حمایت مردم ایران است این حربه برنده را از دست پیشوایان و مبارزین قهرمان میخواهند بگیرند یا آن را بسختی کنند بکنند که مؤثر واقع نشود من جمله در آذربایجان شایع میکنند بطور مستقیم و غیر مستقیم که نمایندگان ملی شما کاری نکرده اند من اعتراضات زیادی دارم روزی هم در حضور آیت الله کاشانی عرض

کردم مادر عین حال که در امور دولتی نمی خواهیم دخالت کنیم و در عزل و نصب مأمورین کاری نداریم ولی این مردم که سخت در بدبختی فرو افتاده اند انتظار دارند که بداد آنها برسیم و بمصداق شعر لایسلون اخامم حین یند بهم فی النایات علی مقال برهان آنها انتظار دارند حتی ما به استغاثه آنها دلیل و برهان نخواهیم بکمک آنها بشتابیم همانطور که از نظر فقر عمومی کمک می کنیم از نظر ظلم و اجحاف مأمورین که در نتیجه اعمال نفوذ بحقوق مردم حتی بجان مردم مسلط شده اند آن تسلط شیطانی آنها را رفع کنیم بلی منظور این بود که در چنین موقفی که دشمن باین حبله می خواهد مردم را مایوس کند و مبارزه را از اینراه عقیم گذارد حسن تشخیص و استنباط صحیح ملت کمال ضرورت را دارد که مسائل اجتماعی را تجزیه و تحلیل کند و حق و باطل را از هم جدا سازد و بفرض اینکه دولت خدای نکرده در کار خود توفیقی حاصل نکند به نماینده ای که نماینده ملت است مبین آلام مردم است تهمت بناحق نزنند یعنی مواظب باشد که افکاری را مشوب نکنند برای اینکه مانع اینده هستیم نه متصدی حکومت و شریک قوه مجریه از خدا می خواهیم دولت در اینکار توفیق حاصل کند و تمام تلاش ما این است که دولت را که تا کنون مشغول تخریب بوده و کاخ های امیال شیطانی دشمنان ملت را ویران کرده و باید بکند بیک دستگاه سازنده ای مبدل گردد که اعمال مثبت او هم امید در دل مردم ایجاد بکند و راه بهبود اصلاح را به مردم نشان بدهد

نایب رئیس - آقای خلخالی وقت شما تمام است

خلخالی - حالا اگر آقایان اجازه بفرمایند بنده چند مطلب دیگر داشتم

نایب رئیس - محتاج برای است

ناظر زاده - مخالفی که نیست بفرماید حرف های خوبتان را گوش میدهم

افشار صادقی - رأی میدهم آقای چند نفر از نمایندگان - مخالفی نیست

نایب رئیس - بفرمائید

خلخالی - البته تذکر این مطلب مانع از این نمیشود که ما نسبت بدولتی که مورد اعتمادمان است و تا کنون هم کوشش کردیم که بدست او اصلاحاتی انجام بگیرد انتقادات منطقی نیز نکنیم و این هم یکی از دلایلی است که برای رد فرمایشات آقای مشار عرض کردم ما چنین مجذوب نیستیم که حق را فراموش کرده باشیم عرض کردم تانی و کندی که در کارهای اصلاحی دیده میشود البته معلول علل اجتماعی ممکن است باشد و هست ولی آن شهامت

وقدرت کار دولت است که این طلل اجتماعی را که کار های اصلاحی را به عقب می اندازد و فرصت و وقت مردم که منتظم است از دست مینهد استفاده نماید دولت بساید با اصلاحات و سرسختی خود تمام موانع را همانطور که موانع بزرگ خارجی زاناندازمه زیادی برداشته موانع داخلی را هم بردارد و سیاست داخلی نیز مورد توجه کامل دولت قرار بگیرد عرض کردم مخصوصاً من خودم هم متوجهم در گذشته وادوار گذشته خزانه مثل امروز خالی نبوده است بجران اقتصادی وجود نداشته است اصلاحات مبارزاتی در کار نبوده است که وضع فوق العاده ای داشته باشد ممکن است کسانی اعتباراتی برای نقاطی میگرفتند من برای نقاطی نظر خاصی ندارم این را من باب مثال عرض می کنم که ممکن است اعتباراتی هم میگرفتند در ضمن حیف و میل مقداری هم به آن محل کمک میشد اکنون که هیچ کمکی ب مردم نمیرسد تصور میکنند که در نتیجه سهل انگاری ما است من ب مردم آذربایجان باید صریحاً از اینجا عرض کنم من برای تحقیق آمال ملت ایران مخصوصاً برای عملی ساختن خواسته های مردم آذربایجان که در مشروطه آنهمه جانبازی ها کرده اند و برای استقلال ایران آن همه فداکاری ها کرده اند و امید و آرزوی فداکاری بیشتری را دارند تا پای جان ایستاده ام من و دوستان من البته من بطور خصوصی هم که با آقایان صحبت می کنم علاقه خاص آنهارا هم به آذربایجان می بینم چون اسم آذربایجان بمیان آمد باید تبلیغات ناروای خارجی که مخصوصاً برای ترسانیدن ملت و ارباب مردم در این موقع حساس از طرف دولت ترکیه که در روزنامه های ترک گاهگاهی انتشار پیدا می کند راجع به آذربایجان تنفر شدید خودم و موکلین خودم را بیان کنم و بگویم که آذربایجان برای هر متجاوزی قبرستان خوبی است درست است که عدم توجه دولت های گذشته آذربایجان را به تل خاکستر و بقیرستان بیشتر شبیه گردانیده است ولی این دلیل آن نباشد که روح تجاوز کارانه دیگران را قوی کند همان طور که از تمام نقاط ایران باید دفاع کرد مخصوصاً از آذربایجان که مهد شیران و دلیران است و اکنون بانهایت فقر و تشنگستی ب سمری برده باید دفاع کرد آن جا نه برق دارد نه آب دارد مسئله لوله کشی ناقص مانده حتی نان و گوشت گران شده وضع را هم مخصوصاً فوق العاده نشان میدهند و استقامت مردم را درهم میشکنند نمی خواهم راجع به شهرستانها و استانهای دیگر صحبت کنم برای اینکه فرقی نبارد و همه جا مورد احترام ما است ولی باید عرض کنم غیر از فداکاریهایی که در صدر مشروطه از افراد غیور آذربایجان به منصفه ظهور رسیده و غیرت و شجاعت و شرافت آنها در

مشروطه اثر مهمی داشته است از نظر مرزی بودن از نظر حق طلبی و حقانیت و صداقت و مسلمانی مردم آنجا باید توجه بیشتری بآذربایجان بشود کارهایی که باید انجام بشود نمیشود این مایه تأسف است ممکن است دولت بودجه ای نداشته باشد اعتباری نداشته باشد کارهای عمرانی و ساختمانی نتواند انجام بدهد ولی برای تغییر مأمورین دغل و دزد مأمورینی که بمبارزه مردم قیام ملت اعتقاد و ایمان و علاقه ای ندارند اقدام نمیکند و آنها را تغییر نمیدهند مدتی اینجارجع بفرمانده لشکر آنجا صحبت کردم تا بعد تغییر دادند بعد از تغییر او تازه معلوم نیست زیردستان او عوض بشوند یا وضع چاقو کشانی را که برای ارباب مردم بوجود آورده بودند و در هر مبارزه ای آنها را تشجیع میکردند برای از بین بردن مبارزات مردم عوض بشود یا نشود و یا دستگاه پلیسی - آن روز البته رئیس شهربانی را عوض کردند نسبتاً فرد بدی بنظر نمیرسد چون اعتقاد من این است اصلاً از مأمور دولت نباید تعریف کرد مگر اینکه کار خوبی انجام بدهد (افشار صادقی - سر لشکر مقبلی آدم خوبی است) بنظر شما (هدی - بنظر خیلی ها) باز بنظر شما منظورم از انتقاد این نیست که من از فامیل سر لشکری هستم یا سرتیپی هست اصلاً در ادارات دولتی يك فردی از فامیل ما نیست که بخواهیم سر کار بیاوریم حتی يك پیشخدمتی هم ندارم در ادارات دولتی آنجا من احتیاج ندارم فقط مردم با من هستند آقای مکی که آمدند ، حالا درباره ایشان چون اینجانبیستند صحبت نمیکند آقای مکی دیدند که چهل تا پنجاه هزار نفر تظاهر نموده و مرا که من را روی دست بلند میکردند این موقعی بود که راجع باعتبار نامه ها صحبت میکردند من گفتم اعتبار نامه من همین جماعتی است که اینجا ابراز علاقه میکنند در هر حال از بحث خارج نمیشوم منظورم اینست که آذربایجانی بدانند که ما آنها را فراموش نمیکنیم تا برای تحقیق آمال آنها مبارزه خواهیم کرد ولی علل و موانعی هست که عملیات و مبارزات ما را خنثی میکنند از خداوند متعال می خواهم که این علل و موانع را بر طرف کند من فراموش کردم که يك نامه ای که در یکسال و اندی پیش بجناب آقای دکتر مصدق نوشته بودم و نظراً انتقاد خودم را عرض کرده بودم اکنون بیان کنم برای خاطر اینکه این نظر را من از سابق داشتم حتی قبل از اینکه وکیل بشوم نوشته ام آنوقت من یک فرد عادی بودم این نظر خودم را نوشتم و بوسیله جناب آقای دکتر شایگان که اینجا حاضر هستند تقدیم کردم قسمتی از آن را اجازه بدهید بخوانم تا توجه بفرمائید که اگر من انتقادی میکنم مبنی بر خیر و صلاح مملکت و ملت است و برای علاقمندی به مبارزه و پیروزی مردم ایران است عرض کردم ممکن است این نامه ای که در یکسال

و خورده ای قبل نوشته شده یعنی در ۲۸-۲-۳۰ و جوابی نوشته اند امروز هم مورد توجهی توانی قرار بگیرد در این نامه عرض کرده ام به جناب آقای دکتر مصدق در اینموقع که توجه آنجناب پامر مهم نفت معطوف گردیده سعی دارید در يك محیط آرام و دور از تشنج کوششهای ملی بشم برسد نمیخواستم مصدق بشوم ولی برای اینکه همیشه خواهان حکومت صالحی بودم که مبارزات سنگین اینجناب را در دستگاه فاسد اداری بنتیجه برساند لازم دیدم نظر آنجناب را بمراتب زیر جلب کنم ؛ اولاً تصدیق میفرمائید نظر عالی در مورد عدم تشنج بانام محسناتش نباید به صورتی در آید که از یکطرف افراد نالایق و فاسد تحت حمایت قرار گیرند و از طرف دیگر عناصر وطنخواه و پاکدامن مأیوس گردند. ناکنون فضیلت و تقوی و صلاحیت اشخاص کمترین تأثیری در احراز مقام و پیشرفت اجتماعی نداشته بلکه تشبث و انتساب بمقامات ذینفوذ و بند و بست و انحرافات دیگر بوده که در جریانات بطور فاطح دخالت داشته است. از طرفی مسلم ادامه این وضعیت با بقاء و سعادت جامعه مغایرت دارد در صورتیکه بین اجرای ملی شدن صنعت نفت و آغاز تحول و اصلاحات دیگر منافاتی بنظر نمیرسد. ماهمه اعتقاد داریم بالاخره برای رهائی از تنگنای حواث اصلاحات لازم است اصلاحاتی که همه جانبه باشد برای انجام همین تمنیات ملی بود که مردم با ابراز علاقه شدید از جنابعالی پشتیبانی میکردند اکنون که زمام امور کشور را در دست آن جناب می بینند با تشویب از اینکه نمی توانند به پایداری دولت تمام مشتم باشند انتظار دارند جنابعالی نه تنها در مورد نفت نفع جامعه ایرانی را حفظ نمائید بلکه برای تحقق سایر آرزو های ملی و اصلاحات اساس کمترین فرصت را از دست ندهید. متأسفانه باید عرض کرد غالباً جریان وزارت خانه ها در مسیر است که بوده هیچگونه تغییری حاصل نگردیده مگر انتصاباتی که ثابت میکنند این حرفها مسخره است و مملکت در انحصار خائنین معدودی است که در هر حال باید منافع نامشروع آنها حفظ بشود) ایشان هم يك جوابی دادند بضمون اینکه «نامه شما عز وصول ارزانی بخشید تشکر میکنم نظریات مفید شما عملی خواهد شد» منظورم یادآوری بود که امروز که فرصت دارید می توانی این کارها را بکنی عملی بفرمائید چو در روی زمین باشی توانائی غنیمت دان که گردون ناتوانی ها بسی زیر زمین دارد (احسن)

۳- بیانات آقایان: مهندس رضوی و مشار طبق ماده ۹۰ آیین نامه

نایب رئیس - آقای مهندس رضوی فرمایشی دارید بفرمائید **مهندس رضوی -** بنده يك توضیح مختصری با استفاده از ماده ۹۰ میخواستم عرض کنم آقای خلخالی ضمن فرمایشاتشان فرمودند که مهندس رضوی بنده اصرار کردند سلام بیایم بنده اساساً اهل هیچ نوع اصراری در هیچیک از تشریفات نیستم بخصوص آقایان محترم می دانند که دعوت عمومی در سرسرا آگاهی میشود منتهی چون بعضی از آقایان متذکر شدند که ممکن است دعوتها را عده ای از آقایان ندیده باشند (صحیح است) این است که بانظر هیئت رئیسه دستور دادم بوسیله تلفن با آقایان اطلاع بدهم که چنین دعوتی بعمل آمده است اما در مورد خود ایشان تصدیق می کنم که بنده فرمودند که لباس رسمی ندارند و بنده عرض کردم که از این نظر اگر لباس مشکی داشته باشند هیچ مانعی ندارد و این راهم عرض کنم که به عقیده بنده این قبیل لباسهای تشریفاتی اساساً منبای زیادی در مملکت ماندارد.

نایب رئیس - آقای مشار - اعتراض آقای خلخالی به بنده شبیه بهمان اعتراضی بود که قبلاً بروزنامه نگاران کردند که چرا ننوشتید که آقا با لباس عادی به سلام شاه رفتند خوب ایشان لباس عادی پوشیدند و روزنامه نویسها هم نوشتند لباس عادی پوشیده بود (خلخالی - نوشته اند که قصد توهین بشاه را داشته) شما حرف زدید ما ساکت بودیم خالاهم ما حرف میزنیم شما ساکت باشید هیچ اعتراضی نمی شود بروزنامه نویس کرد که ایشان را که بالباس عادی دیدند در سلام آن وقت بنویسند که بارد نکوت رفتند همان لباس که نتان بوده است با همان لباس هم نوشته اند و این همه تغییر هم پشت تریبون لازم نبود که برای روزنامه نویس که نوشته است این آقای لباس عادی پوشیدند از خودشان نشان بدهند من هم عیناً مثل همان روزنامه نویس آنچه استنباط کردم گفتم هیچ خلاف نبود تمام مردم این شهر و حتی مردم مملکت هم عرض مرا تصدیق کردند چون گفته من مثل امثال سائره درالسنه و افواه هست و همه آن را می گویند و تکرار میکنند آقایان اگر مرعوب نیستند راجع باین اوضاع باید این عمل ، این بحث ، این مذاکراتی که در مجلس واقع میشود شجاعت اخلاقی خودشان را نشان بدهند و اگر نشان ندادند معلوم می شود که شجاعت ندارند و یا اینکه واقعاً مرعوب هستند **دکتر شایگان -** اینکه معنی ندارد اینطور حرف زدن این حرفها یعنی چه

ما مرعوب هیچکس نمی‌شویم ، آقا این حرف تکرارش یعنی چه ؟ یک‌عده توهین کردن یعنی چه ؟ مرعوب یعنی چه من توی دهن شیر می‌روم تکرار این حرف یعنی چه ؟ (زنک رئیس) چرا این مجلس توهین می‌کنند ؟ (صدای زنک رئیس دعوت به سکوت) آقا (خطاب بنایب رئیس) جناب عالی چرامی گذارید توهین کنند ما مرعوب نیستیم (مشار- شام‌جذوب هستید) تکرار این حرف چیست آقا یک حرفی زدند و جنابعالی هم فرمایشی کردید تمام شد و رفت (مشار - جی تمام شد و رفت) تمام شد رفت اگر شما حرفی زدید تمام شد رفت یعنی بایستی بیایید اینجا رعله بنده صحبت کنید (مشار - رعله جنابعالی نبوده است) مرعوب و مجذوب یعنی چه ؟ (زنک شدید رئیس) این ملت می‌خواهد مقابل خارجی بایستد شما این را در مقابل ملت می‌گوئید (مشار- همین مرعوبیت است من از اول عمر در مقابل اجانب قیام کرده‌ام وقتی که شما در دستگه فواید سلطنت بودید و از کافتار دزه پذیرائی میکردید آقا دکتر شایگان) این درست مدت با اجانب است (مشار - من هر چه گفتم در روزنامه‌ها هست) امشب رادیو لندن خواهند گفت که مشار توی مجلس گفت نمایندگان مرعوب هستند (زنک رئیس) (مشار - من همه اعتراض کردم بروس و انگلس و هر اجنبی دیگر من اعتراض کردم بن می‌گوئید ؟ مرا می‌خواهید معرفی کنید پیش مردم ؟ مردم از بیست سال پیش مرا می‌شناسند شما فقط این اسباب دستتان شده است) اسباب دست شما شده است (مشار- شما در کابینه فواید سلطنت کافتار دزه را حمایت می‌کنید حالا بن حمله می‌کنید احسن آقا دکتر شایگان این بود مطلب چکار کردم در کابینه فواید سلطنت ؟ (زنک؟) رئیس دعوت بسکوت)

نایب رئیس - بهر دو نفر آقایان تذکر می‌دهم
دکتر شایگان - بنده آقا مطابق ماده ۹۰ اختصار دارم
قنات آبادی - مطابق ماده ۹۰ شما هم جواب ایشان را بدهید
خلخالی - صلاح نیست آقای مشار این فرمایش را بفرمائید شما فرمایشتان جرأت بآبکاران مینماید
مشار - نایب‌گردد این مملکت مرده صدایش هم در نیاید
نایب رئیس - جلسه را بعنوان تنفس تعطیل میکنیم
نایب رئیس - آقای مشار
مشار - نسبت به شخص آقای دکتر شایگان تمام اعضاء و افراد چه می‌باید

یک ارادت خیلی جامع و کامل و در حقیقت یک ایمانی بشخص ایشان داشته‌اند (صحیح است) البته غیر از اعضاء جبهه ملّتی دیگر اشخاص هم که در این شهر در این مملکت با ایشان بر خورد کرده‌اند همیشه بفضائل اخلاقی و صفات عالی ایشان ایمان پیدا کرده‌اند و در نزد همه وجود محترم ایشان باندازه کافی معرفی شده است (صحیح است) بنده خیلی متأسفم که در اینجا یک صحبت هائی شد که اصلا ملت ایران انتظار نداشت بین دو نفر اعضاء جبهه ملی یک چنین صحبت‌هایی بشود (صحیح است) اما حرف‌هایی که بنده زدم حرف‌هایی بنده شایب حرف‌هایی بوده است (متأسف بوده است و بر اثر بیانات آقای خلخالی بنده هم تهنیت شدم که حرف‌هایی بزنم) (صحیح است) بنده از آقای خلخالی هم انتظار دارم که همیشه باره آقای خودشان صمیمی باشند (خلخالی- طوری نفرمائید که باز از ماده ۹۰ استفاده بشود من صمیمی هستم) (احسن است) باید هم صمیمی باشید من با آقایان ارادت دارم و می‌خواهم اینجا یک موضوعی را عرض کنم که حقیقه مردم آذربایجان در شجاعت و تهور ضرب المثل بوده‌اند یک قصه کوچک تاریخی هست گرچه اقتضا نیست حالا عرض آقایان میرسانم ولی بطور اختصار عرض میکنم و آن این است که وقتی که قشون ترک در زمان صفویه با آذربایجان حمله کرد و بعد از چندی شهر تبریز را محاصره کرد و خیلی شهر تبریز و تبریزی‌ها دفاع کردند بالاخره کار بجائی رسید که مشکل شد زندگانی بر مردم شهرو خواستند که از شهر خارج بشوند و قشون ترک هم با آنها موافقت کرد که از شهر خارج بشوند اهالی شهر در آن زمان که در تواریخ مانت است عموماً مردها زنها و بچه‌های خودشان را جلو انداختند دست زن‌هایشان را گرفتند ، بچه‌هایشان را جلو انداختند و با شمشیر برهنه از توی صف قشون ترک آمدند و خارج شدند و این رشادت از مردم آذربایجان در تاریخ ثبت است (صحیح است) و همه می‌دانند مردم آذربایجان مردم رشیدی بوده‌اند هستند (حاج سید جوادی - خلخالی آن زمان نبود) مشروطیت ایران قسمت اعظمش مرهون فداکاریهای مردم آذربایجان است مرحوم نفع الاسلام ، ستارخان ، باقرخان و بالاخره خیلی دیگر از شهدای آذربایجان منتهای شجاعت و شهامت را بخرج دادند و فداکاریهای ایشان همیشه در خاطر مردم ایران هست و آقای خلخالی هم از حرف بنده بیخود تأزیر پیدا کرده بودند و اینکه تفصیل دادند مطلب را حالا به بالاخره بنده باز در آخر عرض این مطلب را اضافه میکنم که باید ایشان اعتدال را از دست ندهند هر وقت از اعتدال خارج شوند (کریمی - مورد اعتراض میشوند) البته یک تفسیری پیدا میکند مقصود عرض بنده هم در آن جلسه پیش این بود که نمایندگان باید همیشه اعتدال را حفظ بکنند

چون اگر اعتدال حفظ نشود بهر سمتی برویم آخر نتیجه خوب از سر حاصل نمیشود
نایب رئیس - با توضیحاتی که آقای مشار دادند تمّنی میکنم آقایانی که از ماده ۹۰ می‌خواهند استفاده کنند صرف نظر میکنند (صحیح است)
نادعلی کریمی - این حق قانونی بنده است (بعضی از نمایندگان - صرف نظر بفرمائید) بنده صرف نظر نمیکنم آقای رئیس حق دارم صحبت کنم بنده که آقای مشار راجع بر مرعوب و مجذوب توضیح بدهند و توضیح ندادند من می‌خواهم صحبت کنم مطابق ماده ۹۰ من حق دارم خواهش می‌کنم اجازه بدهید (بعضی از نمایندگان - حالا صرف نظر بفرمائید)
۴- بیانات قبل از دستور - آقایان: صفائی - دکتر بقائی و وزیر امور خارجه
نایب رئیس - آقای صفائی بفرمائید
صفائی - عرض کنم که بنده نسبت بخودم عرض میکنم و البته با آقای مشار هم احترام میگذازم آقای خلخالی هم عزیز بنده و محترمند و همچنین آقای دکتر شایگان که مورد احترام همه‌مان هستند با مناقشه و منازعه- ای که بین آقایان واقع شده است کاری ندارم نسبت بخودم عرض میکنم که بنده نه مجذوب هستم در این مجلس و نه مرعوب (یکی از نمایندگان - هیچکس نیست)
 (شمس قنات آبادی - مجذوب حق که هستید البته) و امیدوارم که این نظر آقایان درباره بنده درست وجود نداشته باشد شاهد بنده در این مورد راجع بطراحی است که مربوط بتقلیل دوره سنابود که من رأی ندادم چرا ؟ برای اینکه مطالعاتی در اطراف این قضیه نداشتم (صحیح است) چون در فرا کسیون مطرح نشده بود و بنده اطلاعات کافی نداشتم و وقتی این طرح را آوردند بنده نه اعضاء کردم و نه رأی دادم این دلیل استقلال فکر بنده که نه مجذوبم و نه مرعوب (خلخالی- در عین حال عدم اطلاع هم هست) البته اطلاعات جنابعالی که بمراتب وسیع تر و عمیق تر هست در این تردیدی نیست ایشان می‌فرمایند با بودن بنده در مجلس نباید یک کار دیگر بشود بدون مشورت بنده ، ایشان اطلاعاتشان زیاد است (خلخالی- بنده باید از ماده ۹۰ استفاده کنم جنابعالی توهین میکنید بنده) شما از ماده ۹۰ می‌خواهید استفاده کنید ؟ شما حق ندارید بگوئید شما بی اطلاعات معلوم نیست شما از کجا آمده‌اید که اطلاع دارید (خلخالی - فرمودید که رأی نداده‌اید برای سنابود عرض کردم که شما بی اطلاع بوده‌اید که حق است یانه) شاهم از همان جایی آمده‌اید که من آمده‌ام بهر حال احساسات مردم را می‌خواهم عرض کنم البته دیدم نسبت بیان موضوع بسیار اظهار خوشوقتی میکنند (صحیح است) و در اطرافش هم که مطالعه

کردم دیدم البته بیجا و بی مورد هم نیست اظهار خوشوقتی مردم (صحیح است) جمیع اصناف و طبقات نسبت بمجلس سنا کراهت داشتند چون نه قدمی برای دین مردم برداشتنده و نه قدمی برای دنیای مردم برداشتنده (صحیح است) و حالا که این کار شده است و مورد استقبال مردم واقع شده است و مردم خیلی اظهار بشاشت و خرسندی میکنند دیگر بنده مصلحت نمی‌بینم با وضع فعلی کشور انتخابات مجلس سنا تجدید بشود (صحیح است) (نبوی - تحصیل حاصل است) (اقبال - مردم رأی نخواهند داد) خصوصاً با این قانون انتخابات «هنوز اصلاح نشده و انتخابات دو درجه ای (پور سر تیب - بعد از انتخابات مجلس شورای ملی چون هنوز انتخابات مجلس شورا تمام نشده) (زنک رئیس) با این وضع بودجه کشور و با اینکه نمایانند بآرامش در سراسر کشور هستیم و البته ایجاد تشنج میشود بهتر این است که دیگر انتخابات مجلس سنا تجدید نشود و آقایانی که طبق اصل هفتم متمم قانون اساسی می‌گویند مشروطیت کلا و جزئاً تعطیل بردار نیست اصول مدونه در قانون اساسی بایستی بموقع اجراء گذاشته شود و الا لازم می‌آید تعطیل مشروطیت ولو بلحاظ یک جزئی از مواد قانون اساسی باشد پس روا نیست که اصل دیگرش رعایت نشود ولی بنده عرض می‌کنم لیس هذا اول قاده کسرت فی الایران (قنات آبادی - ترجمه بفرمائید) اولین مخالفت قانونی نیست با قانون اساسی که در ایران واقع شده است (خلخالی- اولین شیشه‌ای نیست که شکسته شده باشد) خواهش میکنم جنابعالی عرایض بنده را توضیح ندهید (خنده نمایندگان) بنده خودم زبان دارم و اگر احتیاج بتوضیح داشته باشد عرایضم را توضیح می‌دهم در محضر آقایان. آقایانی که راجع باین ماده اعتراض می‌کنند و یک حرفه‌ای برای خودشان قرار داده‌اند که مشروطیت جزئاً و کلا تعطیل بردار نیست پس چرا نسبت باصل دوم متمم قانون اساسی این حرف را می‌زنند مگر در اصل دوم متمم قانون اساسی نمی‌گوید پنج نفر از مجتهدین طراز اول بایستی در مجلس شورای ملی باشند؟ (بعضی از نمایندگان حالا که هستند الحمدالله) نه اینطور بودن کافی نیست (ملک مدنی- صحیح است) آقایانی که فعلاً هستند بعنوان نمایندگی هستند (صحیح است) (مهندس غروی- ما بطراز اولی هم آقایان را قبول داریم) و رأی آنها مدار رد و تصویب نیست، رأی آنها معیار و میزان نیست (صحیح است) که اگر در اقلیت واقع بشوند رأی اکثریت متبع است (حاج سید جوادی- بعنوان طراز اول باید باشند) نفر از مجتهدین طراز اول بحکم قانون اساسی بایستی در مجلس شورای ملی باشند نؤمن بیعض و نکفر بیعض نمیشود اگر شما می‌گوئید مطابق قانون اساسی مشروطیت کلا و جزئاً تعطیل بردار نیست نسبت باین اصل هم پس

بایستی نظر داشته باشد حالا که این اصل را شامتروک کرده اید و نظری ندارید چه مانسی دارد که این اصل و این ماده هم متروک باشد پس این حربیه حربیه یوسید و زنگ زده است و این استقلال یک استقلال بسیار سفیف وضعیفی است این راجع بر اریض متلعنایم که میخواهیم عرض کنیم البته کارهایی که واقع شده است در این چند هفته اخیر که یکی قطع رابطه با انگلستان و یکی هم انحلال مجلس سنا که نتیجه تقلیل دوره تقنینیه مجلس سنا بود امیدواری مردم ایران بغشیده است و انتظار میرود که استقلال سیاسی ایران تأمین شود لیکن البته آقایان میدانند که استقلال سیاسی ایران فقط باین دو موضوع درست نمیشود چون سیاست عبارت است از اداره امور با حسن وجه این معنای سیاست است ما موفقی دارای استقلال سیاسی خواهیم بود که بتوانیم کشورمان را بدون تقلید و تبعیت از دیگران و همسایگان با حسن وجه اداره کنیم یعنی امور کشورمان را مناسب با اوضاع و احوال کشور خودمان فرار بدهیم البته هر محیطی یک اوضاع و احوالی دارد که بایستی مقررات آن محیط و سازمانها و ادارات آن محیط هم متناسب با آن کشور باشد از لحاظ وضعیت جغرافیائی و از لحاظ ایمان و اعتقادات مردم و از لحاظ شئون ملی بایستی مقررات و اوضاع و دستگاه تطبیق کنیم متناسب داشته باشد با اوضاع و احوال (صحبیح است) مثلاً اگر بنده بخوام خانه بسازم باید به بودجه خود نگاه کنم ، بکس بودجه خود نگاه کنم به بینم چقدر پول دارم و متناسب پول خودم خانه بسازم اگر بخوام نگاه کنم تجارت همسایه ام بینم هفت اشکوبه است و تمام وسائل تجمل هم در عمارتش آماده و مهیا است و بخوام مطابق او حرکت بکنم و تقلید از او بکنم پول من کفایت نیست بودجه من کفایت نمیکند پس من بایستی جنبه های تجملی این خانه را کنار بگذارم اول باید اساس ساختمان خودم را درست بکنم اگر پولم زیاد آمد آنوقت بجنبه تجملی اش هم میرد از رنگ آمیزی هم میکنم نقاشی هم میکنم بلبه های موزائیک هم برایش درست میکنم فرش موزائیک هم برایش درست میکنم پولی یک خانه ای که هنوز مغزین آب ندارد این معنی ندارد آدم مغزین آب که پایه حیات و آسایش است شرط اوله زندگانی است این را تهیه نکرده برود سر در خانه را زینت کند خانه ای که در کوهستان واقع شده است و سقف ندارد و حافظ از برف و باران و سرما را ندارد این خانه احتیاج به عایشه موزائیک ندارد احتیاج بیله موزائیک ندارد (صحبیح است) پس باید اول اساس و بیکر خانه ام را درست بکنم اگر پولم زیاد شد و بودجه ام اجازه داد به پردازم بجنبه های تجملی همسایگان ما

البته زندگانهای لا کس و تجملی عالی دارن و ما اگر بخوایم این حق آنها کام برداریم با وضع فعلی و این استقلال بتوجهت زندگیمان از هم پاشیده است و آدمی که شان ندارد برای این می جاسمان آواز بخواند صدای آواز خوب هم که سیر نمیکند نان میخواهد شکمش را باید سیر کرد آدمی که لباس ندارد برای او زربفت و زرنگار که بدرخانه اش بیایند چه ندارد باید اول لباس تهیه کند (صحبیح است) این ملت نان میخواهد این ملت (صحبیح است) نان میخواهد این ملت شرائط اوله زندگانی را میخواهد شرائط اوله زندگانی اش را باید تهیه و تأمین کرد اینهمه که بر سر سرگشته و زنده باد و مرده باد راه انداخته کشته دادند فدائی دادند بیشتر از این دولت (حاج سید جوادی - انشاء الله می رسد) انشاء الله ، امیدواریم ، سه ماه و خورده ای گذشته است و هنوز طبق انتظار ایشان به مرام و مقصد شان نائل نشده اند دستگام همان دستگام است که هست حالا یک چند نفر با کدامن در رأس این دستگام واقع بشوند با چند تا گل که بهار نمیشود (حاج سید جوادی - کم کم میشود) این کم کم و یواش یواش میترسم بما وصلت ندهد حالا بما وصلت ندهد بورت ما هم وصلت بدهد باز خوب است بهر حال بنده هم موافق جناب آقای دکتر مصدق هستم آقایان خیال نکنند که این انتقادات من از در مخالفت است نه از در مخالفت نیست لیکن عرض میکنم آقایان بداد مردم برسید صبر مردم دارد تمام میشود آخر تا کی صبر کنند ؟ تا کی تحمل کنند ؟ تا کی حوصله کنند ؟ تا کی مواجه با دستگام خراب این دوا بر باشند ؟ تا کی این مردم مثل یهودی که دارد جزیه میدهد مورد عتاب و تعرض و جسارت مأمورین باشند؟ این مأمور پشت میز که می نشیند یک نفر که دارد میشود مثل اینکه این یهودی است که آمده است جزیه بدهد با کمال حقارت بدادش که نمیرسد هیچ از اطافش هم بیرون میکنند اعتنا بهش نمیکند عوض اینکه بدادش برسند عوض اینکه مشکشان را حل کنند با بداخلاقی او را بیرون میکنند از اطلاق ، آخر مالیات را ملت بدبخت میدهد زنده باد مرده باد را این ملت بدبخت راه میاندازد نهضت را از این مردم دارند ولی ابداً بغواسته های مردم گوش نمیدهند افلا باهبت بدهید ، ارزش برای خواسته هایشان قائل بشوید ارزش برای خواسته های ملت هیچ قائل نیستند (صحبیح است) همش باز همان مغارج اضافی و همان دستگام آقا کسی که اصلاح داریش دارد ندارد دکتر ندارد این یک هیئت بازرسی و تقنینیه میخواهد

حاج سید جوادی - فرهنگ دار استاندار (خنده)
نایب رئیس - آقای صفائی وقت جنابعالی تمام شده است
صفائی - هنوز مطالب و عرایض من تمام نشده است خواهش میکنم اجازه بفرمائید
نایب رئیس - چند دقیقه وقت لازم دارید ؟
صفائی - یک ربع دیگر
نایب رئیس - آقایان توجه بفرمائید یک ربع دیگر آقای صفائی میخواهند صحبت کنند

بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست
امامی اهری - باید رای گرفته شود مطابق آئین نامه باید رای بگیرد آقای رئیس هیچکس شاید مخالف نباشد ولی بدون گرفتن رای صحیح نیست (صحبیح است)
نایب رئیس - رای میگیریم آقایانی که موافقت بکریع دیگر آقای صفائی صحبت کنند قیام بفرمائید (عده زیادی قیام نمودند) تصویب شد بفرمائید آقای صفائی
صفائی - عرض کنم این استاندار فرهنگی یا فرهنگدار استان ستم ماشئت این آقا چه میکند؟ رئیس فرهنگ حوزه ای بر فرض اینکه اعتراضی داشته باشد گزارش میدهد با او که خودش استقلالی ندارد او هم باید گزارش بدهد بمرکز بالاخره بنظر آقای وزیر میرسد پس چه تأثیری دارد فرهنگدار استان ؟ از این قبیل موارد اگر بخوام بشیرم بسیار است مثلا وزارت

بهداری میخواهد دارو تهیه کند فاعده بایستی این دارو را از دست اول بفرد بایستی از کمیته های وارد کننده یا شرکت های تولید کننده تهیه کند ولی وزارت بهداشت این کار را نمیکند از بنگاه داروئی کشور میخورد بنگاه داروئی کشور از دست اول خریداری میکند (دکتر فقهی - از عده فروش ها میخورد) و وزارت بهداشت از بنگاه داروئی کشور با منافع صدی بیست دارو را خریداری میکند این چه زیان و ضرر بی جایی است این صدی بیست که به بنگاه داروئی کشور داده میشود روی چه حسابی است ؟ از این قبیل مغارج اضافی بسیار است عرض کنم چون جناب آقای وزیر دارائی اینجا تشریف دارند اینمطلب را عرض میکنم یک نفر بازرس فرستاده اند بقرزین برای رسیدن بچند پرونده این آقای بازرس رفته است پوست تختش را انداخته است گرم و نرم روزی ۱۵ تومان فوق العاده میگیرد خوب چه ضرر دارد ۶ ماه آنجا میماند برای رسیدگی ۶ تا پرونده ضمناً در آن جا یک اختلاف جزئی بین رئیس دارائی و شهرداری قزوین تولید شده بود برای اینکه هم یک نفر بازرس مخصوص فرستاده اند آنجا با بودن آن بازرس قدیم که در قزوین برای رسیدگی به پرونده ها رفته است خوب این را ممکن است بهمان بازرس که آنجا هست و گذار کنند این که آنجا بیکار است شش روز این آقای بازرس باید تشریف ببرد برای رسیدگی بیک اختلاف جزئی من خواهش میکنم از آقایان یک قدری بیشتر تأمل بفرمائید کارها را همش باین مادونها واگذار نکنید من بهمه آقایان (خطاب بوزراء) ارادتمندم شما با کید لیکن آقا یک دستگاه عجیب و غریبی هست در این ادارات رئیس دستور میدهد مادون یک گر بهر قضانی میکند که دست ویای رئیس را نوی پوست کرد و میگذارد (حاج سید جوادی - نظیرش را بفرمائید) نظیرش را عرض کنم آقای سر تیپ کمال که بسیار مرد شریفی است و من بایشان ارادتمندم برای این نمره گذاری ماشینها خدمت ایشان رسیدیم که مالکین ماشین در قزوین جهت ندارد که بیایند تهران و یک مغارج گزافی متحمل بشوند و اینجا نمره گذاری بکنند اجازه بفرمائید همانجا نمره گذاری کنند چنانچه سابقه هم داشته است و سابقاً در قزوین نمره گذاری میشده است ایشان هم رفته اند تحقیق کرده اند معلوم شد جهتی ندارد خلاصه برای اینکه آقایان میخواسته اند آمارشان زیاد بشود یعنی در آمدشان زیاد بشود باید نگذارند در قزوین ماشینهایی که مال قزوین است و قزوینها مالک آن ماشینها هستند

نمره گذاری بشود ایشان دستور داده اند اجازه بدهند در خود قزوین نمره گذاری بشود از راهنمایی برداشته اند یک گزارش مفصلی داده اند یک اموری که همه اش سنگ انداختن زیر پا است هیچ منطق حسابی ندارد آقای سر تپ کمال میگوید خوب آقایان باین گزارش چه بکنیم؟ این گزارش را بمن داده اند ظاهر حرف را نگاه میکنند آدم می بیند حرف ، حرف منطقی است ولی باطن منظور معلوم است مقصود معلوم است یک دانه نامه بوزارت دارائی نوشته ایم یک ماه و نیم است تا بحال بجوابش نائل نشده ایم وزیر دستور میدهد معاون دستور میدهد من نمیدانم کجا گیر میکنند این نامه ها؟ جواب این نامه ها کجاست؟ پس چه میکنند این آقایان که جواب این یکدانه نامه را یک ماه و نیم است بماندند (بخنده نمایندگان) آقا نفیاً یا اثباتاً جواب بماندند میشود . میشود نمیشود نمیشود این نامه جواب دارد یا این نامه جواب ندارد؟ موضوع دیگری که می خواستم عرض کنم با آقای دکتر فاطمی پرس عوی محترم بنده وزیر محترم امور خارجه است و آن این است که ارز معملین و دانشجویانی که مقیم در خارج هستند (وزیر امور خارجه بمن هیچ ارتباطی ندارد به آقای وزیر فرهنگ بفرمائید) جناب عالی وزیر امور خارجه هستی (حاج سید جوادی - ارزش ایشان مربوط نیست) خوب بجناب عالی عرض میکنم آقایان توجه بفرمائید به جناب آقای وزیر فرهنگ که تشریف ندارند خواهش میکنم شما ایشان تذکر بدهید عرض کنم که این وضعیت بسیار بد است برای جبهت ایران (صحیح است) و اینها بجهت ایران لطمه میزند یک گزارشاتی بمن رسیده است که من نمیخواهم در این مجلس بگویم البته شکست خودمان است و من هیچوقت حاضر نیستم بشکست خودمان در مقابل اجانب (صحیح است) بایستی کاملاً رعایت بفرمائید دقت بفرمائید و حالا که وارد شده اند برای تحقیق و تشخیص ملاک تشخیص متمکن از غیر متمکن چیست؟ مثل گذرنامه دادن اداره گذرنامه است که بی ملاکی است ملاکش است یا خیر یک ملاک حسابی دارد (حاج سید جوادی - صحبت این است که اعلام میکنند ۱۳ تا ۱۷) عرض کنم که آقای غلامحسین مؤمنی جز متمکنین حساب میشود آقای غلامحسین مؤمنی یکی از قزوینی های مقیم مرکز است در شعبه ای از شعبه های آقای مرندی مشغول نویسنده گی است و ماهی ۲۵۰ تومان حقوق دارد دفتر آقای مرندی دفتر پلمب کرده رسمی آقایان بروند رسیدگی کنند و بنده قول میدهم که تمام ثروت این شخص را از دارائی خودش و دارائی خانواده اش و بچه هایش و خانه مسکونیش همه را حساب کنید

حاضر است به ۴ هزار تومان و اگر بکنند این یک پسری را با خون دل فرستاده است آلمان و حقیقه قادر نیست بتهیه ارز برای این سروراستی متاثر و منقلب است و حالا اگر بخواهد این سرز را بر گرداند باین زحماتی که این پسر کشیده بی نتیجه میماند این آقا میشود متمکن امانه بخواهم اسم ببرم (بعضی از نمایندگان کان - بفرمائید اسم ببرید) (بعضی) چه کنم من نمی خواهم اسباب زحمت برای کسی تولید کنم یک آقای دیگر که بسیار واضح و روشن است تمکن آن آقا میشود جز غیر متمکنین این تشخیصات روی چه حسابی است روی چه منوالی است (وزیر امور خارجه - اسمش را بفرمائید) این دستگاه همان دستگاه است فرقی نکرده است با بودن دکتر آذر در رأس وزارت فرهنگ که فرهنگ عوض نمی شود همان توده ایها باز آموز کارند همان طبیبی ها و مادریها باز آموز کارند بالاخره آنچه ماتقاضا کردیم تقاضا های ما هیچکدام انجام نگرفت موضوع دیگری که می خواستم عرض کنم موضوع گذر نامه است که وضع زوار بسیار بد است (صحیح است) سبب دفر از جمعیت از بجنورد حرکت کرده اند و آمده اند اینجا در این مهمانخانه ها و بیغوله ها زندگی میکنند شبی هفت هشت تومان مخارج مهمانخانه میدهند آخر اینها مسلمان هستند اینها ایرانی هستند خیال کنید اینها میخواهند بروند برای خوشگذرانی و گردش و تفریح . عجب است بنیویورک و هامبورک و پاریس رفتن هیچ اشکالی ندارد اما من نمی دانم چرا برای زیارت عتبات اینقدر گرفت و گیر می کنند؟ آخر چرا بخواسته های ملت مسلمان اهمیت نمی دهند؟ چرا ارزش برای این جمعیت قائل نیستند؟ با با جلو احساسات مردم را نمی شود گرفت شما اگر از لحاظ ارز جلو گیری میکنید من قول میدهم بشما اینها بهر وسیله ای که باشد میروند جز اینکه شما یک خدمتی دولت عراق کرده اید یک ۵۰ تومان در مندریه در گمرک عراق بفرمایند دهند و قاچاق میروند و با کمال ذلت و خواری باید زندگانی کنند و در آنجا باید بپزندشان بمحکمه و جریمه شان کنند همانطور که اینها ارز می دهند در مقابلش ما از ارز عراقها استفاده می کنیم تا بستان که میشود عراقها هجوم می آورند بایران یا برای زیارت حضرت نامن الاثم علیه السلام یا برای گردش عراقها و اعراب ارزهای خودشان را میآورند بمملکت ما اگر از لحاظ ارز است که خوب این مضیقه و فشار معنی ندارد آن وقت یک هرج و مرج غریبی است خواهش می کنم تشریف ببرید شهر بانی بداره گذر نامه ببینید چه هنگامه است ؟ آقا سگ صاحبش را نمی شناسد (خنده نمایندگان) باین اطاق میروند زوار می-

گویند برو بان اطاق بان اطاق میروند میگویند آن اطاق همینطور سرگردان و متحیر یکی از محترمین میگفت که سرگران بودم و خواستم بروم خدمت آقای سرگرد معینی و البته بنده بایشان هم ارادت دارم آقای سرگرد معینی آدم خوبی است او میگفت خواستم بروم خدمت آقای سرگرد معینی با سبان مرا بزور بیرون انداخت ولی دیدم که یکعده میروند بدون حاجب و مانع گفتم چطور شد که اینها میروند و جلو گیری نمی کنید؟ برای چه؟ گفت آقا اینها کارچاق کن هستند باینها اجازه داده اند آنها اجازه عمومی و رسمی دارند اگر این حساب است که پس ارز ایران هم میروند منتهی دوست تومان ۱۵۰ تومان این کارچاق کن ها هم استفاده می کنند.

فایب رئیس - آقای صفائی وقت شما تمام شده .

صفائی - چون وقت تمام شده عرایض را برای دفعه دیگر میگذازم

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - یک حکایتی است که اگر اشتباه نکنم در مثنوی خوانده ام که یک

مرد بیچاره ای بود این همیشه بدرگاه خدا دعا می کرد و می گفت خدایا گره از کارم بکشای و دعایش هم مستجاب نمیشد و بعد از مدتی زحمت یک کیسه گندم دست و پا کرده بود رفته بود قرض و قوله کرده بود از یک قدم همسایه داشت بر میگشت بخانه خودش چون عادت داشت باز دعا میکرد که خدایا گره از کارم بکشای در ضمن اینکه دعا میکرد گره کیسه گندم باز شد و گندمهای او ریخت زمین گفت خدایا من چند سال دعا کردم گره از کارم بکشای تو بعد از چند سال که دعایم را مستجاب کردی گره از بارم گشودی و این گندمها را ریختی زمین دنباله حکایت بکار ما ربطی ندارد مدتهاست که چه در مجلس و چه در روزنامه و چه در صحبت های خصوصی از جناب آقای دکتر مصدق تقاضا میکردم

که از این رویه آزاد بخوای ولی بر اسمی که نسبت بوابستان سیاست های خارجی اعمال می شود جلو گیری بکنید و نسبت بآنها که برای مملکت ما قائل به هیچ چیز نیستند یک رسیدگی بکنی بشود و یک جلو گیری بکنی بشود بعد از مدت های قانونی تهیه شده و با مضامین رسیده که در دست مصداق حکایت همان مرد بیچاره است که حضور آقایان نمایندگان محترم عرض کردم یعنی بجای این که این قانون کوچکترین فایده ای برای ملت ایران و ملیون ایران داشته باشد یک حرف بزنند باین بدست دشمنان این ملت بوسیله این قانون داده شده بنده پریروز که مصدق آقایان محترم شدم عرض کردم که بعد از راجع باین قانون امنیت اجتماعی عرایضی خواهم کرد و حالا با اجازه آقایان میخواهم یک قدری این قانون را تشریح کنم و بقیه هم دارم که گرفتاری های زیاد و مراجعات زیاد بعد از ای آقایان همکاران محترم اجازه نداده و فرصت نداده که این قانون را بخوانند تا ببینند چه قانونی است (صحیح است) اسم این قانون قانون امنیت اجتماعی است مشتمل بر ۹ ماده ، ماده اول راجع به تعقیب کسانی است که تحریک با اعتصاب عصیان و نافرمانی و تمرد و یا اخلال در نظم و آرامش می نمایند که طبق این قانون آن ها باید دستگیر شوند و تبعید شوند از شش ماه تا یک سال البته صورت ظاهر ماده بسیار خوب است آقایان هم که فقط همین ماده را چشم انداخته اند و دیده اند میگویند این ماده بسیار خوبی است و بر علیه توددای هاست و جلو گیری از اخلال میکند بنده برای آقایان عرض می کنم که این ماده کوچکترین جلو گیری نمیکند برای اینکه اگر میخواستند جلو گیری بکنند ما باندازه کافی قانون داریم (صحیح است) برای اینکه جلو گیری از اخلال بشود باید چند چیز را در نظر بگیریم یکی اینکه بهانه اخلال ندهند و یکی اینکه اخلال کنندگان را طبق این قوانین موجود تعقیب کنند و دفعه که این عمل شد اخلال تمام میشود جلو گیری این کارها و اصولاً اجرای هر قانون در درجه اول بستگی به مجریان قانون دارد نه بنحوه قانون و عبارت قانون یک قانون بسیار بد را بدهید بدست یک مجریان فهمیده و خوب نتیجه بسیار خوب میگیرید ولی اگر بهترین قانون دنیا را بدهند بدست یک جریان بد نتیجه خلاف از آن خواهند گرفت (صحیح است) نمونه برای این عرض که حضور آقایان بخواهم تشریح کنم زیاد است فقط یک موردش را بنده عرض میکنم در موقعی که یکماه و نیم پیش بنده مریض بودم و در بیمارستان خوابیده بودم اطلاع دادند که کمونیستهای که در راه آهن هستند ، اینکه میگویم کمونیست ها با قرار خودشان و دبیر حزب توده ایران در کنگره مسکو تصدیق کردند که کمونیست

تند ، کمونیستهای راه آهن شروع کرده بودند بیک تحریکاتی و بعنوان خواسته ای کارگران می خواستند یک اعتصابی در نجاره بیاندازند در مقابل آنها کارگران ایسته با حزب ملی یا کارگرانی که جزء هیچ حزبی نیستند ولی علاقمند بوطن و ملت بودندشان هستند آن هادر نظر گرفته بودند که دست پیش بگیرند باصطلاح نسبت به کارگران کمونیست و یک تقاضای کمتری اظهار داشته بودند و تقاضایشان بود که اگر باین تقاضاهای ما که رسمی ندارد ترتیب اثر داده شود اینحربه ز دست کمونیستها گرفته می شود و اینها می توانند که اعتصاب بکنند بنده همان موقع از بیمارستان دو نامه نوشتم یکی به وزارت راه و یکی به وزارت کار و اینموضوع ابتدا کردادم که یک چنین خبرهایی است اگر توجهی بکار این کارگران بشود جلو گیری از این اخلاص خواهد شد که توده ای مادر نظر دارند البته همینطور که جناب شای صفائی فرمودند این نامه ها رفت به بریان دو هفته پس از آنهم البته جوابی سید لی عمل بان هانند با این توده ای ها آن روزی را که تعیین کرده بودند خواستند اعتصاب بکنند کارگرهای ملی بار نرفتند و حاضر باعتصاب نشدند ولی کمال تأسف باید عرض کنم که طرز عمل دستگاه طوری بود که تفوق را بتوده ای ها داد بعد از آنکه دیدند نمیتوانند اعتصاب کنند بطوریکه مشهود است باتیانی مسئولین ثابت رفتند و برق را قطع کردند بالنتیجه اعتصاب عملی شد چون وقتی برق نباشد دیگر نمی توانستند کار بکنند و کارگرانی که مخالف اعتصاب بودند چون دستگاهها کار نمیگردد دیگر نتوانستند کار بکنند و اعتصاب عملی شد این عمل قطع برق ممکن بود تمام رخاها را از بین ببرد مدت ۴ ساعت و نیم و چنانچه تخانیات از کار افتاد یعنی چهار روز و پنجاه هزار تومان بایمادات دولت سارت وارد آمد و بعد از اینکه یک ضرر بود و پنجاه هزار تومانی وارد شد تقاضای کارگران که جمعی هشتاد هزار تومان میشود شان داده شد خوب باید این شعور در دستگاه باشد که وقتی که تقاضائی میکنند باید بنشینند مطالعه بکنند به بینند اگر تقاضاها قانونی است بهشان بدهند و اگر قانونی نیست بزنند توی دهنشان نه این بعد از دادن چهارصد و پنجاه هزار تومان در این هشتاد هزار تومان را هم بدهند ب این را اول بدهید احتیاجی بقانون نداشت ضرر هم بجائی نمی خورد ولی بجاکار تمام نشد یک عده ای از این توده ایها رفته بودند برق را قطع کرده بودند و یک خطرری برای تخانیات غیر از این ضرری مرض کردم بوجود آوردند که ممکن کارخانه را نابود کنند اینها معلوم شدند چه کسانی هستند پرونده برایشان تشکیل

شده است ولی با کمال تأسف باید عرض کنم که این پرونده شان سنبل شد و تمام شد آقایان قانون را برای چه میخواهید ؟ شما قانون دارید بظن قانون موجود می توانستید تعقیب کنید پرونده هم تشکیل شد ، اخلاص کارگران هم شناخته شدند چرا تعقیب نکردید ؟ آنوقت رفتید قانون محکمتری آوردید و این قانون هم پس فردا می بینید که فایده نکرده یک قانون قتل عام می آوری با قانون آقا کار درست نمی شود کار با اجرای قانون درست میشود من مخصوصاً از جناب آقای وزیر دارائی تقاضا می کنم که شخصاً این جریان دخانیات را رسیدگی بکنند ببینند که چطور حقه بازی شده در این جریان و کسانی که اخلاص کردند و پرونده هم تشکیل شده از تعقیب مصون مانده اند ولی این راهم با کمال تأسف باید عرض کنم که تمام این جریانات باز بفتح کمونیستها تمام شد میرسیم بماده دوم این قانون البته بنده باز حضور آقایان محترم عرض می کنم که ما طرفدار این هستیم که دولت ملی جناب آقای دکتر مصدق با کمال قدرت کار بکند و با کمال قوت قلب واستقامت کامل موفق بشود کلیه ریشه های نفوذ بیگانه را اعم از شمالی و جنوبی و ماوراء بحار از این مملکت قطع بکند (صحیح است) و در عین حال هم معترف هستیم که الان مملکت ما در یک حالت استثنائی است ما در حال عادی نیستیم و در مواقع استثنائی باید یک مقررات استثنائی هم وجود داشته باشد ولی باید به بینیم که چکار می خواهیم بکنیم و راه رسیدن به هدفهای ملی چیست نه این که همینطور فکر بکنیم که عمل شده یا قانون بانسازه کافی محکم نبود قانون محکم درست بکنیم. ماده دوم را خدمت آقایان محترم قرائت می کنم و خواهش می کنم آقایان که این قانون را نخوانده اند درست توجه کنند.

ماده دوم- هر کس کارمندان ادارات دولتی و مؤسسات عمومی را و ادار باعتصاب و یا تریک باخلال در نظم و آرامش و یا ترمد و عصیان نماید همچنین کسانی که در ادارات و مؤسسات عمومی و دادگاهها و دادسراها بر خلاف نظم و آرامش و انتظامات داخلی رفتار (درست توجه بفرمائید) و یا جنجال و داد و فریاد و یا بمنظور توهین و ارباب و تحت تأثیر قراردادان مراجع اداری و قضائی و یا برای جلو گیری از اجرای قانون و مقررات از زحام و یا تحصن و یا هر گونه تظاهری نمایند فوراً باز داشت و مجازات مقرر در ماده قبل یعنی محکومیت از سه ماه تا یکسال تبعید برای آنها تعیین میگردد و همین مجازات درباره توطئه و مواضع - کنندگان برای اعمال مزبور در این ماده و ماده فوق معمول خواهد شد و هر گاه کارمندان دولت باشد در مدت محکومیت بتبعید و اقامت اجباری از اخذ مزد یا حقوق نیز محروم خواهد بود برای این که آقایان درست توجه بدارند

این ماده بفرمایند ماده پنج را قرائت میکنم .

ماده پنج- گزارش مسئولین مؤسسات عمومی و روسای ادارات دولتی و مراجع قضائی و همچنین سایر مراجع انتظامی معتبر است مگر اینکه خلافش ثابت شود یعنی باین ماده پنجم یکدفعه تمام کسانی که یک کار دولتی دارند جزء ضابطین دادگستری می شوند معنیاش این است که وقتی یک گزارش بوشت این گزارش سندیت قانونی دارد و باید آن متهم برود خلافش را ثابت بکند حالا شما این دو ماده را در نظر بگیرید و در مقابل هم قرار بدهید و در نظر هم بگیرید که کی آنها را اجرا خواهد کرد

نایب رئیس- آقای دکتر بقائی اجازه بفرمائید وقت جنابعالی تمام شده است

دکتر بقائی- بنده نیمساعت دیگر وقت می خواهم اگر آقایان موافقت بفرمایند

نایب رئیس- ساعت ۱۲ هیجده دقیقه باقی است آقایانیکه موافقت هیجده دقیقه دیگر آقای دکتر بقائی صحبت کنند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد بفرمائید آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی- عرض کردم ببینیم این قانون بدست چه اشخاصی اجرا میشود مجریان این قانون بطور کلی سه دسته تقسیم میشوند البته آن دو دسته کلی درست و نادرست را کاری نداریم ، یک عده آنهاست هستند که کمونیست هستند یا با کمونیستها زد و بند دارند و یک عده آنهاست هستند که زد و بند ندارند ولی اینقدر بشعور هستند که فکر میکنند اگر امروز نسبت بکمونیستها ارفاق بکنند آن روزیکه کمونیستها سر کار آمدند نسبت بانها ارفاق خواهند کرد (صحیح است) آنها آنقدر ابله هستند که این چنین فکر را میکنند و نمی بینند که هر روز در کشورهاییکه پشت پرده آهنین رفته اند خود آن پیشقراولها و فداکارهایی که مملکتشان را تسلیم روسیه کرده اند خود آنها پدرشان در می آید (صحیح است) آنوقت چطور وقتیکه دستگاهی نسبت بخادمین خودش آنطور رفتار میکنند نسبت بفلان آقای مدیر کل که فقط مراعات آنها را کرده مراعات خواهند کرد همین پر روز بود که آنایو کر که آنها فداکاری کرد . حبسها رفت ، زجرها دید تا کمونیسم را آورد در مملکت خودش او را گرفته بعنوان مسامحه در اجرای قانون کشاورزان پدرش را در آوردند مگر هر روز نیست این وضعیت ؟ ولی متأسفانه در هیئت حا که ما یک رجال اینقدر ابله می بینیم میشوند که این تصور را میکنند و یکدسته سوم هم هستند از آنها راحت ترند آنها اصلاً قائل بخطر کمونیسم نیستند بنده کراراً مواجه شدم با این جور اشخاص آقایان محترم گمان میکنم سابقه داشته باشند که جز در موارد اینکه یک اجعافی

بکسی شده باشد یا احقاق حقی لازم باشد بنده هیچ مراجعه بدستگاه دولتی ندارم هیچوقت نمیروم تقاضا کنم که فلان بهتر عموی مرا ناظر هزینه گجا بکنند و این قبیل تقاضاها ولی یک تقاضای منفی داشته ام و کرا را در مراجعه کردیم ، مراجعه میکنم بفلان مقام مسئول میگویم آقا این شخصیکه در رأس اینکار هست برای اینکار خوب نیست برای اینکه از موقعیتش سوء استفاده میکند و تبلیغ مرام کمونیستی میکند و موقعیتش هم طوری است که تماس زیاد با مردم دارد این را از اینکار تغییر بدهید یک کار بالا تری باو بدهید کسی را هم بجایش پیشنهاد نمیکنم فعلاً میگویم یک آدم وطن پرستی بجایش بگذارید کرا را شنیده ام که میگویند آقا این کارمند بسیار خوبی است میگویم قبول داشتم کارمند بسیار خوبی است ولی دارد بر علیه مملکت عمل میکند ، بر علیه مصالح مملکت فعالیت میکند شما یک کار دیگری بهش بدهید کار خوبی بهش بدهید ، حقوق بیشتر هم بهش بدهید ولی یک کاری ندهید که تماس با سه هزار نفر کار کرده داشته باشد و متأسفانه باید این را عرض کنم که در مراجعات بسیاری از این قبیل که بنده کردم خیلی کم مسئولینی دیدم که بعراض من توجه داشته باشند حالا بآن تقسیم بندی دیگران میرسیم ، از مسئولین امور یک عده ای هستند درستکار و بیغرض و یک عده هم نادرست و مغرض این قانون بدست همه آنها اجرا خواهد شد یعنی فلان رئیس توده ای فلان کارخانه که می بیند ده نفر کارگر ملی را که با توده ایها مبارزه میکنند و مستأصلشان میکنند دستور میدهد آن کارگران را حبس کنند یک گزارش می نویسد که این شخص آمده داد و فریاد کرده ، آمده توی اطاق من داد و فریاد کرده یکسال ونیم تبعید میشود بدون حقوق ، فوراً هم حکم اجرا میشود حالا این کارگر بدبخت ، این بازمانده ای که در ۳۰ تیر سعادت شهادت پیدا نکرده و بمبارزه اش ادامه میدهد چطور جناب آقای وزیر دارائی بیاید ثابت بکند که من در اطاق آقای مدیر کل که بودم داد و فریاد نکردم از مبتلها شهادت بگیرند ؟ از در و دیوار شهادت بگیرند ؟ یا فلان قاضی و رئیس اداره گزارش میدهد که ایشان قصد تحت تأثیر قراردادان مراجع اداری را داشته است ، قصد تحت تأثیر قرار دادن ، شمارا بخدایت قدری فکر بکنید به بینید چه می نویسند باور کنید در هیچ حکومتی یک چنین قانونی امضاء نشده است (دکتر ملک - کی نوشته است ؟) و بنده ماده را یکدفعه دیگر می خوانم (حاج سید جوادی - تحت تأثیر قرار دادن یعنی چه ؟) هر کس کارمندان ادارات دولتی و مؤسسات عمومی را و ادار باعتصاب و یا تریک باخلال در نظم و آرامش و یا ترمد و عصیان نماید همچنین کسانی که در ادارات و مؤسسات عمومی و دادگاهها و دادسراها

بر خلاف نظم و آرامش و انتظامات داخلی رفتار و یا جنجال و داد و فریاد و یا منظور توهین و ارباب و تحت تأثیر قرارداد مراجع اداری و قضائی و یا برای جلوگیری از اجرای قانون ازدحام یا تحسین و یا هر گونه تظاهر ملاحظه بفرمائید هر که را بخواهند طبق این قانون بگیرند می توانند بگویند سرت را خاراندی تظاهر است، آب خوردی تظاهر است قانونی که باین شدت نوشته شده است من حقیقتاً تعجب میکنم آقای وزیر دارائی، قانونی که باین شدت بدون داشتن استیناف و تمین کسی را بگیرند بدون حقوق یکسال تبعید میکنند و از حقوق و زندگی او را محروم می کنند آنوقت باین وسعت و باین شمول، من تعجب میکنم کی این قانون را تهیه کرده است خیلی تعجب میکنم، من از آقایان نمایندگان محترم سؤال میکنم با کدامیک از شما مشورت شده با هر کسی مشورت شده و موافقت کرده باین قانون بگوید کسی جواب نمیدهد (دکتر ملکی - هیچکس اطلاع ندارد) معلوم میشود با هیچکس مشورت نشده (شمس قنات آبادی - بنده یکدفعه این قانون را در یک ماه پیش دیدم و گفتم که خیلی ظالمانه است) بنده گمان نمیکند در هیچ جای دنیا و در هیچ زمان تاریخ وجود داشته باشد آخر شما بروید یاسای چنگیز را بیاورید ترجمه فارسی هم دارد ترجمه فارسیش را بیاورید با کمال میل ما امضا میکنیم، یاسای چنگیز هم چنین کاری را نکرده است که یک نفر گزارش بدهد که گزارش او حتمی الاجرا باشد بدون هیچ نوع استیناف آنوقت بگویند تو قصد ارباب داشتی کسی این گزارش را میدهد یا آن کسبکه مفروض است دستور میدهد پدر مخالفین خودشان را در بیاورند یا آن کمونیست هائی که در رأس امور هستند و سالها است که ماداد میزنیم که آنها را از کار برکنار کنید و نمیکنید، تمام ملیون بوسیله این قانون بچسب و تبعید خواهند رفت اولین کسانی که مطابق این قانون باید بروند به تبعید همین بازماندهگان مقتولین سی ام تیر میباشند اینها هر روز برای تعیین تکلیفشان اینجا ازدحام میکنند در کعبه تحقیق، یک نفر گزارش می دهد که اینجا آمدند ازدحام کردند همه شان را تبعید کنید، بجای این که یک کک کنید، بجای اینکه تعقیب کنید مسئولین وقایع سی ام تیر را و مطابق ماده ۵ حکومت نظامی آنها را دستگیر کنید حالا آمده اید بعد از سه ماه قانونی گذرانده اید که ملیون نابود بشوند بنده صراحتاً اینجا از طرف خود و از طرف تمام نمایندگان آزاد بخواه از آقای دکتر مصدق تقاضای کنیم، استدعا میکنیم که این قانون را لغو نکنند (صحیح است) برای اینکه ما نمیتوانیم تحمل چنین قانونی را نکنیم (صحیح است) اگر دولت راست بگوید و میخواهد

اخلاق را برانگیزد و تعقیب بکند ما راه نشان نمیدهم قانون باندازه کافی داریم اجرا نمیشود (صحیح است) اجرایی نمیشود برای اینکه یک قسمت از وقت دستگاه دادگستری ما و یک عده زیادی از وادیرها کمونیست هستند آنها را ما می شناسیم و اسامیشان را می دانیم، یک عده از رؤسای کارخانجات و مهندسین کمونیست هستند ما باید اول مملکت خودمان را حفظ کنیم بعد برویم حسابهای دیگر را بکنیم ما انتظار داریم این دستگاه را شما تصفیہ کنید، این دزدها، این کمونیست ها و این مغرضین را بریزید بیرون، آنوقت به بدتر از این قانون هم میتوانیم تن بدهیم در صورتیکه مجریش درست باشد والا این قانون قابل قبول نیست وقتی که بدست این قبیل مجریان بیفتد شما به بینید از توی این قانون چه فجایعی بیرون خواهد آمد هیچ ممکن نیست آدم تصور بکند باین ماده ۲ و پنج چه اشخاصی ممکن است بدبخت شوند هر رئیس اداره ای از یک کارمندش بدش بیاید اتفاق می افتد که یک کارمند کردن شق است احضارش می کنند توی اطاق فرضاً چند فحش هم میدهد یا نمیدهد آنها بسته بکرم خودش است احضار میکند توی اطاقش و بعد هم زنک می زند که این آقا را توقیف کنید بعد هم گزارش میدهد که این آقا آمده داد و فریاد کرده یکسال تبعید میکنند در غیر اداری هم همینطور است یک نفر هست میرود برای گرفتن حقش توی همین دادگستری، چقدر هستند کسانی که میروند توی دادگستری که نگذارند حقشان پایمال شود طبق این قانون او را بگیرند توقیف میکنند تنها شمول این قانون کارمندان ادارات نیست برای تمام هست می گویند هر کس کارمندان اداری را مرعوب کند او را توقیف میکنند بعد هم یک گزارش مینویسند که این قصد ارباب داشته شما را بخدا فکر کنید آدم خواب میبیند بعد از اینهمه مبارزات که برای آزادی کردیم، با اینهمه جلالت که کردیم اینهمه گشته داده ایم آنوقت می آئیم بدست شخصیکه ممکن است مفروض باشد، ممکن است دشمن مملکت باشد ممکن است سوء استفاده چی باشد این قانون را میدهم که او یک گزارشی بردارد بنویسد که این قصد ارباب داشته، یکسال تبعید کنند بگویند عدله رسیدگی میکند بیاید در عدله زیر دست این بازرسها، زیر دست این معاکمی که هنوز تصفیہ نشده بنده جداً تقاضای خودم را از جناب آقای دکتر مصدق تجدید میکنم از طرف تمام آقایان نمایندگان که بمن اجازه بدهند (صحیح است، صحیح است) که این قانون را فوراً لغو کنند که ما به چوچه نمیتوانیم یک چنین قانونی را تحمل کنیم و حتی تقاضا میکنیم در عین حال همان خواهشی که همیشه داشتم آن روح لیبرالسم و آزادیخواهی را بگذردی کنار بگذارند همین قوانین موجود

را اجرا میکنند من بشما قول میدهم وقتیکه مردم ببینند دولت حقیقتاً پشتیبانی نمیکند از مزدوران سیاست خارجی خود مردم بهتر از هر کسی تکلیف اینها را معلوم میکنند در این مملکت ما چندین سال است که شاهد اخلاهای کمونیستها بوده ایم آقایان هم بوده اند در هر موقعی که مردم احساس میکنند دولت پشتیبانی نمیکند از آنها خود مردم حسابشان را رسیده اند همین پریروز در امجدیه مگر قوای انتظامی دخالت کردند، چرا مردم بودند که دهن آنها را خورد کردند، چرا اینکار را کردند برای اینکه مطمئن بودند که دولت نمیخواهد پشتیبانی بکند از آنها چون این اطمینان را داشتند دهن آنها را خورد کردند دولی طبق این قانون آنها بیکه دهن دشمنان مملکت را خرد کردند دانه دانه خواهند رفت بتبعید بنده پیش از این ضرورت نمی بینم که چیزی عرض کنم و منتظر هستم جناب آقای دکتر مصدق با آن سابقه و روح آزادیخواهی که خودشان دارند فوراً باین تقاضای ما ترتیب اثر بدهند (صحیح است)

نایب رئیس - آقای دکتر فاطمی **دکتر فاطمی** (وزیر امور خارجه) - درباره فرمایشات جناب آقای دکتر بقائی بنده میخواستم خدمتشان عرض کنم که قانون را دولت برای مملکت مینویسد و با نظر آقایان نمایندگان محترم مجلس شورای ملی است اگر نسبت بقانونی اعتراضی داشته باشد یا درخواست اصلاحی باشد یا همان جور که آقا فرمودند درخواست حذف و الغای آن قانون را داشته باشد دولت همیشه بنظریات آقایان نمایندگان محترم کمال توجه را داشته است و یقین دارم که در این قانون هم اصلاحاتی که مورد نظر آقایان باشد بعمل خواهد آمد (نمایندگان - بسیار خوب) و اما مسئله دیگری که آقای دکتر بقائی اینجا فرمودند یکی از آقایان نمایندگان محترم هم پرسید که این تحت تأثیر قرار دادن یعنی چه میخواستم عرض کنم که این سه چهار روزه آقایان معنی تحت تأثیر قرار دادن را میفهمید این ازدحامهائی که میشود برای این است که اشخاصیکه اخلاخ کردند مامورین را تحت تأثیر قرار بدهند و آن ها را از مجازات معاف بدارند (دکتر بقائی - حکومت نظامی که هست) مسئله مجریان را که فرمودید خود حضرتعالی اطلاع دارید که مجری را دو روزه نمیشود ساخت مجری زمان میخواهد دو روزه نمیشود ساخت تصفیہ مدت میخواهد اگر حضرتعالی که خودتان از پیشقدمان این نهضت بودید باین مطلب توجه بفرمائید که این تصفیہ این عده ای که آقا ملاحظه بفرمائید بیک دستگاهی تعبیل شده اند آقا این دستگاه را هیچکس دفاع ازش نمی کند اما زمان میخواهد که افرادی را تربیت کنند که بمملکت و استقلال و آزادی مملکت مؤمن باشند اینان را هم در ظرف یکساعت

و دو ساعت در یک کسی نمیشود توزیع کرد و بایستی صبر و حوصله در ما بوجود بیاید در تمام اهالی این مملکت بوجود بیاید که ما یک مملکتی از نو میخواهیم بسازیم مملکتی را از نو ساختن بفاصله چند ساعت و چند روز میسر نخواهد بود بیک قدری باید صبر و حوصله داشت و همانطوری که ملت ایران نشان داد که استقامت و بردباری و پشتکار دارد در مبارزه با خارجی، در برابر اصلاحات داخلی هم باید این استقامت و بردباری را هم ادامه بدهد و برای اینکه یک مملکتی را از نو بسازید وسائل کار و ابزار کار می خواهد و گفتن این که تنها خرابست بعقیده بنده اصلاح نمی کند آقایان راهنماییهای که میفرمائید برای دولت بسیار ذی قیمت است و بسیار متشکر هستیم که هر یک از آقایان نمایندگان مراقبت بفرمائید یک گوشه ای که خرابست و خرابی را اصلاح بفرمائید، جناب آقای صفائی راجع بارز محصلین مطالبی فرمودند بنده اتفاقاً یک موردش را می گویم در همان موردیکه فرمودند شخص متمکن از غیر متمکن از کجا فهمیده می شود دوسه نفر هم در این چند روزه با شتاب بنده مراجعه فرمودند که خوشبختانه آقایان هم آن اشتباه را فرمودید چون این کار کار بنده نیست گزارشاتی که از سفارتخانه ها می آید بنده بوزارتخانه های مربوطه میفرستم ولی یک مطلبی را آقا باید توجه بفرمائید آقایان دانشجویان هم باید توجه داشته باشند و آن این است که مملکت برای محصلین نیست محصلین برای مملکت هستند، محصلین ایرانی به چوچه از محصلین فرانسوی و آلمانی و سایر ممالک که چهار سال و پنج سال روی مدرسه را هم ندیدند خونشان رنگین تر و غلیظ تر نیست دولت ایران نمی تواند به تمایلات شرکت نفت تسلیم بشود برای اینکه یک عده در داخله مملکت اتومبیل های لوکس و آسایش داشته باشند و عده ای از بچه های آنها هم بخواهند در خیابانهای لندن و پاریس بگردند آن کسانی که غیرت ملیت دارند غیرت ایرانیت دارند باید امروز تحمل بکنند این مبارزه شوخی نبوده است هستند کسانی که توی این مملکت که خیال می کنند شوخی بوده است ولی حقیقت این بوده است که یک جنگی بوده است که این ملت کرده است این جنگ ممکن است مشکلات ارزی همانطور که ملاحظه میفرمائید ایجاد کند، از حیث کالا مضیقہ بوجود بیاورد قیمت ارز برود بالا بایستی مجال داشت تا بانقشهای اقتصادی جای آنرا پر کرد آقایان محصلین تنها فداکاری که از آنها می خواهند این است که از اولیای خود این درخواست را بکنند که این ارز را از بازار آزاد تهیه بفرمائید و بهشان بدهند اگر حاضر برای این فداکاری نباشند البته بنده نمیدانم چه جور اسم ایرانی رویشان میگذازند البته در مورد محصلین که فرمودید غیر متمکن هستند و درس می خوانند این منتهای

علاقه دولت است غنی باید از لقمه مردم داخلی کم بکنیم و بآنها کمک کنیم این کار را دولت خواهد کرد و بنده از آقایان استدعا میکنم اگر در مورد تشخیص هائی که شده است بعضی ملاحظه میفرمایند که بنده گمان میکنم یا اگر اشتباهی هم شده باشد این را تذکر بفرمایند و من یقین دارم که در این مورد هیچکس مایل ندارد که یک فرد یک خانواده متمکن از ارزی که امروز هر دلار و هر لیره اش بیخون جگر فراهم میشود استفاده کند و آن شاگردی که درواز مملکتش باخون جگر درس میخواند در گرسنگی و بدبختی باشد (صفائی) بنده عرضم این بود که دستگاه تشخیص را درست بکنید (بان عریضی که در جواب آقای دکتر بقائی عرض کردم توجه بفرمایند و اما راجع بمشکل زوار چند روز پیش هم جناب آقای کججه و بعضی از آقایان نمایندگان معترزم در کمیسیون خارجه این موضوع را متذکر شدند و دولت هم مشغول است راه حلی برای اینکار پیدا بکنند البته بهیچوجه بیخواهد مزاحمتی برای کسی تولید بشود اما آقای بوجه بفرمایند که وضع امروز مملکت عادی نیست که هر کس هر کاری دلش بخواهد هر توفقی که دارد با هر احساساتی که دارد انجام بدهد باید بگفتند هم در قسمتهای زندگانیمان یک جنبه اعتدالی را رعایت بکنیم و توجه کنیم که مملکت از ما چه میخواهد و تاریخ ما گذشته ما آینده ما از ما انتظار دارد که یکمقداری در هر قسمت از زندگانیمان مخصوصاً در وسائل اقتصادی یکمقداری فداکاری بکنیم با توجه باین مطلب دولت هم مشغول است راه حلی پیدا کند که نه مردم از خانه و زندگیشان ویلان بشوند نه اینکه مشکلاتی از لحاظ ارز برای مملکت پیدا بشود بنده امیدوارم در این موضوع هم یک راه حلی فراهم بشود که خاطر آقایان نمایندگان معترزم از این جهت راحت باشد (صفائی) علی ای حال خارج می شوند) یک تذکری هم که گمان می کنم جناب آقای دکتر بقائی در آن جلسه مشورتی که جناب آقای مهندس رضوی دعوت فرموده بودند برای قانون تقدیمی دولت فرمودند که چرا قوام السلطنه را دولت طبق ماده ۵ توقیف نکرده بنده میخواستم عرض کنم که ماده ۵ برای کسانی که مصونیت دارند نیست این مصونیت قابل احترام است و دولت نمیتوانست مطابق ماده ۵ قوام السلطنه را توقیف کند و الان هم تشخیص دولت اینست که هر وقت مجلس شورای ملی مصونیت او را برداشت دولت میتواند مطابق این قانون عمل کند و ماده ۵ حکومت نظامی را هیچوقت هیچ دولتی و مخصوصاً دولت آقای دکتر مصدق نمیتواند از آن استفاده کند برای کسانی که صاحب مصونیت هستند

نایب رئیس - آقای معاون وزارت دفاع ملی فرمایشی دارید بفرمائید
معاون وزارت دفاع ملی (سرتیمهنا) - لایحه ایست راجع بفرقراری و تمدید فرمانداری نظامی در مناطق نفت خیز خوزستان و اهواز که تقدیم مجلس محترم شورای ملی می کنم
نایب رئیس - چاپ و توزیع خواهد شد • آقای وزیر اقتصاد بفرمائید
۶- معرفی آقای دکتر خسروانی بمعاونت وزارت اقتصاد ملی بوسیله آقای وزیر اقتصاد ملی
وزیر اقتصاد ملی (دکتر اخوی) - بنده با اجازه آقایان معترزم آقای دکتر خسروانی را که از جوانان تحصیل کرده و لایق هستند بسمت معاونت وزارت اقتصاد ملی معرفی میکنم (مبارک است)
۷- طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع بوظیفه ورگه سرهنگ اوریشاد
نایب رئیس - با اجازه آقایان وارد دستور میشویم در دستور امروز طرح مربوط با اجازه تعقیب آقای احمد قوام و گزارش کمیسیون بودجه مربوط بیک دوازدهم و گزارش دیگر کمیسیون بودجه مربوط بفرقراری وظیفه درباره وراث مرحوم سرهنگ نوری شاد است و حکومت نظامی تهران یک پیشنهادی رسیده است از طرف آقای دکتر بقائی و آقای زهری قرائت میشود (پیشنهاد بشرح ذیل قرائت شد)
چون لایحه مربوط بورگه مرحوم نوری شاد فقط محتاج بیک رای میباشد پیشنهاد میکنیم بلافاصله پس از نطقهای قبل از دستور آن را مطرح فرمائید
دکتر بقائی کرمانی - علی زهری
بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست
نایب رئیس - اگر مخالفی نداشته باشد مطرح میشود رای گرفته میشود. قبل برای اطلاع آقایان قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)
ماده واحده - بدولت اجازه داده می شود که برای کمک بخانواده مرحوم سرهنگ دوم صادق نوری شاد که در حادثه چهاردهم آذر در راه انجام وظیفه مجروح و مقتول شده است مبلغ یک صد هزار ریال بوراث قانونی آن مرحوم بلافاصله بپردازند • و بعلاوه مادامی که همسر و یادختر او شوهر اختیار نکرده و پسران او مشغول تحصیل میباشند تمام حقوق و مزایائی را که در آخرین ایام خدمت مرحوم نوری شاد میگرفته به آن ها پرداخت شود
مخبر کمیسیون بودجه - دکتر ملک
نایب رئیس - آقای حائری زاده مخالفند؟

قدردانی بکند و حتی المقدور یک کمک بیازد ماندگان آنها و یا خود آنها اگر مجروح باشند بشود ولی من باین لویح کوجواو و تک تک کمک می آید و کاملاً غیر از تصبیح وقت مجلس چیز دیگری نیست باین ترتیب موافق نیستم من نمی توانم شهدای سی ام تیر را که برای حفظ آزادی قیام کرده اند و کشته شده اند و مجروحین آنها را در مرخص خانه ها دیده ام هیچ یادی نکنیم لایحه ای برای آنها نیاوریم در صدر مشروطیت شما نگاه بکنید در قوانین و مجموعه دوره دوم یک کتابی برای کمک به آن اشخاصی است که در راه آزادی فداکاری کرده اند ماهه اش حرف تحویل میدهم و باین بینواهایی که مورث آنها هان آور آن ها کشته شده است باید بگوئیم کمیسیون تحقیق مشغول اصلاحات است حالا این شخص معین را من درست نمی شناسم بدو خوش رانمی دانم که دولت در نظر داشته است این شخصی را که در راه انجام وظیفه فدا شده است و باید قدردانی از او بشود مگر اشخاص دیگر فدای مملکت نشده اند؟ چطور شده دیگران را فراموش کردیم اگر خواسته باشیم برای هر کدام یک لایحه بیاوریم کار مجلس تماش صرف لویح کوچک کوچک می شود که بحسن • تومان ده تومان دیگری صد تومان ، یا صد تومان هزار تومان کمک بشود من معتقدم یک لایحه کلی دولت بیاورد برای این اشخاصیکه در راه انجام وظیفه شهید شده اند چه کارمند دولت باشد چه مردمان بیچاره و بینوائی که برای حق و حقیقت قیام کرده اند که کسی بشود آقا یکمده غائب مقود الاثر داریم در این قضایای سی تیر که معلوم نشده کشته شده اند در چاه انداخته اند قبرشان کجا است هیچ معلوم نیست من معتقد هستم که دولت این لایحه اش را پس بگیرد و یک لایحه جامع و حسابی برای کلیه کسانی که در اجتماع در این دو سال اخیر (دکتر بقائی) این مال پارسال است که توده ایها کشتندش) فرق نمیکند امسال هم کشته اند چطور شد حالا باین جارسیده است من میگویم لایحه برای همه باید بیاورند نه اینکه یک نفر را مادر نظر بگیریم اگر برای فرد فرد بخواهند لایحه ای بیاورند تمام اوقات مجلس را تصبیح میکنیم یک لایحه ای بیاورند که این آدم در فلان جا کشته شد این آدم در فلانجا مجروح شد در فلان فساد باین فداکاری رسید این خدمت را کرد یک لایحه ای بیاورید یک ماده واحده ای که صد رقم داشته باشد ما رای میدهم جماعتی راه راحت میکنند و بورا نشان بازماندگان مجروحین و معلولین هم کمک می شود و الا باتک تک لایحه آوردن بمجلس از قدیم هم از دوره چهارم و پنجم بنده همیشه باین جریان اختصاصی که بیک نفر کمک بشود مخالف بودم
نایب رئیس - آقای دکتر ملک

مخبر کمیسیون بودجه فرمایشی دارید بفرمائید
مخبر - جناب آقای حائری زاده خودشان با اصل موضوع موافقت فرمودند و در اینجا توضیح دادند از اشخاصیکه در راه خدمت مملکت فدا کاریهایی میکنند مخصوصاً شهید می شوند بایستی قدردانی بشود منتهی نظر ایشان این بود که باید قانون کلی بیاورند و یکمده ای را در آنجا اسم ببرند هر روز وقت مجلس را باین لویح کوچک تلف نکنند البته ما هم با این قسمت موافقت داریم و هم عقیده شاهستیم ولی در این موقع استدعا میکنم موافقت بفرمائید چون این لایحه ای بوده است که در دوره گذشته بمجلس آمده است و چون در مجلس مطرح شده بود یک عده ای از آقایان یک طرحی تنظیم کردند امضاء کردند و بمجلس تقدیم کردند به کمیسیون بودجه آمد و در آنجا هم تصویب شده و رتبه این شخص حقیقه بیچاره شده اند و این شخص هم در راه مملکت شهید شد و باندازه ای بی چیز بوده است که بنده شنیدم موقعیکه مقتول شده است پیراهنش پاره بوده است اینست که از آقای حائری زاده استدعا می کنم مخالفت خودشان را پس بگیرند و آقایان هم رای بدهند
نایب رئیس - آقای گهبد بفرمائید
گهبد - بنده زیاد وقت آقایان را تلف نمیکنم و تصویب این لایحه بعقیده بنده بسیار ضروری است برای اشخاصیکه مشغول انجام وظیفه هستند در راه انجام وظیفه شربت شهادت مینوشند همینطوری که آقای ملک فرمودند بنده این شخص را نمی شناسم ولی آنچه که شنیدم اینست موقعیکه لباس او را آوردند پیراهنش بقدری پاره بوده است که همه متأثر شده اند و از طرفی وضع خانواده این شخص خیلی بد است و سزاوار نیست کسی که در راه انجام وظیفه و در راه خدمت بمردم شهید شده است از او قدردانی نکنیم البته همینطور که جناب آقای حائری زاده هم فرمودند ما باید نسبت بتمام خدمت گذاران ارزشی قائل بشویم (حائری زاده) - مخصوصاً شهدای اخیر) بلی مخصوصاً قضیه لایحه یعنی سی ام تیر ما باید برای همه آنها آنچه که باید و شاید مضایقه نکنیم و از هر قسم کمک و مساعدت درباره بازماندگان آنها فرو گذار نکنیم بنا براین بنده چون بنام موافق اینجا اسم نویسی کرده بودم می خواستم تمنی کنم که آقایان رای بدهند که این کار بسیار مفید است و ضمناً این قسمت را هم عرض کنم که افسران و خدمتگزاران بسیار صحیحی هم هنوز هستند (صحیح است) که مشغول انجام وظیفه می باشند و باید ما حتماً از آنها قدردانی بکنیم و تشویق بشوند که همه آنها خدمات خود را صمیمانه ادامه بدهند
نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد)

۵- تقدیم لایحه تمدید فرمانداری نظامی در هفت نقطه خوزستان

حائری زاده - بنده هیچ مخالفتی ندارم کسانی که در راه مملکت و خدمت با اجتماع آسیبی به آنها رسیده است اجتماع از آن ها

نایب رئیس - آقای دکتر ملک

پیشنهاد میکنیم پس از يك مخالف و يك موافق مذاکره کافی باشد

دکتر بقائی - زهری

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر) آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

باصول لایحه رای گرفته میشود با ورقه ضمیمه آقای وکیل پور دوتا سؤال کرده اند و آقای سنجابی هم سؤالی کردند آقای وزیر دارائی و آقای وزیر کشور اطلاع دادند که برای جواب حاضرند بعد از طرح يك دوازدهم و طرح قوام مطرح میشود (اخگر - بعد از دستور امروز) بنده خواستم آقایان بدانند که آقایان وزراء حاضر هستند دیگر اعتراضی نفرمایند. اسامی آقایان بترتیب خوانده میشود

زاده • دکتر شایگان • دکتر سنجابی • قنات آبادی • نریمان • دکتر بقائی • خسرو قشقائی • فرزانه • شهاب خسروانی

افشار صادقی

ورقه سفیدی اسم بیکریک

۸ - طرح لایحه دوفوری

راجع با اجازه تعقیب آقای احمد قوام و موکول شدن بجلسه بعد

نایب رئیس - طرح مربوط با اجازه تعقیب آقای احمد قوام مطرح است دو فوریتش در جلسه قبل تصویب شده است اصل ماده واحده مطرح است قرائت میشود

مجلس شورای ملی در وقایعی که از ۲۷ تیرماه تا سی ام تیرماه ۱۳۳۱ در تهران و ولایات اتفاق افتاده تعقیب و تحقیقات از آقای احمد قوام مورد لزوم و ضروری است لذا اجازه تعقیب مشارالیه را با تصویب ماده واحده ذیل از مجلس شورای ملی بقید دو فوریت درخواست مینمایم

ماده واحده: مجلس شورای ملی، وزارت دادگستری اجازه میدهد که نسبت بوقایع ۲۷ تا ۳۰ تیر ۱۳۳۱ آقای احمد قوام را مورد تعقیب قانونی قرار دهد

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

وزیر دادگستری - لطفی

نایب رئیس - آقای شمس قنات آبادی بفرمائید

شمس قنات آبادی - البته آقایان نمایندگان محترم استحضار دارند که جلسه گذشته من موافق فوریت بودم و بعنوان موافق هم صحبت کردم اما حال که خود ماده واحده مطرح است بعنوان مخالف نام نویسی کردم و علت اینکه من بعنوان مخالف اسم نویسی کردم مطالبی است که باید بمرض آقایان نمایندگان محترم برسانم، آقا در این مملکت يك جریاناتی اتفاق افتاده است يك وقایعی در گذشته انجام شده است که برای دسته و طبقه ما چشم ترسی بوجود آورده است لذا با توجه باین مطلب که هنوز دستگاه دست بتر کبیش نخورده هنوز تصفیه نشده هنوز تمام طبقات بخصوص دستگاه قضائی بهمان حال است که در گذشته بوده مانا گزیریم که در این موارد يك توضیحات صریح و روشنی بدهیم که در آینده از او نتیجه گیری میکنیم البته همه آقایان میدانند که در مملکت ما در دستگاه قضائی تا نخست وزیر و وزیر و وزیر و امثال آنها را محاکمه کرده و در عین حال که آن نخست وزیر و آن وزیر از نظر ملت ما با دلایل بسیار بارز و روشنی محکوم تلقی شده بود او را تبرئه کرد و پاک و پاکیزه تحویل اجتماع داد هنوز مردم محاکمات پر شور و پر جنجال سهیلی و نندین را از یاد نبرده اند من میخواهم که این مطلب را اینجا متذکر بشوم که آقایان بدانند مخصوصاً دستگاه قضائی مملکت ما توجه

چیزی را که ما میخواهیم تعقیب جدی و صریح و محکومیت قطعی این مرد است

نایب رئیس - آقای کریمی موافقت فرمائید

کریمی - اینکه بنده بعنوان موافق با ماده واحده تقدیمی دولت ب مجلس شورای ملی نام نویسی کردم نه از لحاظ تشریفات بود بلکه يك مطلب فوق العاده ای که آقایان هم اطلاع دارند میخواستم حضور آقایان محترم عرض کنم و آن در قسمت اول که عرض کردم از لحاظ تشریفات اسم نویسی نبود آن برلی این بود که همه آقایان نمایندگان محترم در تعقیب احمد قوام و مسیبن واقعه ۳۰ تیر موافق هستند از این جهت احتیاجی نبود فقط چیزی که بنده را وادار کرد از این مورد استفاده کنم آن موادی بود که در مجلس شورای ملی تصویب نمایندگان ملت ایران رسیده بود و متأسفانه در مجلس سنا آن را دفن کرده بودند و این دفن لوایح بیشتر بر عصبانیت ملت ایران افزود بنده اینجا خواستم از هیئت رئیسه - مجلس شورای ملی تقاضا کنم که بدولت امر بکنند لوایحی که در مجلس شورای ملی تصویب شده است اجرا کند. ملت ایران بنسبست همین بی اعتنائی هائی که افرادی بخواستهای آنها کردند از نمایندگانشان خواستند که وسائل طرد آنها فراهم بکنند و بحمدالله این انگل ها کنار رفتند اکنون باید هیئت رئیسه این توجه را بکنند و بدولت دستور بدهند که این لوایح را یکی پس از دیگری اجرا کند و در این لوایح مخصوصاً يك لایحه تقاضای عفو آقای خلیل طهماسبی بود و آنچه از همه مهمتر بود موضوع احمد قوام است باید قوام السلطنه را بگیری و معا که کیند و حبس ابد هم بگویند بشود اگرچه این مرد وجدان اصلا ندارد ولی باز هم يك خاطرات وجدانی ممکن است در او باشد او را اذیت کند همین که در صندوق خانه ها پنهان شده و از این سوراخ بآن - سوراخ می رود این بهترین جرمی است منتها دولت هم اگر او را گرفت منکر است يك آب تظهيری بسرش بریزد و پاکش کند ولی بالاخره روح او در عذاب است این - مهم نیست اما آنچه که از نظر ملت ایران مهم است موضوع باقی ماندگان شهدای ۳۰ تیر است یکمده ای شهید شده اند یکمده ای هم مفقود هستند و این مفقودین در دشان بی دواتر از مقتولین است و بازماندگان آنها ندانند که زنده هستند یا شهید شده اند و افتخار شهادت راهم برای وراثشان باقی نگذاشتند و بلا تکلیف هستند نمایندگان مجلس شورای ملی هم که مسلمانند و نمایندگی بکمیلکت اسلامی هستند، همیشه باید موافق با قوانین اسلام قدم بردارند در قانون اسلام هم دین و خوبیها از اصول مسلم است

(اسامی آقایان بترتیب ذیل بوسیله آقای ناظرزاده (منشی) اعلام و در محل نطق حاضر و رای دادند)

- آقایان: مهندس زیرک زاده، خسرو قشقائی، دکتر سنجابی، دکتر ملک، انگلی، میلانی، دکتر مصباح زاده، دکتر کیان، نبوی، قنات آبادی، دکتر بقائی، نریمان، زهری، دکتر شایگان، امامی اهری، گنجی، پارسا، مجتهدی، ملک مدنی، حائری زاده، موسوی جلیلی، عامری، کهبید، کریمی، مشار، جلالی، حاج سید جوادی، اخگر، احمد فرامرزی، وکیل پور، مصدقی، اورنگ، پور سرتیپ، اقبال، دکتر طاهری، ذکائی، فرزانه، مجدزاده، شاپوری، مهندس رضوی شوکتی، شادلو، ناصر ذوالفقاری، نجفی، منصف، شبستری، غروی، شهیدی، مراد ریگی، دکتر فقیهی شیرازی، شهاب خسروانی، صراف زاده، رفیع، هدی، افشار صادقی، دکتر فاخر، ناظرزاده، حمیدیه

(آراء آقایان رای دهندگان شماره شد و نتیجه بقرار ذیل اعلام گردید)

نایب رئیس - با ۵۸ رای موافق و یک رای سفید گزارش کمیسیون بودجه مربوط به وظیفه وراثت مرحوم سرهنک صادق نوری شاد تصویب شد

اسامی موافقین - آقایان: ناظرزاده، دکتر فاخر، انگلی، نجفی، هدی، منصف، شهیدی، ریگی، مهندس غروی، دکتر فقیهی شیرازی، صراف زاده، شبستری، مهندس رضوی، شادلو، مجد زاده، مشار، پورسرتیپ، احمد فرامرزی، اقبال، وکیل پور، شاپوری، شوکتی، مصدقی، ذکائی، کریمی، دکتر طاهری، حمیدیه، حاج سید جوادی، اخگر، گنجی، مهندس زیرک زاده، اورنگ، عامری، میلانی، دکتر کیان، نبوی، جلیلی، پارسا، کهبید، موسوی جلالی، حائری زاده، مجتهدی، ملک مدنی، امامی اهری، دکتر فلسفی، دکتر ملک، زهری، دکتر مصباح

که بنده بارها عرض کرده ام اگر کسی کسی را بکشد باید دیده و خونبهای او را بدهد به ولیش یا صاحبان دم (حاج سید جوادی در صورتی که ولی یا صاحب دم خونبها بداند) آنوقت بکفله زیادی از ملت ایران الان نان آوزهای خودشان را از دست داده اند پدرهای خودشان را از دست داده اند فرزندان بی گناهی را از دست داده اند و هیچکس هم از آنها سرپرستی نمیکنند این اموالی که آقایان خودشان دیدند با فروش جواز جای با فروش جواز جنگل با فروش دکان نانوائی از راه غیر مشروع این آقا جمع کرده است این حالا اقل بعنوان دیده و خونبهای آن کسانی که در راه آزادی شهید شده اند بگیرد و از مصادره اموال قوام در این راه استفاده بکنند و مطابق موازین شرع هم بگیرد و بصغار و بازمانده گان آنها و برای مصرف آنها بپردازد این عرض بنده بود .

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است پیشنهاد میکنم بعد از بیانات یک موافق و یک مخالف بکفایت مذاکرات رأی گرفته شود .
نایب رئیس - توضیحی دارید ؟
شمس قنات آبادی - کسی مخالف نیست

خلخالی - بنده فقط یک نکته را میخواستم تذکر بدهم و تذکر هم این است که تا آخر ۳۰ تیر بنویسند بهتر است

بعضی از نمایندگان - پیشنهاد شده است آقا
نایب رئیس - آقا بعداً پیشنهاد بفرمائید بنا بر این رأی بکفایت مذاکرات گرفته میشود آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد . پیشنهادات قرائت میشود این جانب پیشنهاد میکنم برای این که خواستن سلب مصونیت از طرف دولت هاسابقه نشود در ذیل لایحه قید شود این اجازه بمناسبت قیام ملی ۳۰ تیر و برای تعقیب احمد قوام داده میشود و نباید سابقه بشود

احمد اخگر
شمس قنات آبادی - آقای اخگر وزراء مصونیت باین کشداری ندارند مگر قوام السلطنه وزیر خودش را نگرفت ؟
نایب رئیس - آقای اخگر بفرمائید **اخگر** - حتی المقدور باید کاری کرد که سابق بد ایجاد نشود (صحیح است) اگر بنا بشود که هر دولتی دارای اکثریت بود بخواهد مخالفین خود را تعقیب کند و باید سلب مصونیت پیوردد باین ترتیب این درست نیست این کار برای یگرتبه باید باشد و آن هم بمناسبت این است که سی ام تیر وقایع مشهودی است و همه شاهد و ناظر آن بودند والا بایستی این اجازه ای که مجلس

میدهد بدولت برای تعقیب بکنفیری مخصوص و منحصر بهمین واقعه فوق العاده باشد (سید جوادی - قانون محاکمه وزراء هست) آن قانون مربوط به وقتی است مجلس بخواهد از وزیر یا کبلی سلب مصونیت بشود و این روشی بهتر خواست و تقاضای دولت ندارد تا حال هم گاهی پیش آمده است که دولت ها مثل دوره های سابق تقاضا کرده است و مجلس هم همینطور کور کورانه رأی داده است خواستم این سابقه برای بعد نباشد
نایب رئیس - آقای حائری زاده بفرمائید

حائری زاده - در جلسه سابق برای این که خلیفه کشی باب نشود (حاج سید جوادی - عثمان را کشتند) بنده با دوفوریتش مخالف بودم گفتم جریان عادی را شما از دست ندهید بروید بکمسیون عریض بروید بکمسیون داد گستری ادا و مدار کی که برای جرم هست دولت اظهار بکند طبق اصول قانون محاکمه وزراء تعیین تکلیف زودتر میشود می آید اینجا و اشکالی هم ندارد ولی حالا که خلیفه کشی باب شده است من بایشهاد ایشان مخالف هستم یک اصولی که بفرمائید آقای کریمی بدر این مملکت را در آورده باید ریشه آن اصول رازد هر دولتی که می آید عملیات او را با فشار وجدیت تعقیب کنید تا دولت ها خودسر و آزاد نباشند که هر چه میخواهند بکنند بنده باین پیشنهاد مخالفم و معتقدم که باید ما این خلیفه کشی را مرسوم و معمول کنیم

شمس قنات آبادی - جناب آقای حائری زاده باید توجه داشت که ملت ها بر دولت ها حکومت میکنند
نایب رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای اخگر آقایانی که موافقت قیام بفرمائید (عده کمی برخاستند) تصویب نشد (بعضی از نمایندگان - پیشنهاد ایشان چیست توجه شد) موقتی که اعلام رأی شد باید آقایان متوجه باشید پیشنهاد اصلاحی آقای اخگر قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد اصلاح عبارتی تا ۳۰ تیر تا ۳۱ تیر را تقاضا دارم که شامل ۳۰ تیر هم بشود .
نایب رئیس - بفرمائید **اخگر** - این یک پیشنهاد دیگری است در لایحه دولت نوشته شده تا ۳۰ تیر (تا) بمعنی اصل است یعنی شامل ۳۰ تیر نمیشود شامل ۲۹ است در صورتی که منظور ۳۰ تیر است این است که بنده این اصلاح عبارتی را پیشنهاد کردم که تا ۳۰ تیر تبدیل شود تا ۳۱ تیر که شامل روز سی ام تیر هم بشود

نایب رئیس - مشابه همین پیشنهاد یک پیشنهاد دیگری هم هست قرائت می شود
پیشنهاد می کنم که در عبارت ماده واحده بجای ۲۷ و ۲۸ تا ۳۰ ام تیر و وقایع ۲۶ تا ۳۱ تیر ماه ۱۳۳۱ نوشته شود در کتر بقائی کرمانی علی زهری
نایب رئیس - آقای خلخالی هم همین پیشنهاد را کرده اند آقای اخگر باین پیشنهاد موافقت

اخگر - بنده خودم پیشنهاد دادم **نایب رئیس** - چون پیشنهاد ها مشابه است و پیشنهاد آقای دکتر بقائی بنظر جامع تر است پس رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر بقائی که مشابه پیشنهاد آقای اخگر هم میباشد
دکتر بقائی - اجازه بفرمائید یک تذکری بدهم

نایب رئیس - بفرمائید **دکتر بقائی** - عرض کنم در متن قانون نوشته شده است ۲۷ در صورتیکه روز ۲۶ عملیاتی شده است دستوراتی که در همان شب ۲۶ نوشته شده است صادر شده آنها هم باید مشمول رسیدگی قرار گیرد و همینطور که جناب آقای اخگر فرمودند که (تا) ممکن است انجور تفسیر شود که تا صبح ۳۰ تیر است چون محکمه همیشه بنفع متهم تفسیر میکند باین جهت تاسی و یک تیر که بگوئیم شامل تمام روز سی ام خواهد بود بنا بر این خواهش میکنم باین پیشنهاد رأی گرفته بشود که شامل ۳۰ تیر هم بشود و روز ۲۶ تیر هم شامل گردد

اخگر - بنده هم این پیشنهاد را قبول میکنم
خلخالی - پیشنهاد بنده را هم بخوانید تا این پیشنهاد را قبول کنیم .

امامی اهری - بنده میخواستم آقای نایب رئیس را تذکر بدهم وقتی پیشنهادات مشابهی از طرف نمایندگان رسیده باشد تشخیص با رئیس است که کدام را قبول کند و خود حضرت عالی وقتی پیشنهاد آقای دکتر بقائی را که کمتر تشخیص دادید بهمان رأی بگیریید .

(خسرو قشقائی - امضاء آقای اخگر را هم بگذارید پایش)
نایب رئیس - نسبت به پیشنهاد آقای دکتر بقائی آقایان نظری ندارند (اظهاری نشد) رأی می گیریم به پیشنهاد آقای دکتر بقائی دولت هم نظری ندارد (وزیر آرائی - تبر) آقایانی که موافقت قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد . پیشنهاد دیگری قرائت میشود پیشنهاد میکنم تبصره ذیل ماده واحده پیشنهادی دولت ضمیمه شود .
تبصره - تصویب ماده فوق سابقه برای تعبیر و یا تفسیر قانون محاکمه وزراء نخواهد

شد و ماده فوق من باب اهمیت وقایع سی و یکم تیر و تشخیص مفسد بودن احمد قوام در مجلس بتصویب میرسد و در غیر این مورد بخصوص تعقیب وزراء فقط بترتیبی بعمل خواهد آمد که در قانون محاکمه وزراء قید شده است یوسف مشار .
نایب رئیس - نظیرش رد شده است (دکتر سنجابی - حاجتی نیست) پیشنهاد دیگری قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی ، پیشنهاد می کنم تبصره ذیل بماده واحده افزوده شود .
تبصره - این قانون به چوجه رفع اثر از قانون ضبط و مصادره اموال احمد قوام مصوب ۱۲-۵-۳۱ مجلس شورای ملی نمی نماید .
دکتر بقائی - علی زهری

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی بفرمائید .
دکتر بقائی - چون با توجه بظاهر قانونی که از طرف دولت پیشنهاد شده تقاضای تعقیب و تحقیقات از آقای احمد قوام شده است در صورتی که اگر ما توجه کنیم خود مجلس شورای ملی رأی بمحکومیت احمد قوام داده (صحیح است) و یک قانونی هم تصویب شد که در سنای مرحوم دفن کردند و آن قانون مصادره اموال قوام بود و چون این قانون تصویب شد مردم خبر و نیکو کاری که نیت این را داشتند کمکی بیازماید گان شهداء و مجروحین واقعه ۳۰ تیر بکنند وقتی فکر کردند چندین میلیون های بیگانه ماندگان شهدا و مجروحین خواهد شد از کمک خودشان خودداری کردند نتیجه این شده که چیزی عاید آن بیچاره ها نشده و آن قانون هم هنوز دولت اقدامی نکرده است مجلس شورای ملی هم هنوز نفرستاده است برای توشیح و از ناحیه ارث قوام چیزی عاید این ها نشده است و از زندگانی خودشان هم افتاده اند و از کمکهائی هم که ممکن بود مردم بکنند محروم شدند بطوریکه که الان وضعیت بازمانده گان شهداء و وضعیت کسانی که در راه آزادی سلامتی خودشان و یا بعضی از اعضای خودشان را از دست داده اند بی اندازه رقت بار است و من از این موقع استفاده می کنم و عرض آقایان نمایندگان محترم و هیئت دولت و تمام مردم نیکو کار این مملکت را باین نکته جلب میکنم که الان این خانواده ها در منتهای عسرت بسر میبرند و ما هم باتمام نیت خوبی که داریم هیچ نوع کمکی باین اشخاص نمی توانیم بکنیم چون مالی در اختیارمان نیست و از این قوام هم چیزی در دستمان نیست و چون الان ممکن است بیس از اینکه ماده واحده بتصویب رسد بعداً تفسیر کنند که چون این ماده واحده راجع بمتعقب قوام بوده و قبل از صدور حکم محکومیت قوام

ماجرای او بودند که کشته شدند) اگر معلوم شد که مطلب اینجوری نیست اگر روشن شد که مطلب آنطوری است که با آن قانون منافات پیدا میکند و هر دوی این در قانون باید اجرا بشود (دکتر بقائی) مجلس قیام ملی را برسمیت شناخته است چه حرفی است که میزنید (قبول دارم پس این قانون را باید اول ابلاغ کند) (دکتر سنجابی - منافاتی باهم ندارد) (خلخالی - در این جریان هیچ منافاتی ندارد جنابعالی بد استنباط بفرمائید) اگر معلوم شد که مقصود اصلی این نیست... (خلخالی - این تعلیق بمحال است) (دکتر بقائی - ملت رأی داده است هست) اگر رسیدگی شد و در نتیجه تیرنه شد آن وقت بخواهند اموال او را مطابق قانون ضبط کنند این دو تا باهم یکی منافات دارد نباید این کار را کرد اگر میخواهید قانون دولت را ول کنیم آن قانون جایش را بگیرد و بعد آن قانون را از طرق قانونی اصلاح کنیم و درست کنیم اما اگر میخواهیم قانون پیشنهادی دولت را به مرحله عمل بگذاریم بعد آن را اضافه کردن جایز نیست اما آن پیشنهاد بنده که رد شد بنظر بنده درست توضیح نشد (عده از نمایندگان - رد شد آن) حالا اگر میخواهید تعقیب شود تعقیب کنید **خلخالی** - اجازه می خواهم توضیح بدهم.

و در صورت قابل توجه شدن ضمیمه لایحه یا طرح میگردد - **نایب رئیس** - امیدوارم که قانع بشوید

دکتر بقائی - من پیشنهاد اصلاحی داده ام بفرمائید اصلاحش را هم بخوانند

(بشرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم طرح مربوط به ضبط اموال قوام که یکبار بتصویب آقایان نمایندگان محترم رسیده است ضمیمه ماده واحده تقدیمی دولت گردد - **دکتر بقائی** - علی زهری

نایب رئیس - بفرمائید آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - پیشنهاد اصلاحی داده ام که از این بفرنج در بیابیم ، همان را اصلاح کردیم (عده ای از نمایندگان - بفرمائید) عرض کنم جناب آقای قنات آبادی توجه بفرمائید عرض کنم در این گزارشهای رسمی که از طرف دستگاهها رسیده ، این جمله را تا حالا صدها بار گفته ام یک بار دیگر هم تکرار میکنم آقایان نمایندگان محترم فراموش نکنند که این دستگاه دولتی ماهمان دستگاه رزم آراء و قوام است (صحیح است) تغییری نکرده و اینکه یکمده ای در رأس دستگاه قرار گرفته اند که مورد علاقه هستند ولی دستگاه همان دستگاه است (صحیح است) در گزارشات رسمی که تنظیم شده راجع بوقایع ۳۰ تیرماه وقتی آدم اینها را میخواند میبیند که اولاد آن روز در تهران ابدأ تیراندازی نشده است برای اینکه وقتی که تمام سربازها برگشته اند سربازخانه ها فانوسقه های شان مرتب بوده ، پاسبان ها هم بهمین ترتیب پس تیراندازی نشده و این اشخاصی هم که مجروح شده اند اینها حمله کرده اند بقوای دولتی که سرنیزه های آنها را بگیرند و خودشان را مال بدهند پس نیزه ها گردنشان مالیده شده و از بین رفته اند ، این از لحاظ دستگاه دولتی است و گزارش رسمی است در کمیته تحقیق هست آقایان باور نمی کنند تشریف بیاورند ملاحظه کنند گزارش رسمی است (صحیح است) اینکه از لحاظ دستگاه ، اما از لحاظ دیگر ، اشخاص زیادی هستند که در این مملکت با قوام مخالف هستند از خود طبقه حاکمه هم قوام مخالف دارد (قنات آبادی - آهائی را که بیازی نگرفته) ولی یک چیزی است میگویند یک کسی مادر زنش مرده بود خیلی گریه و بی تابی میکرد و خودش را میزد خیلی معذرت می خواهم از خانم های محترم بکنم باو گفت مادر زن که یک چیز نیست چرا اینقدر بی تابی میکنی گفت من از مرگ مادر زن اندپشناک نیستم ولی میترسم مرگ راه خانام زیاد بگیرد درست است یکمده ای با قوام مخالفند ولی میترسند این باب بشود فرذاییانند املاک آن ها را بگیرند (صحیح است) (چنانچه

که بیایند رسیدگی بکنند ببینند این املاک از کجا آمده و این وقتی رسیدگی شد و این یکی درست شد ممکن است سابقه بشود موضوع همین است و در بیاناتی که جناب آقای مشار کردند و من بهشان گفتم احسنت برای یک چیز بود چون فرمودند که این ماده ای که دولت آورده است با آن چیزی که مجلس بهش رأی داده است مغایرت دارد بنده هم این را احساس کردم که مغایرت دارد و طبق این ماده بعداً خواهند گفت آقا مشغول تحقیقات هستیم تا تحقیق تمام بشود ما نمیتوانیم مال کسی را بگیریم و انگهی طبق کدام قانون ما بیاییم اموال قوام را بگیریم ، آقایان حرف ها را نزنید این ها را بریزید دور ما الان وضعیت آن کشیشان قسطنطنیه را داریم که وقتی سلطان محمد فاتح قسطنطنیه را محاصره کرده بود یکمده ای بودند توی کلیسا توی سر و کله هم دیگر میزدند یک دسته ای میگفتند آن تیری که وقتی حضرت عیسی را چون بمعبده مسیحی ها وقتی عیسی را مصلوب کردند یک تیری بهش زده بودند یک عده ای از کشیشها معتقد بودند که این تیر بلاهوت عیسی خورده و یک عده دیگر میگفتند خیر بنا سوتش خورده توی سر و کله هم میزدند در همین موقع بود که گلوله های سلطان محمد فاتح توی سرشان خورد ما الان داریم آقای مشار بحث میکنیم که تیر بلاهوت عیسی خورد یا بنا سوتش تا بیاییم این بحث ها را بکنیم سلطان محمد فاتح حساب همه ما را میرسد اشتباه نکنید اینقدر نجسبید این چیزها را من اول کسی هستم که در این مملکت مرد اصولی هستم همه چیز خودم را روی اصول گذاشتم ولی این پیروی از اصول نیست که بکنم فری که آمده یک ملت را بخاک و خون کشیده ما بیاییم و بچسبیم که آقایان تبصره اگر چه طور بشود چه میشود تا ما بیاییم خودمان را مشغول اینکار بکنیم انقلاب میشود در این مملکت شما چه فکرمی کنید همینطور دلمان را خوش بکنیم که بنده مخالف قوام ولی این اصول را که نمیشود این پیر مرد بیچاره پایش لب گور است و از این قبیل چیزها مگر این کسانی که درسی تیر شهید شدند طبق کدام اصول بوده (مشار - بنده که اینطور نگفتم) معنی حرفهایتان این بود طبق کدام اصول بود که اینها را کشته اند بجای اینکه رسیدگی کنند بجای اینکه بخواهند تسریع شود آن وقت بیاییم اینطور عمل کنیم ؟ باینجهت بنده با عرض معذرت از تصدیقی که حضور آقایان محترم دادم و با توجه باشکال قانونی که از طرف جناب آقای مهندس رضوی شد این پیشنهاد را با آقای زهری باین طریق اصلاح کردیم که آن تبصره تبدیل شود باین که آن ماده و تبصره هائی که بتصویب مجلس شورای ملی در چند روز پیش رسیده ضمیمه این ماده واحده بشود و از آقایان محترم خواهشمندم که توجه بفرمائید و باین رأی بدهند

نایب رئیس - آقای یارسا **یارسا** - بنده خیلی متأسفم که چرا قیامه مجلس امروز عصبانی است در صورتی که این امر خیلی واضح است این قانون با قانون قبلی که گذشته منافاتی ندارد اینکه جناب آقای مهندس رضوی فرمودند یک قانونی است بنا بر آزاده ملت از طرف مجلس ملی گذشته منتهی تشریفات قانونی انجام نشده باید بشود یعنی بعد از ظهر امروز بتوشیح شاه هم باید برسد و این لایحه ای که دولت آورده منافاتی با آن ندارد باید عمل شود و اینکه من عرض می کنم از پشت این تریبون یکی از موارد تفسیر اظهار نمایندگان است اینکه جناب آقای دکتر بقائی فرمودند و آقایان هم تصدیق فرمودند بنده عرض میکنم این جزو تفسیر رسمی آن لایحه ای که دولت آورده میشود که این لایحه دولت تنافی با آن قانون مصادره اموال قوام ندارد و آن از طرف این مجلس تصویب شده و باید عملی شود اینست که بنده از جناب آقای دکتر بقائی استدعا میکنم که این پیشنهادشان را مسترد بفرمائید (دکتر بقائی - چه معنی دارد؟) این تخطئه کردن یک قانون است آن قانون آزاده ملت است و از طرف اعلیحضرت همایونی هم توشیح میشود (دکتر بقائی - این حرفی که شما میزنید الان با آن بیاناتی که آقای مهندس رضوی فرمودند تناقض دارد اگر عصری باید برود برای توشیح بنده پس میگیرم و الا بنده اینطور استشمام می کنم که کم کم می خواهند آن قانون از بین برود) **مهندس رضوی** - حالا اگر آقای رئیس اجازه بفرمائید بنده توضیحی عرض کنم **نایب رئیس** - آقای کاظمی **نایب نخست وزیر** - چون در ضمن بیانات بعضی از نمایندگان محترم یک کلماتی گفته شد که ممکن است سوء تفاهاتی ایجاد کند بنده اینجا رسماً از طرف دولت اعلام میکنم که منظور از پیشنهاد این قانون بقید دو فوریت این نبود که آن قانونی که از طرف مجلس شورای ملی تصویب شده ضعیف بشود و یا یک طوری بشود که از بین برود هر وقت مجلس شورای ملی تصمیم خودش را ابلاغ کرد بدولت و قانون بصحه اعلیحضرت رسید البته دولت اجراء خواهد کرد **دکتر بقائی** - پس در این صورت ضمیمه همین قانون بشود چون آن تشریفات همان طوری که آقای مهندس رضوی می گویند قابل کرد و غبار گرفتن است آن ضمیمه همین ماده واحده بشود و اجرا گردد **نایب رئیس** - آقای مهندس رضوی **مهندس رضوی** - بنده بطور خلاصه باید خدمت آقایان محترم عرض کنم که پس از آنکه مجلس سنایر جمیع شده و امیدوارم که دو باره مگر باخواست ملت

ایران تشکیل نشود و فعلاً هم خواست ملت ایران دایر بر ختم انعقاد آن مجلس است يك موضوع قانونی پیش آمد برای مجلس و آن اینست که چند نوع طرح و لایحه در دست مطالعه مجلس سنا بود یکی لوائیجی است که دولت قبلاً بمجلس سنا داده است که در مجلس سنا تکلیف قطعیش معین نشده و یا از مجلس سنا بمجلس شورا فرستاده است دیگر طرحهایی است که سناتور های سابق طبق قانون انشاء کرده اند و در مجلس سنا بتصویب رسانده اند و به مجلس شورای ملی فرستاده شده برای تصویب و در مقابل ما هم لوائیجی داریم که دولت بمجلس شورای ملی داده و از اینجا بمجلس سنا فرستاده شده است و در آنجا خانم نیافته همچنین طرح هایی از طرف نمایندگان محترم امضاء شده و تصویب شده و صورت قطعی پیدا کرده از آنجمله همین طرحی که مورد نظر آقای دکتر بقائی است رفته است بمجلس سنا و همانطور که نمایندگان محترم میدانند و ملت ایران میدانند این طرح هم در آنجا - مدتی را که مانده است بمذاکره امروز هیأت رئیسه تشکیل میشود برای طرز اقدام اینکه تمام آنچه از مجلس شورای ملی بصورت مقطوع در آمده است برای تکمیل تشریفات قانونی آن اقدام بشود و چه راهی باید اختیار کرد بمذاکره امروز تصمیم گرفته میشود آیا لازم خواهد بود که برای ابلاغ بدولت از مجلس هم اجازه گرفته شود یا نه خود هیأت رئیسه اقدام خواهد کرد - موضوعی است که امروز بعد از ظهر روشن خواهد شد بنابراین هیچ نگرانی راجع با آنچه در مجلس شورای ملی تصویب شده است نداشته باشید (صحیح است) و حتی ما چون همیشه نظریاتی داشته ایم که احترام قانونگذار که در موقع خودش بوده است آنهم محترم باشد هر گاه لوائیج و طرحهایی در مجلس سنا هم در دوره قانونی خودشان بوده و آنها هم بمرحله نهائی رسیده باشد آنرا هم تصمیم میگیریم که بچه ترتیب باید در مجلس مطرح بشود بنابراین هیچ جای نگرانی نیست و هیچ تضعیفی هم در نظریات مجلس نخواهد بود و پس از توضیحی هم که جناب آقای کاظمی دادند خیال میکنم که اصلاً برای آقای دکتر بقائی جای نگرانی باقی نخواهد بود

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی - جناب عالی این پیشنهادیکه دادید پس میگیرید (دکتر بقائی - خیر) آقای دکتر بقائی پیشنهادتفصیح داده اند بفرمائید

دکتر بقائی - عرض کنم توضیحاتی که جناب آقای مهندس رضوی دادند همه صحیح بود ولی يك چیزی هست شعری هم دارد که متأسفانه یادم رفته خلاصه اینکه آنچه از سوابق ایام دیده ایم باید عبرت بگیریم خیلی چیزها بوده است در این مجلس که مطمئن بوده ایم درست میشود بعد کم کم بواسطه بوش و آشوبی که در کمی ریش گرفته شده بعد از این بزیر تر تا معقول شده

اینقدر لوائیج و طرحها بوده که فقط يك رأی لازم داشته و بعد پیش آمد روزگار این بوده که نشده بنده راجع با این موضوع همانطور که عرض کردم قدری مشکوک هستم خدا از گناه من بگذرد و بقول عوام برشکا کش هم لعنت ولی من مشکوک هستم و شکاک هم هستم باینجهت نمیتوانم از يك همچو موافقتی که بدست آمده صرف نظر کنم و پیشنهاد را پس نمیگیرم باین جهت پیشنهاد تفصیح دائم خدمت آقایان در صورتیکه تصویب شد بپیش امروز بعد از ظهر در آنجا چه تصمیمی میگیرند اگر تا روز سه شنبه آن قانون سیر خودش را طی کرده بود ما هم این پیشنهاد خودمان را پس میگیریم و اگر طی نکرده بود از آقایان خواهش میکنم که این را تصویب نفرمایند چون این ترس هست که فردا يك پیش آمد دیگری بکند و بگویند قوانین باید اینطوری عمل شود و بیفتند توی تشریفات دادگستری باینجهت بنده تقاضا میکنم که آقایان موافقت نفرمایند با تفصیح تا اینکه ببینیم هیأت رئیسه راجع باین لوائیجی که مجلس رای داده چه تصمیمی میگیرد آنوقت روز سه شنبه بمناسبت آن تصمیم روی این پیشنهاد عمل میکنیم

نایب رئیس - آقای اخگر مخالفید بفرمائید **اخگر** - ساعت يك و نیم بعد از ظهر است این تفصیح یعنی تعطیل جلسه و ماندن کار برای جلسه بعد بهمان دلیلی که جناب آقای دکتر بقائی فرمودند و بنده کاملاً تصدیق میکنم عقیده دارم که بهمان توضیحاتی که جناب آقای وزیر دارائی دادند و جناب آقای مهندس رضوی هم فرمودند قناعت بفرمائید و پیشنهادتان را پس بگیرید و این لایحه نمائند برای بعد برای اینکه مانعی دانیم چه پیش خواهد آمد و چه طور خواهد شد اجازه بفرمائید که تکلیف لایحه معلوم شود

نایب رئیس - رای خواهیم گرفت بپیشنهاد تفصیح (گفته شد - اکثریت برای اخذ رای نیست)

دکتر کیان - آقای رئیس از اختیارات خودتان برای دادن تفصیح استفاده کنید **نایب رئیس** - چون مخالف داشت بنده نمیتوانم از اختیارات خودم استفاده کنم **دکتر بقائی** - آقای اخگر مخالفشان را پس میگیرند **نایب رئیس** - اگر مخالفی نیست تفصیح داده میشود **ملک مدنی** - پس یکدوازدهم چه میشود من مخالفم (رای رای) **یکی از نمایندگان** - عده برای رای کافی نیست **نایب رئیس** - آقایان توجه بفرمایند

که مجلس تصویب کرد تفصیح داده شود ولی حالا يك پیشنهادی رسیده قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم ماده واحده تا جلسه آینده از دستور خارج شود - ناظرزاده **نایب رئیس** - آقای ناظرزاده **ناظرزاده** - چون بزرگ طرف يك - دوازدهم مطرح است و همه آقایان موافقت دارند که این یکدوازدهم تصویب شود و وضع کارمندان دولت هم همه خبردارند که چه جور است از يك طرف آقای دکتر بقائی موافقت کردند که عجلاناً امروز وقت داده شود تا در جلسه هیأت رئیسه معلوم شود بنده پیشنهاد کردم که این موضوع موکول شود به جلسه آینده ولی یکدوازدهم امروز مطرح شود که دیگر نگرانی نباشد

نایب رئیس - آقای ملک مدنی **ملک مدنی** - راه حلی که بعد از بیانات آقای مهندس رضوی پیدا شد همان راه حلی است که جناب آقای دکتر بقائی هم قانع شدند تا وقتی که این جریان روشن شود بماند برای روز بعد امروز هیأت رئیسه تعیین تکلیف این کار را میکند تنها این يك قانون نیست قانون بخشودگی استاد خلیل طهماسبی هم هست آنهم مورد علاقه مجلس است آنرا هم باید روشن کرد ایشان دعوت کردند یکمده ای آمدند اینجا بنظر بنده يك لوائیجی که مجلس بآنها رای قطعی داده حالا که سنا منحل شده است تکلیفش قطعاً معلوم نشده فقط باید ریاست مجلس بعقیده بنده در مجلس اعلام کند که این لایحه رای نهائیش گرفته میشود آنوقت بدولت ابلاغ شود برای توضیح این يك چیز ساده ای است باینجهت بنده موافق نیستم که این از دستور خارج شود و بنظر بنده خوب است جزو دستور بماند در جلسه آتی در اولین فرصت این را بتصویب برسانیم بنده که اجازه خواستم برای این بود که عرض کنم زودتر لایحه یکدوازدهم مطرح شود آقایان از وضع کارمندان دولت مطلع هستند همه پریشان هستند و به بقال و عطار سرگذر بدهکارند حالا که خوشبختانه آقای وزیر دارائی توانسته اند وجهی برای اینها تهیه کنند ما دیگر تأخیر نکنیم تا پول آنها برسد آقایان بیک قدری تأمل بفرمایند تا این يك دوازدهم تمام بشود يك روز هم ما مثل مأمورین دولت برویم بسترل برای این که آنها هر روز تا ساعت دو مشغول هستند ما هم تا ساعت دو بعد از ظهر بیاییم و این کار را تمام کنیم **نایب رئیس** - پیشنهاد اصلاح شده آقای ناظرزاده مجدداً قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم رای ماده واحده در جلسه آینده گرفته شود

نایب رئیس - آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد **۹ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون بودجه راجع با اجازه پرداخت يك دوازدهم مهرماه**

نایب رئیس - گزارش کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی راجع بيك دوازدهم قرائت میشود (شرح آتی قرائت شد) گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۲۰۴۱ ۳۱۸۳ دولت راجع بيك دوازدهم مهر ماه ۱۳۳۱ را با حضور آقای وزیر دارائی مطرح و پس از مذاکرات مفصلی که منبى بر لزوم تسریع در تنظیم بودجه کل کشور بعمل آمد و با توضیحات و وعده صریحی که آقای وزیر دارائی برای تقدیم بودجه کل کشور (حد اکثر تا دو هفته دیگر) دادند کمیسیون با این ماده واحده پیشنهادی موافقت و اینک گزارش آن جهت تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میشود

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود حقوق و کمک و مزایای کارمندان و خدمتگذاران و مصارف مستمر و غیر مستمر و وزارتخانهها و ادارات و دستگاههای دولتی و سایر مخارج کشور را از بابت مهرماه ۱۳۳۱ بر طبق قانون اجازه پرداخت تیرماه سال جاری مصوب دوازدهم امردادماه ۱۳۳۱ از محل درآمد عمومی کشور پرداخت نمایند

مخبر کمیسیون بودجه - دکتر ملک **نایب رئیس** - آقای دکتر فلسفی (گفته شد توضیحی ندارند رای برای) مخالفی نیست بپیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده (نمایندگان - مخالفی نیست) رای میگیریم باورق آقایانی که موافقت ورقه سفید میدهند

(نامی آقایان نمایندگان بترتیب ذیل توسط آقای ناظرزاده (منشی) اعلام و در وقت نطق حاضر و رای دادند)

آقایان: دکتر فلسفی • مهندس زیرکزاده • کهبده • قنات آبادی • حائری زاده • اخگر • طبع • باقری • دکتر بقائی • کریمی • دکتر سجایی • دکتر شایگان • زهری • دکتر ملک • انگبی • میلانی • مخبر وقتقائی • وکیل پور • شهیدی • نوی • دکتر مصباح زاده • دکتر کیان

شهاب خسروانی . امامی اهری . گنجه . پارسا .
 مجتهدی . موسوی . جلیلی . مشار . جلالی . منصف .
 احمد فرامرزی . خلخالی . اقبال . مصدقی .
 ملک مدنی . دکتر طاهری . ذکائی .
 مجدزاده . شاپوری . مهندس رضوی . دکتر
 فاخر . نجفی . افشار صادقی . هدی . شادلو
 شوکتی . شبستری . مهندس غروی . ریگی
 دکتر فقیهی شیرازی . ناظرزاده . حمیدیه .
 (آراء مأخوذه شماره شده ۵۲ ورقه
 موافق شماره شد)

نایب رئیس - با ۵۲ رأی موافق از
 ۵۴ نفر عدم حاضر گزارش کمیسیون
 بودجه راجع با اجازه پرداخت یکصد و اودهم
 ماهه تصویب شد .
 آسامی موافقین - آقایان : مهندس رضوی
 حمیدیه . منصف . احمد فرامرزی . مصدقی .
 دکتر طاهری . ذکائی . مهندس غروی .
 خلخالی . جلالی . مشار . پارسا . شهاب
 خسروانی . گنجه . دکتر کیان . امامی
 اهری . ریگی . دکتر مصباحزاده . مجتهدی

نبوی . انگلی . خسرو فشقائی . میلانی .
 حاج سیدجوادی . دکتر ملکی . دکتر بقائی
 کرمانی . زهری . دکتر سنجابی .
 مهندس زهر کزاده . حائری زاده . دکتر
 فلسفی . شوکتی . شاپوری . موسوی . اقبال
 شادلو . دکتر فقیهی شیرازی . کریمی .
 قنات آبادی . شهیدی . وکیل پور . اخگر
 جلیلی . نجفی . ملک مدنی . هدی . افشار
 صادقی . دکتر شایگان . ناظرزاده . مجد
 زاده . دکتر فاخر .

**۱۰ - تعیین موقع و دستور جلسه
 بعد ختم جلسه**
نایب رئیس - جلسه را ختم میکنیم
 جلسه آینده روز ۳ شنبه ۱۳ آبان ماه دستور
 هم لایحه ای که توافق شد برای جلسه بعد
 بماند .
 (مجلس یکساعت و سه ربع بمداز ظهر
 ختم شد)
 نایب رئیس مجلس شورای ملی
محمد ذوالفقاری

سؤالات و قوانین

سؤالات نمایندگان

سؤال از آقای وزیر کشور
 مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
 خواهشمند است با آقای وزیر کشور
 ابلاغ فرمائید در مجلس شورای ملی حاضر شده
 و پاسخ سؤالات ذیل را بدهند
 ۱ - بچه علت در وزارت کشور نقل و
 انتقالی بر خلاف قانون تقسیمات کشور
 بعمل میآید؟
 ۲ - علت کناره گیری آقای خداوندلو
 را اعلام فرمائید

با تقدیم احترامات
 به اعلیٰ الدین کهید

ریاست محترم مجلس شورای ملی
 خواهشمند است مقرر فرمائید بجناب
 آقای وزیر کشور اطلاع دهند در مجلس
 شورای ملی حاضر شده و پاسخ سؤال ذیل
 را بدهند .

البته از جریان ناگوار روز چهارم مهر
 ماه در اصفهان استحضار دارند که با حضور
 رئیس شهربانی و قوای انتظامی عده ماجراجو
 مغازه های مردم را خراب و نزدیک ده میلیون
 ریال اموال مردم را بگارت برده اند

علت اینکه در حضور مأمورین انتظامی
 مخصوصاً رئیس شهربانی چنین اتفاق ناروایی
 رخ داده چیست؟

تا کنون نسبت بدستگیری و مجازات
 مرتکبین و استرداد اموال غارت شده مردم چه
 اقدامی بعمل آمده

نمایند مجلس شورای ملی - حسن شهیدی

سؤال از آقای وزیر دارائی
 متمنی است با آقای وزیر دارائی اطلاع
 دهند برای جواب سؤال زیر در مجلس حاضر
 شوند .

بطوریکه مستحضرنند در دوره پانزدهم
 قانونگذاری در قانون بودجه سال ۱۳۲۸
 کل کشور مصوب ۲۴ تیر ماه ۱۳۲۸
 پیشنهادی از طرف اینجناب که ذیلامد کور
 است تقدیم مجلس گردید و بنام تبصره ۲۷
 قانون بودجه در همان تاریخ تصویب مجلس

شورای ملی رسید اکنون سؤال میشود چرا
 دولت های گذشته قانون مذکور را عملی
 نکرده اند و چرا دولت کنونی این قانون را
 عملی نمیکند؟

تبصره ۲۷ - دولت مکلف است
 بوسیله هیئت تصفیه در مدت چهار ماه کادر
 لازم وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی را تعیین
 و مستخدمین اضافی را با بودجه آنها برای
 اجرای تعلیمات عمومی در تمام کشور با اختیار
 وزارت فرهنگ بگذارد

دکتر ملکی

ریاست محترم مجلس شورای ملی
 متمنی است مقرر فرمائید سؤال ذیل
 را بوزارت دارائی ابلاغ نمایند که بر طبق
 مقررات در موعده قانونی برای دادن جواب
 در مجلس شورای ملی حاضر شوند

بانک صنعتی سابق مبلغی بیش از ده
 میلیون ریال در نتیجه تشبثات و توصیه هائی
 با آقای نصرتیان وام داده و تا کنون نسبت
 بوصول آن اقدام جدی بعمل نیامده است
 معلوم فرمائید

۱) مجوز پرداخت این وام چه بوده
 ۲) چه اقدامی برای وصول مطالبات
 دولت بعمل آمده است

دکتر سنجابی

ریاست محترم مجلس شورای ملی
 مدتی است که بنا بر پیشنهاد شورای
 امنیت در گز شورای امنیت شهرستان مشهد
 چند نفر از افراد حزب ایران در گز را
 تبعید و از محل خدمت خود بنقاط دیگر
 انتقال داده اند خواهشمند است دستور
 فرمائید جناب آقای وزیر کشور در مجلس
 حاضر شده و علت این اقدام را به اطلاع
 مجلس برسانند

پارسا - دکتر کریم سنجابی -
 احمد زیرک زاده

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
 خواهشمند است مقرر فرمائید بوزیر
 دفاع ملی اطلاع داده شود برای پاسخ
 سؤال زیر در مجلس حاضر شوند
 سؤال - تقریباً در دو ماه قبل بطور
 محرمانه شنانه بر خلاف مقررات و بدون

اجازه محاکم سرگرد رضائی و خاکسار
 وهمکار دیگر او را که از عاملین جنایت سیام
 تیر در کرمانشاه هستند از کرمانشاه خارج
 نموده اند .

تعیین فرمائید که آیا آنها را با اجازه
 چه مقامی از حوزه محاکم مربوطه خارج
 نموده اند و آیا بکجا برده اند و فعلاً در
 کجا هستند .

نمایند کرمانشاه - کریمی

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
 تمنی دارم مقرر فرمائید سؤال زیر
 را با آقای وزیر راه ارسال و تقاضا شود که
 برای ادای جواب در مجلس حاضر شوند
 سؤال : دستزد کارگران راه آهن
 تبریز از دستمزد سایر همکاران خود مأمور
 در سایر نقاط ایران کمتر است علت این
 تفاوت را توضیح نمایند

جواد گنجه

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
 متمنی است دستور فرمائید آقای
 وزیر دارائی در مجلس شورای ملی حضور
 رسانیده بسؤال زیر جواب دهند

علت اینکه نفت را شرکت ملی نفت
 در آذربایجان هر لیتری ده دینار گرانتر از
 سایر نقاط کشور بفروش میرساند چیست
 و جمع مبلغ این اضافه فروش از نرخ عمومی
 کشور در سال ماضی ۳۳۰ و سال جاری
 بچه میزان بالغ شده است

جواد گنجه

ریاست محترم مجلس شورای ملی
 نامه شکایتی که از طرف آقای رحیم
 شریفی عضو حزب ایران شعبه بجنورد به
 عنوان جناب آقای وزیر دادگستری رسیده
 است بدینوسیله بعنوان سؤال رسمی تقدیم
 میدارد متمنی است مقرر فرمائید عین شکایت
 و این سؤال را بوزارت دادگستری ابلاغ
 نمایند که در موعده مقرر برای دادن جواب
 در مجلس شورای ملی حاضر شوند و تعیین
 فرمائید که برای احقاق حق و رفع ظلم چه
 اقدامی بعمل آورده اند

دکتر سنجابی - احمد زیرک زاده

قوانین

**لایحه قانونی شهرداری
 فصل اول - در کلیات**

ماده ۱ - در هر شهر یا قصبه که جمعیت
 آن حداقل بیست هزار نفر بالغ باشد آنجا
 شهرداری تأسیس می گردد و انجمن شهر
 یا قصبه مطابق مقررات این لایحه قانونی
 تشکیل میشود .

تبصره - در نقاطی که از نظر موقعیت
 و اهمیت تشکیل شهرداری ضرورت داشته
 باشد ولو جمعیت آن بین پنج هزار نفر بالغ
 نشود وزارت کشور می تواند در آن محل
 ها دستور تشکیل انجمن و شهرداری
 بدهد .

ماده ۲ - شهرداری دارای شخصیت
 حقوقی است .

ماده ۳ - هر شهر و قصبه انجمنی خواهد
 داشت بنام انجمن شهر یا انجمن قصبه
 اعضاء آن از طرف اهالی مستقیماً با انتخاب
 جمعی و رأی مخفی با کثرت نسبی برای
 مدت چهار سال انتخاب می شوند و هر شهر
 یا قصبه برای انتخاب نمایندگان انجمن به
 نسبت تقریبی جمعیت بحوزه ها تقسیم میشود
 و ساکنین هر حوزه ۳ تن نماینده برای تشکیل
 انجمن شهر انتخاب میکنند

ماده ۴ - نقشه تقریبی حوزه های
 انتخابی هر شهر یا قصبه بوسیله کمیسیون
 مرکب از رؤساء دوائر دولتی محل بر ریاست
 نماینده اول وزارت کشور تهیه میگردد

عده اعضاء انجمن در شهرها و قصبات
 از نه تا سی تن بشرح ذیل خواهد بود:

- ۱ - تهران ۳۰ نفر (ده حوزه)
- ۲ - تبریز و اصفهان و مشهد و همدان
 و شیراز و رشت و کرمانشاه بیست و هفت نفر
 (۹ حوزه)
- ۳ - اردبیل و قم و قزوین و اراک و یزد
 و اهواز و کاشان و آبادان و زنجان و کرمان
 و رضائیه و دزفول و بندر پهلوی ۲۱ نفر
 (۷ حوزه)
- ۴ - بروجرد و خرمشهر و املو و خوی
 و مراغه و سبزوار و سنندج و سمنان و نجف
 آباد و قوچان و ساری ۱۵ نفر (پنج
 حوزه)

۵ - سایر شهرها و قصبات نه نفر (۲ حوزه)

تبصره ۱ - هر گاه در تقسیم حوزه‌های انتخابی اختلافی حاصل شود باید وزارت کشور مراجعه شود و نظر وزارت کشور قاطع خواهد بود

تبصره ۲ - برای محلاتی که خارج از محوطه شهر باشد هر گاه وزارت کشور لازم بداند شهرداری جداگانه تشکیل خواهد شد

تبصره ۳ - جمعیتی که ملاک تعیین عده نمایندگان هر شهر یا قصبه است تا سه دوره مأخذ عمل خواهد بود پس از آن اگر اضافه یا نقصانی حاصل کند آن اضافه یا نقصان در انتخابات دوره چهارم رعایت خواهد شد

ماده ۵ - انتخاب کننده باید واجد شرایط زیر باشد:

- ۱ - تابعیت ایران
- ۲ - داشتن لااقل هیجده سال تمام شمسی
- ۳ - داشتن سواد فارسی بقدری که بتواند بنویسد
- ۴ - توطن در محل انتخاب و یا لااقل سکونت در آن از شش ماه قبل از انتخابات و یا آنکه شخصاً در آن حوزه بکسب و یا حرفه معینی اشتغال داشته باشد و در صورتی که محل سکونی و محل کسب یا حرفه مختلف باشد فقط محل سکونی معتبر است
- ۵ - عدم محکومیت بجنایت یا جنحه‌ای که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی است
- ۶ - مجبور نبودن و عدم محکومیت بورشکستگی بتقصیر

ماده ۶ - انتخاب شونده باید دارای شرایط زیر باشد:

- ۱ - تابعیت ایران
- ۲ - داشتن سی سال تمام شمسی
- ۳ - داشتن حسن شهرت در محل
- ۴ - توانائی خواندن و نوشتن فارسی باندازه کافی
- ۵ - لااقل سه سال ساکن شهر و یا قصبه محل انتخاب باشد
- ۶ - عدم محرومیت از حقوق اجتماعی
- ۷ - مجبور نبودن و عدم محکومیت بورشکستگی بتقصیر

ماده ۷ - اشخاص زیر از انتخاب شدن محرومند:

- ۱ - نخست وزیر و وزیران و معاونین آنها در تمام کشور و استانداران و فرمانداران و شهرداران و بخشداران و معاونین آنها و رؤسای دادگاهها و دادستانان و بازپرسان و رؤسای ادارات در حوزه مأموریت خود
- ۲ - افسران و نفرات شهربانی و ژاندارمری و ادتاش و همردیفان آنها از هر دسته تا موقعی که در خدمت هستند از

انتخاب کردن و انتخاب شدن محرومند

۳ - نمایندگان مجلسین در تمام کشور

۴ - اعضاء انجمن های ایالتی و ولایتی و اعضاء انجمن نظارت انتخابات انجمن شهر و قصبه در دوره‌ای که دارای این سمت هستند و کلیه کارمندان ادارات شهرداری و بنگاه های وابسته بدولت در حوزه مأموریت خود که نمیتوانند انتخاب شوند مگر اینکه قبل از اعلان انتخابات منتظر خدمت شده یا استعفا داده باشند که در این صورت انتخاب آنان ممانعی ندارد

۵ - رؤساء و اعضاء هیئت مدیره و مدیران عامل شرکتها در شهر یا قصبه ای که مرکز یا شعبه شرکت در آن واقع است حق انتخاب شدن ندارند

تبصره ۱ - چنانچه یکی از کارمندان پایه دار دولت یا شهرداری به عضویت انجمن انتخاب شود مدت نمایندگی جزء سابقه خدمت او محسوب میشود

تبصره ۲ - منظور از شرکت های مذکور در ماده فوق شرکت های است که مربوط بیکدیگر از حوائج شهر از قبیل خوار بار و وسایط نقلیه و برق و آب و دارو و امثال آن باشد

ماده ۸ - از اشخاصی که با یکدیگر قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم دارند فقط آنکسی که رأی او بیشتر است میتواند عضویت يك انجمن را دارا باشد و در صورت تساوی آراء یکی از آنها بحکم قرعه معین خواهد شد و اگر قرابت پس از اتمام انتخابات و صدور اعتبارنامه معلوم گردد در نخستین جلسه انجمن شهر بحکم قرعه يك نفر ابقاء میشود و بجای شخص یا اشخاصیکه خارج شده اند از شخص یا اشخاصیکه بعد از آنها رأیشان بیشتر است دعوت خواهد شد

ماده ۹ - برای تعیین داوطلب در روز قبل از دعوت اعضاء انجمن انتخابات اعلانی از طرف فرماندار یا بخشدار در حوزه انتخابیه منتشر میشود باین مضمون:

داوطلبان عضویت انجمن شهرداری باید داوطلبی خود را برای حوزه انتخابیه شخصاً یا بوسیله اشخاص دیگر بفرمانداری یا بخشداری کتباً اطلاع دهند و برای اینکه داوطلب نمایندگی حوزه شناخته شوند باید پنجاه نفر در شهرهاییکه متجاوز از یکصد هزار نفر جمعیت دارد و بیست و پنج نفر در شهرهاییکه متجاوز از پنجاه هزار نفر جمعیت دارد و پانزده نفر در نقاطیکه متجاوز از پانزده هزار نفر جمعیت دارد و ده نفر در نقاطی که از پانزده هزار نفر کمتر جمعیت دارد آنها را معرفی نمایند. معرفی باید کتبی بوده و معرفی کنندگان واجد شرایط انتخاب کنندگان باشند و بازگشت شماره شناس نامه و محل صدور آن معرفی نامه را امضاء

نمایند فرماندار یا بخشدار بوسیله کمیسیون پنج نفری مقرر در ماده (۱۱) بوضع داوطلبان نمایندگی رسیدگی و پس از آن اسامی آن ها را در حوزه انتخابیه اعلان می کند و رأی دهندگان در موقع رأی دادن فقط میتوانند بآن ها رأی بدهند

ماده ۱۰ - قبول مشاغل دولتی از طرف رئیس و اعضاء انجمن در حکم استعفاي آنان از عضویت انجمن خواهد بود و همچنین رئیس یا اعضاء انجمن نمیتوانند زیادت و مدیریت عامل و عضویت هیئت مدیره شرکتها و بنگاه هائی که مربوط بحوزه شهر یا قصبه و شهر داری است قبول نمایند و نیز یک نفر نمیتواند در آن واحد در انجمن شهر و انجمن ایالتی و یا ولایتی ریاست یا عضویت داشته باشد

فصل دوم - در تشکیل انجمن نظارت

ماده ۱۱ - در شهر فرماندار و در قصبه بخش دار بلا فاصله پس از انتشار اعلان داوطلبان نمایندگی کمیسیونی مرکب از خود و مأمور اول دادگستری و رئیس دارائی و رئیس فرهنگ و یک نفر از معارف تشکیل داده و برای هر حوزه انتخابیه ۲۱ نفر از طبقات هفتگانه علماء و رسته های علمی (از قبیل استادان و پزشکان و مهندسين و وکلای دادگستری و امثال آن) مالکین و بازرگانان و کشاورزان و پیشه وران و کارگران از هر طبقه سه نفر و سه نفر از معتمدین حوزه که واجد شرایط انتخاب شدن باشند تعیین و دعوت میکند تا آنان هفت نفر از بین خود یا خارج بعنوان اعضا اصلی و هفت نفر از بین خود یا خارج بعنوان عضو علی البدل فی المجلس برای تشکیل انجمن نظارت انتخابات با اکثریت نسبی و بارائی مخفی انتخاب کنند در انتخاب مزبور حضور دو نالت از مدعوین کافی خواهد بود. در صورتیکه يك یا چند طبقه از طبقات هفتگانه وجود نداشته باشد کسر عده هر طبقه از سایر طبقات تکمیل خواهد شد چنانچه در بخش مأمور دادگستری نباشد یکی از مأمورین قضائی از طرف رئیس دادگستری شهرستان بمرکز بخش یا قصبه اعزام می شود و نماینده مزبور تا خاتمه کار انتخابات در محل خواهد ماند و کمیسیون پنج نفری برای نظارت در حسن جریان انتخابات جهت هر حوزه انتخابیه یک نفر نماینده طرف اعتماد تعیین خواهد کرد که در جلسات انجمن نظارت حضور داشته باشد

در محلی که انجمن ایالتی یا ولایتی باشد دو نفر از اعضاء انجمن با انتخاب انجمن ایالتی یا ولایتی جزء انجمن نظارت خواهند بود و بنا بر این مدعوین فقط پنج نفر را انتخاب میکنند و هفت نفر هم برای عضویت علی البدل انتخاب میشود

ماده ۱۲ - کسانی که داوطلب نمایندگی هستند نمیتوانند جزء مدعوین طبقات هفت گانه و معتمدین محل و انجمن نظارت و شعب گانه آن باشند

ماده ۱۳ - کسانی که برای عضویت انجمن نظارت انتخاب میشوند بلافاصله تحت ریاست مسن ترین اعضاء تشکیل جلسه داده يك رئیس و يك نایب رئیس و لااقل سه منشی از بین خود با رأی مخفی و با اکثریت انتخابات مینمایند نظم جلسات انجمن با رئیس و در نهایت رئیس با نایب رئیس خواهد بود نوشتن صورت جلسات بعهده منشی ها است

ماده ۱۴ - انتخاب رئیس و نایب رئیس فردی است و با اکثریت تام خواهد بود و در صورت عدم حصول اکثریت تام دفعه دوم انتخاب با اکثریت نسبی صورت می گیرد و انتخاب سه نفر منشی جمعی و با اکثریت نسبی است

ماده ۱۵ - برای تسهیل و تسریع در امر انتخابات انجمنهای نظارت حوزه انتخابیه مکلفند بتعداد لازم شعب فرعی جداگانه مرکب از پنج نفر از اهالی همان محل که واجد شرایط انتخاب شدن باشند تشکیل داده انتخاب حوزه های فرعی را انجام دهند

تبصره - ترتیب شعب انجمن باید بطوری داده شود که برای هر پنجاه نفر جمعیت يك شعبه تشکیل شود

ماده ۱۶ - ورود در محوطه انتخابات با هر نوع اسلحه سرد و گرم جز برای مأمورین انتظامی ممنوع است کسانی که برخلاف نظم و مقررات رفتار نمایند بامر رئیس بوسیله مأمورین انتظامی از انجمن خارج و در صورت لزوم بمراجع قانونی تسلیم خواهند شد

ماده ۱۷ - انجمن نظارت و شعب آن غیر قابل انحلال است مگر آن که اسباب تعطیل و تعویق انتخابات را فراهم کنند و یا برخلاف وظایفی که بر طبق این لایحه قانونی بعهده انجمن گذاشته شده عمل نمایند در اینصورت اگر اخلاص از طرف شعبه باشد بنا بر نظر اکثریت انجمن با موافقت فرماندار یا بخشدار شعبه مزبور را منحل می نمایند و اگر از طرف انجمن باشد فرماندار یا بخشدار باموافقت کمیسیونه نفری و در ضمن تنظیم صورت مجلس که حاکی از دلایل انحلال و کیفیت اخلاص در انجمن باشد اعضاء علی البدل را برای ادامه امر انتخابات دعوت می نماید و در صورتیکه از آن اقدام نیز نتیجه حاصل نشود بترتیب مقرر در ماده ۱۱ اعضاء جدیدی برای تشکیل انجمن نظارت معین خواهد شد

ماده ۱۸ - هر گاه در اثناء جریان انتخابات يك یا چند نفر از اعضاء انجمن در آمدن بجلسات تعلل و یا از حضور استنکاف نمایند مادام که اکثریت باقی است جریان امر تعقیب و بعضی اعضاء مذکور اخطار میشود که حضور یابند

چنانچه عسوی ناد و جلسه پس از اخطار در استنکاف و تعلل خود باقی باشد انجمن با اطلاع فرماندار یا بخشدار يك یا چند

نفر از اعضاء علی البدل را بحکم فرجه برای عضویت انجمن دعوت می نماید اگر اکثریت اعضاء انجمن نظارت از حضور در انجمن استنکاف نمایند یا پس از ختم انتخابات از دادن اعتبار نامه خودداری کنند فرماندار یا بخشدار علل و موجبات آن را تحقیق و در رفع معظور اتمام می نماید و در صورتیکه اهتمام فرماندار مؤثر نشود و اکثریت اعضاء انجمن یا تمام اعضاء انجمن اعم از اصلی و علی البدل همچنان استنکاف و یا استعفاء نمایند و یا بواسطه فقدان اکثریت انجمن منجر بانحلال شود کمیسیون مقرر در ماده ۱۱ در تجدید اعضاء انجمن نظارت اقدام مینمایند و اشخاصیکه موجبات تعطیل و تعویق و انحلال انجمن را فراهم کرده باشند بر طبق ماده ۸۴ این لایحه قانونی مورد تعقیب قرار خواهند گرفت.

ماده ۱۹) همینکه انجمن نظارت تشکیل شد و در صورت لزوم شعب انجمن را تعیین نمود انجمن اعلانی ترتیب می دهد و نسبت با هدیت محل از ۳ تا ۵ روز قبل از شروع باخذ رای آن را در تمام حوزه انتخابیه منتشر می سازد و اعلان مزبور حاوی مطالب ذیل خواهد بود:

۱) محل انعقاد انجمن و شعب آن و ساعات اخذ رای که باید در یک روز جمعه و کمتر از شش ساعت و بیش از ۸ ساعت نباشد (ساعات اخذ آراء از ساعت ۸ صبح الی دوازده و بقیه از ساعت چهارده تا خاتمه مدت خواهد بود)

۲) شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان

۳) هده نمایندگان که باید در آن حوزه انتخاب شوند

۴) اسامی داوطلبان معرفی شده برای عضویت انجمن شهر

ماده ۲۰) رای باید مخفی باشد و همینکه رای دهنده باطابق انجمن یا شعبه وارد وجود شرایط رای دادن در او تشخیص داده شد باید رای خود را شخصاً روی یک برگ از اوراقی که برای اینکار تهیه شده و در انجمن باو تسلیم میشود بنویسد و در حضور انجمن در صندوق انداخته خارج شود.

شناس نامه رای دهنده که باید دارای عکس باشد پس از ثبت در دفتر انجمن مهر و بوی پس داده میشود.

ماده ۲۱) در پایان آخرین ساعتیکه برای اخذ رای معین گردیده است در ورودی انجمن یا شعبه بسته میشود اگر چه ای از آنان که حق رای دادن دارند در داخل محل حاضر باشند رای خود را بترتیب مذکور در صندوق انداخته و انجمن یا شعبه برای گرفتن خاتمه می دهد و بعد از آن دیگر از کسی رای قبول نمی شود.

ماده ۲۲) اگر از انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان کسی در حین جریان

انتخاب شکایت داشته باشد این امر مانع انجام انتخابات نخواهد شد ولی شرح آن باید در صورت مجلس نوشته شود.

ماده ۲۳) پس از ختم اخذ آراء انجمن مکلف است بلافاصله آراء را شماره و قرائت کند و مادامکه نتیجه استخراج آراء معلوم نشود حق تعطیل ندارد منشی مکلف است صورت مجلسی از نتیجه آراء قرائت شده تنظیم کند و پس آنکه صورت مجلس بامضاء رئیس و اعضاء انجمن رسید نتیجه بلافاصله باید بوسیله فرماندار یا بخشدار اعلام شود.

ماده ۲۴) اوراق رای را باید یک یکی از اعضاء بصوت بلند خوانده یک نفر دیگر از اعضاء بدهد که علامت قرائت گذاشته شود و ۳ نفر دیگر از اعضاء اسامی را بترتیبی که خوانده میشود در دفتری که برای اینکار تخصیص داده شده ثبت می نمایند.

از اوراق رای آنچه سفید و یاداری اسامی لایقراء باشد یا اینکه انتخاب شده در آن درست معرفی نشده باشد یا اسم کسی که معرفی نشده در آن نوشته شده باشد و یا نام انتخاب کننده را داشته باشد باطل و عیناً ضمیمه صورت مجلس میشود.

هر گاه در اوراق رای علاوه بر عده ای که باید انتخاب شوند اسامی اضافه نوشته شده باشد عده زائد از آخر ورقه خوانده نمیشود.

ماده ۲۵) در حوزه هائیکه بر طبق ماده ۱۵ برای تسریع اخذ رای شعب انجمن در آن حوزه ها تشکیل میگردد صورت مجلس استخراج آراء هر شعبه در ورقه مخصوص با ذکر اسامی و عده آراء هر یک از اشخاص که رای دارند نوشته شده و اعضاء شعبه آنرا امضاء می نمایند و بانضمام اوراق لازمه در پاکتی که لاک شده و بپهر شعبه رسیده باشد بانجمن نظارت فرستاده می شود و اسامی مندرج در صورت مجلس شعب با آرائی که انجمن نظارت استخراج کرده در ورقه جداگانه جمع و کسبیکه از مجموع آراء حائز اکثریت باشد معلوم میگردد.

اوراق رای هر حوزه تا گذشتن مدت اعتراض و خاتمه رسیدگی در صندوق انجمن که لاک می شود و بمهر اعضاء میرسد باقی می ماند و پس از گذشتن مدت اعتراض با حضور عده ای از رای دهندگان آنها را معدوم می سازند (با استثناء آنچه در مواد قبل ذکر شده و باید ضمیمه صورت مجلس باشد)

انجمن نظارت حق معدوم کردن و سوزاندن آراء را قبل از گذشتن مدت اعتراض و پایان رسیدگی بامر انتخابات ندارد.

ماده ۲۶) در ضمن انتشار صورت منتخبین انجمن نظارت تاریخ قبول شکایات

را که باید از فردای همان روز شروع شود تعیین و اگر از انتخاب کنندگان یا انتخاب شوندگان کسی از جریان انتخابات شکایت داشته باشد در ظرف یک هفته با اطلاع انجمن نظارت میرساند و انجمن نظارت بعد از انقضای یک هفته دیگر شکایتی نمی پذیرد و منتها در ظرف یک هفته بشکایات واصله با حضور کمیسیون ۵ نفری رسیدگی میکند در صورتیکه شکایت وارد باشد وثابت شود که در انتخابات اعمالی بر الاف قانون صورت گرفته و یا منتخب دارای شرایط مقرر در ماده ۶ نیست مراتب را در صورت مجلس ذکر می کند و آنرا بوسیله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور اعلام مینماید و آن وزارتخانه بلافاصله ترتیب تجدید انتخابات را می دهد.

شاکیان از انتخابات در صورتی که با رسیدگی انجمن نظارت رفع شکایتشان نشده باشد می توانند در ظرف یک هفته پس از تشکیل انجمن شهر شکایت خود را بانجمن مزبور تسلیم نمایند و انجمن شهر نسبت به پرونده مورد شکایت بدون حضور نماینده که انتخاب او مورد شکایت است بموضوع رسیدگی و تصمیم لازم اتخاذ خواهد کرد.

ماده ۲۷) کسانی که بعضویت انجمن شهر انتخاب می شوند باید اعتبارنامه بامضاء اعضاء انجمن نظارت و اعضاء کمیسیون ۵ نفری در دست داشته باشند و آنرا بدفتر شهرداری و در صورت نبودن شهرداری بدفتر فرمانداری یا بخشداری بدهند و رونوشت آنرا بگیرند - کمیسیون مزبور همچنین اعضاء انجمن نظارت نباید بدون عذر موجه در صدور اعتبارنامه تأخیر کند والا با آنها بر طبق ماده ۸۴ رفتار خواهد شد.

فصل سوم در تشکیل انجمن

ماده ۲۹) همینکه انتخابات خاتمه یافت و اعتبارنامه دولتک از عده نمایندگان صادر و بآنها داده شد فرماندار یا بخشدار مکلف است در ظرف مدت یک هفته وسایل تشکیل انجمن را فراهم سازد اولین جلسه تحت ریاست مسن ترین اعضاء انجمن تشکیل و یک رئیس و یک نایب رئیس و دو منشی با رای مخفی و با اکثریت نام و هر گاه اکثریت نام حاصل نشد دفعه دوم با اکثریت نسبی برای یکسال انتخاب می شوند.

هر گاه در مورد انتخاب رئیس تساوای

آراء حاصل شود مسن ترین آنها بریاست انتخاب خواهد شد و در مورد سایرین انتخاب تعیین می شود.

تیسره - تجدید انتخاب رئیس و نایب رئیس و منشی ها در انقضای مدت یکسال بلامانع است.

ماده ۳۰) نظم جلسات با رئیس ودر قیاب او یا نایب رئیس است و کسانیکه مغل نظم باشند بامر رئیس اخراج میشوند و در صورت وقوع جرم مرتکب با صورت مجلس بمراجع قانونی تسلیم میگردد.

ماده ۳۱) برای رسمیت جلسات لاقبل حضور دولتک از کلیه اعضاء لازم است و تصمیماتشان با اکثریت بیش از نصف حاضرین معتبر است و در صورت تساوی آراء رای طرفی که رئیس با آن موافقت دارد مناط اعتبار است هر گاه برای مذاکره و اخذ رای در مطلبی عده لازم در جلسه حاضر نشوند در جلسه بعد برای طرح همان مطلب حضور نصف بعلاوه یک کلیه اعضاء کافی خواهد بود ولی در مسائل مهم از قبیل تصویب بودجه و تغییر نقشه شهر و احداث خیابان و لوله کشی آب و ساختن زیر آبها و وضع عوارض و امور متشابه بآن لاقبل حضور دولتک لازم است عده دولتک و نصف بعلاوه یک از عده ای است که بموجب ماده ۴ این قانون بایستی انتخاب شده باشد.

ماده ۳۲) عضویت انجمن افتخاری و بدون حقوق است چنانچه عضوی بدون عذر موجه دو جلسه متوالی یا سه جلسه متتواب در سه ماه غیبت نمود مستعفی محسوب میشود و از شخصی که در فهرست منتخبین حائز اکثریت و واجد شرایط باشد دعوت بعمل می آید و در صورت تساوی آراء عضو منظور بقید فرجه تعیین خواهد شد و در مورد فوت یا استعفاء تعیین جانشین بطریق فوق بعمل می آید و در صورتی که بعد از عضو متوفی یا مستعفی شخص دیگری صاحب رای نباشد از همان حوزه تجدید انتخاب صورت میگردد.

ماده ۳۳) بعد از تعیین هیئت رئیسه در جلسه رسمی و علنی رئیس و اعضاء انجمن قسم یاد خواهند کرد که وظایف خود را مطابق قانون با کمال راستی و درستی انجام دهند همچنین در هر موقع که عضو جدیدی وارد انجمن شود آن عضو در اولین جلسه انجمن قسم یاد خواهد نمود.

متن قسم نامه:

امضاء کنندگان زیر خداوند را به شهادت می طلبیم و بقرآن مجید قسم یاد می کنیم که در انجام وظایف قانونی خود ساهی بوده مادام که در انجمن شهر عضویت داریم با نهایت جد و جهد و رعایت صرفه و صلاح در پیشرفت امور شهر و شهرداری اهتمام نمائیم.

ماده ۳۴) انجمن شهر ماهی دو بار در محل شهرداری تشکیل میشود مگر اینکه

تشکیل جلسه پیش از ماهی ذوقمه ضرورت داشته باشد تشکیل جلسه فوق العاده موکول بنظر رئیس انجمن یا تقاضای کتبی سه نفر از اعضاء انجمن یا تقاضای کتبی شهرداری فرماندار یا بخشدار خواهد بود .
در غیر محل و موعده مقرر رسمیت نداشته و تصمیماتش معتبر نخواهد بود .

ماده ۳۵) شهرداری موظف است تا آخر دیماه هر سال بودجه سال بعد را به انجمن پیشنهاد نموده و انجمن قبل از اسفند هر سال باید آنرا رسیدگی کند و بتصویب برساند همچنین شهرداری موظف است تفریح بودجه هر سال را تا آخر اردیبهشت سال بعد بانجمن تقدیم کند و انجمن نیز باید تا آخر خرداد ماه سال بعد آنرا رسیدگی نموده بتصویب برساند و نسخه ای از بودجه مصوب را بوسیله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور ارسال دارد و وزارت کشور میتواند هر گاه مقتضی بداند شخص یا هبثتی را برای ممیزی حساب شهرداری مأمور کند و شهرداری موظف است مساعدت کامل نموده اطلاعات و مدارک لازم را با اختیار آسان بگذارد .

ماده ۳۶) جلسات انجمن علنی و حضور مستمع مجاز خواهد بود ولی بتقاضای شهرداری فرماندار یا بخشدار و موافقت نلت اعضاء حاضر ممکن است جلسه سری تشکیل شود رای در جلسات انجمن علنی است و با بلند کردن دست یا با ورقه اخذ میشود ولی به تقاضای نلت اعضاء حاضر ممکن است رای مخفی گرفته شود مگر در امور مالی لیکن در انتخابات حتماً باید رای مخفی گرفته شود .

ماده ۳۷) نسبت ببودجه پرسنلی و هزینه اداری که از طرف شهرداری بانجمن پیشنهاد میگردد اعضاء انجمن حق پیشنهاد اضافه هزینه اداری و پرسنلی ندارند .

ماده ۳۸) صورت مذاکرات و تصمیمات هر جلسه انجمن باناریخ در دفتر مخصوصی که صفحات آن دارای شماره ترتیب باشد ثبت میشود و در موقع رسمیت یافتن جلسات بدو ا منشی انجمن صورت حاضرین وغائبین را در دفتر قید و بعداً سایر تصمیمات انجمن نوشته میشود . هر يك از اعضاء حاضر در آن جلسه غائب محسوب است از طرف رئیس انجمن بمضو قائبه اخطار خواهد شد تا در صورت تکرار غیبت بر طبق ماده ۳۲ با او رفتار شود .

فصل چهارم

در تشکیل شهرداری

ماده ۳۹) انجمن شهر پس از رسمیت یافتن بلا فاصله يك نفر از بین اعضاء خود یا از خارج از انجمن برای مخفی و اکثریت تام در صورتی که دفعه اول اکثریت تام حاصل نشود دفعه دوم با اکثریت نسبی برای ریاست شهرداری بدست دو سال انتخاب و بوسیله فرماندار بوزارت کشور معرفی

میکند . انجمن قبل از انتخاب شهردار بهیچ امری نمیتواند مداخله نماید در تصمیمات شهردار از طریق بخشداری بوسیله فرمانداری بوزارت کشور معرفی میشود چنانچه از اعضاء انجمن کسی بعنوان شهردار انتخاب شد و قبول نمود از عضویت انجمن شهر مستعفی شناخته میشود و نفر بعد از همان حوزه ای که او در آن حائز اکثریت بوده بجای او عضو انجمن شهر خواهد شد و در صورتیکه بعد از او شخص دیگری صاحب رای نباشد برای تعیین جانشین او از همان حوزه تجدید انتخاب بعمل می آید .

ماده ۴۰) هر گاه یکی از کارمندان ادارات از طرف انجمن برای تصدی شهر داری پیشنهاد شود و خود او رضای باشد اداره متبوع او مکلف است که با انتقال او موافقت کند .

ماده ۴۱) شهرداران پس از پیشنهاد شدن از طرف انجمن بمعرفی فرمانداران و حکم وزارت کشور منصوب میشوند برای شهردار تهران و شهرداری های مراکز استان و شهرهایی که بیش از یکصد هزار نفر جمعیت دارند پیشنهاد وزارت کشور فرمان های بونی صادر خواهد شد .

ماده ۴۲) در صورتیکه شهردار از بین مستخدمین رسمی انتخاب شده باشد و کشور باز نشستگی خود را بمصندوق تقاعد بپردازد مدت خدمت او در شهرداری جزء سابقه خدمت او محسوب خواهد شد همچنین سایر مستخدمین رسمی که در شهرداری مشغول خدمت هستند در صورتی که کشور تقاعد خود را مطابق مقررات قوانین باز نشستگی و استخدام کشوری بپردازند مشمول قوانین استخدامی کشوری خواهند بود .

ماده ۴۳) نسبت بشهردارها و اعضاء شهرداری که سابقه خدمت رسمی ندارند در صورتیکه از خدمت شهرداری معاف شوند وزارت کشور هیچگونه تمهیدی نخواهد داشت .

ماده ۴۴) حقوق سالیانه شهرداران در شهرداریهایی که درآمد سالیانه آن تا يك میلیون ریال باشد نباید حداکثر از هفت درصد تجاوز نماید شهرداریهایی که تا دو میلیون ریال علاوه بر مبلغ مذکور در آمد دارند دو درصد نسبت به آزاد و از دو میلیون ریال تا ۵ میلیون ریال علاوه بر مبلغ مذکور يك درصد نسبت به آزاد و بهمین نحو از ۵ میلیون ریال به بالا نیم درصد نسبت به آزاد خواهد بود و بهر صورت جمع حقوق و مزایای شهرداران نباید از حقوق يك وزیر تجاوز کند .

ماده ۴۵) حقوق شهردار و کارمندان شهرداری اعم از پزشکان و مستخدمین با پایه و جزه و غیره و منتظرین خدمت بجز مأمورین رفت و روبرو آتش نشانی و مأمورین جزه بهداشتی و مأمورین جزه آبیاری در موقع

تنظیم بودجه سالیانه نسبت بشهرداریهایی که درآمد وصولی آنها تا یک میلیون ریال است نباید از بیست و پنج درصد تجاوز نماید و حداکثر بودجه کارگزینی از يك میلیون ریال تا ده میلیون ریال صدی بیست نسبت به آزاد و از ده میلیون ریال به بالا صدی ۱۵ نسبت به آزاد خواهد بود .

تبصره - شهرداریها مکلفند معادل ۵ درصد از اعتبارات کارگزینی را برای پرداخت حقوق منتظرین خدمت منظور نمایند .

ماده ۴۶) در صورتی که انجمن شهر احتیاج با استخدام متخصصین خارجی داشته باشد بوزارت کشور مراجعه خواهد کرد تا بر طبق مقررات مربوطه رفتار شود .

ماده ۴۷) چنانچه يك یا چند نفر از اعضاء انجمن شهر بعملیات شهرداری اعتراض و ایرادی داشته باشند باید بمطلب را در نامه ای بصورت استیضاح بر رئیس انجمن برسانند - رئیس آنرا در جلسه فوق العاده انجمن قرائت می نماید شهردار موظف است در جلسه عادی یا فوق العاده که انجمن تعیین خواهد کرد حداکثر آن از ده روز تجاوز نمی کند برای جواب استیضاح حضور بهم رساند و پس از طرح استیضاح و جواب شهردار انجمن رای مثبت یا منفی خواهد داد - در صورتی که انجمن با اکثریت تام رای منفی بدهد شهردار بحکم وزیر کشور از شغل خود برکنار و بلافاصله اقدام بان انتخاب شهردار میشود .

ماده ۴۸) در شهرداریهایی که بودجه آن اقتضاء کند يك معاون که در امور اداری و شهرداری بصیر باشد پیشنهاد شهردار و تصویب انجمن معین میشود و اگر بودجه شهرداری تکافو نکند عضوی که از اعطاء مشاغل اداری مقدم باشد سمت معاونت شهردار را خواهد داشت .

حکم معاونت شهرداریهایی که شهردار آن فرمان های بونی منصوب میشود بمضاء وزیر کشور صادر و در نقاطی که شهردار به حکم وزارت کشور منصوب میشود حکم معاونت از طرف فرماندار محلی صادر می شود .

ماده ۴۹) در صورتیکه تصمیم انجمن با قوانین موضوعه و تصمیمات دولت تناقض پیدا کند و باخارج از حدود وظائف انجمن باشد و یا آنکه بعضی از اعضاء انجمن شخصاً یا بنامندگانی در آن تصمیم ذینفع باشند و در رای شرکت کرده باشند و یا آنکه انجمن در غیر موعده و یا در غیر محل رسمی تشکیل شده باشد فرماندار یا بخشدار بانجمن تذکر خواهد داد که در تصمیم متخذه تجدید نظر شود چنانچه در نتیجه رسیدگی رفع اعتراض نشد بانجمن ولایتی و در صورت نبودن انجمن ولایتی به وزارت کشور مراجعه میشود و اتخاذ تصمیم قاطع با انجمن ولایتی با با وزارت

کشور خواهد بود .
ماده ۵۰) استاندار یا فرماندار حق بازرسی و رسیدگی بشهرداری و ادارات تابعه آنرا دارد .

استاندار و فرماندار هر گاه در اعمال شهرداری تخلف یا عمل قابل اعتراضی مشاهده کنند مکلفند بشهرداری کتبی تذکر دهند و در صورتیکه شهرداری متقاعد نشود موضوع باید بانجمن شهر اظهار شود چنانچه انجمن شهر باشهرداری هم رای شد و دلایل آنها استاندار یا فرماندار را قانع نکرد موضوع بوزارت کشور گزارش خواهد شد نظر وزارت کشور برای شهرداری لازم الاجرا است لیکن انجمن شهر میتواند بوسیله وزارت کشور بکمیسیون ترکیب از اعضاء مجلس شورای ملی و سنا بمعه متساوی شکایت کند و رای آنها را خواستار شود .

فصل پنجم

در وظایف انجمن

ماده ۵۱) وظایف انجمن بقرار ذیل است :

۱- نظارت در حسن اداره و حفظ سرمایه و دارائی نقدی و جنسی و اموال منقول و غیر منقول متعلق بشهر یا قصبه و همچنین نظارت در حساب درآمد و هزینه آنها .
برای اینکه نظارت انجمن دقیقاً بعمل آید بنا بر احتیاج يك یا دو نفر از اعضاء انجمن برای نظارت در اموری مالی با اکثریت تام انتخاب میشوند و حق الزحمه متناسبی به پیشنهاد شهردار و تصویب انجمن برای آنها تعیین خواهد شد .

۲- تصویب بودجه سالیانه و اصلاح بودجه و متمم بودجه شهرداری و بینگهای وابسته بشهرداری و تصویب برنامه ساختمانی که از طرف شهرداری پیشنهاد میشود و تصویب لایحه تفریح بودجه .

۳- تصویب معاملات و نظارت در آنها اعم از خرید و فروش و مقاطعه و اجاره و استیجار بنام شهر بادر نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت اصول مناقصه و مزایده .

۴- مراقبت در اقامه و جریان کلبه دعاوی مربوطه بشهرداری .

۵- رفع اختلافات صنفی در صورت مراجعه از طرف شهرداری یا اصناف جزء در مواردیکه موع جنبه حقوقی نداشته باشد .

۶- مراقبت در اجراء وظایف شهرداری در امور بهداشت حوزه شهر و نظارت در امور بیمارستانها و پرورشگاهها و سایر مؤسساتی که از طرف شهرداری ایجاد میشود .

۷- اظهار نظر برای تشریک مساعی شهرداری در ذایر کردن نمایشگاههای کشاورزی و هنری و بازرگانی و غیره با ادارات و بینگهای مربوط .

۸- تصویب لایحه برقراری یا لغو

عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن

۹- تصویب آئین نامه های پیشنهادی شهرداری پس از سببه کمی با آنها

۱۰- مراقبت برای ایجاد رختشویخانه های عمومی و آبریزها و گورستان و مرده شویخانه و حمل اموات مطابق اصول بهداشت

۱۱- نظارت در امور تماشاخانه و سینما و امثال آن و همچنین تدوین مقررات مخصوص برای حسن ترتیب و نظافت و بهداشت این قبیل مؤسسات بر طبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی برای جلوگیری از مخاطرات حریق و امثال آن

۱۲- وضع مقررات و نظارت در حفر مجرا برای فاضل آب شهر یا لوله آب یا برق و تصویب قراردادهای مربوط با آنها

۱۳- ایجاد یا اجازه تهیه وسایل انوبوسرانی و برق برای شهر از طریق تأسیس شرکتها و مؤسسات و سایر نیازمندی های عمومی با رعایت قوانین کشور

۱۴- مراقبت در فراوانی و ارزانی خوار باو اقدام در تأمین و توزیع مواد غذایی در مواقع لازم مخصوصا هنگام فحطی و پیش بینی و جلوگیری از کمبانی خواربار و تهیه مبدانهای عمومی برای خرید و فروش خواربار و همچنین نظارت در صحت اوزان و مقادیر و مقایسه ها و ملزم ساختن اصناف به الصاق بر که قیمت بر روی اجناس

۱۵- تصویب نرخ کرایه و سوانظقلبه در شهر با جلب نظر شهربانی

۱۶- تصویب مقررات برای تنظیم آبهای شهری و اجاره و استجاره آبهاییکه برای مصرف شهر ضرور است با رعایت قوانین و مقررات و جلوگیری از تجاوز نسبت بقنوات شهری

۱۷- موافقت با ایجاد و توسعه معابر خیابان و میدانها و باغهای عمومی بر طبق مقررات قانون توسعه معابر

۱۸- اظهار نظر نسبت بموضوع هائی که از طرف مقامات دولتی ارجاع می شود

۱۹- تصویب مقررات لازم برای اراضی غیر محصور شهر از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبائی شهر

۲۰- تشریح مسامی در نظارت در بیمارستانها و دبستانها و کلاسهای اکابر و سکود کستان و باغهای کودکان و سایر مؤسسات عام المنفعه یا شهرداری و اظهار نظر در تأسیس مؤسسات مزبور از طرف شهرداری در حدود توانائی مالی و همچنین وضع مقررات بهداشتی و فنی برای بنگاههای خیریه ای که از طرف شرکت ها یا افراد تأسیس می گردد

۲۱- تصویب پرداخت یا قبول اعانه از طرف شهرداری

ماده ۵۲- انجمن شهر یا هر یک از

اعضاء آن حق ندارند در نصب و عزل اعضاء شهرداری مداخله کنند یا بکارمندان شهرداری مستقیماً دستور بدهند هر گاه رسیدگی بامری ضرورت حاصل کند انجمن شهر یا اعضاء آن بوسله شهردار اقدام خواهند کرد

ماده ۵۳- در صورتیکه عضو انجمن بارتکاب اعمال زیر متهم کرد دو مورد تعقیب دادسرا قرار گیرد پس از صدور ادعانامه دادستان از عضویت انجمن معلق و در صورت ثبوت جرم علاوه بر مجازاتی که در قوانین برای اینگونه اعمال مقرر است مرتکب برای دودوره از حق عضویت انجمن محروم میگردد

۱- در مورد تبانی با مقاطعه کاران و اشخاص طرف معامله با شهرداری اهم از اینکه تبانی مستقیم باشد یا مع الواسطه

۲- در مورد اعمال اغراض شخصی در کارهای شهرداری که بالنتیجه باعث اختلال امور و موجب زیان شهر و شهرداری شود تبصره - رسیدگی در این قبیل امور در دادگاههای خارج از نوبت و فوری بعمل خواهد آمد

ماده ۵۴- شهردار مکلف است مصوبات انجمن را بلافاصله اعلان نماید چنانچه استاندار یا فرماندار یا بخشدار نسبت به مصوبات انجمن اعتراض داشته باشند می توانند در ظرف ده روز از تاریخ اعلان نظر خود را بانجمن اظهار و تقاضای تجدید نظر نمایند و در صورتیکه انجمن در رأی خود باقی بماند معترض می تواند بانجمن ایالتی یا ولایتی و یا در صورت نبودن انجمن های مزبور بوزارت کشور مراجعه کند و رفع اختلافات را بخواهد انجمن ایالتی یا ولایتی و یا وزارت کشور منتهی در ظرف پانزده روز نظر خود را اعلام می نماید

اجراء مصوبات انجمن که مورد اعتراض واقع شده تا صدور رأی نهائی متوقف میماند

تبصره ۱- هر گاه فرماندار یا بخشدار اعتراض به مصوبات انجمن نداشته باشند باید فوراً موافقت خود را بانجمن اعلام دارند

تبصره ۲- تصمیمات انجمن شهر باید بوسله شهردار بفرماندار یا بخشدار اعلام آنچه که ضرورت داشته باشد در جریان محلی یا بوسله انتشار و الصاق آگهی با اطلاع عموم برسد

ماده ۵۵- در صورتیکه در وزارت کشور بجهاتی بقاء انجمنی را مقتضی نداند مراتب را در هیئت وزیران مطرح و در صورت تصویب دستور انحلال انجمن را صادر و مطابق ماده ۱۸ در تجدید انتخاب اعضاء انجمن اقدام خواهند نمود

فصل ششم - در وظایف شهرداری

ماده ۵۶- وظایف شهرداری بشرح ذیل است:

۱- ایجاد خیابانها و کوچه و میدانها

و باغهای عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در حدود قوانین موضوعه

۲- تنظیم و نگاهداری و تسطیح معابر و انهار عمومی و مجاری آبها و فاضل آب و تنقیه قنوات مربوط به شهر و تأمین روشنائی شهر بوسائل ممکنه

۳- مراقبت و اهتمام کامل در تعیین نرخ و نصب بر که قیمت بر روی اجناس و اجراء تصمیمات انجمن نسبت بارزائی و فراوانی خوار بار و مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها

۴- مراقبت در امور بهداشت ساکنین شهر و تشریح مسامی با مؤسسات وزارت بهداشتی در آبله کوبی و تلقیح واکسن و غیره برای جلوگیری از امراض ساریه

۵- جلوگیری از گدائی و واداشتن گدایان بکار و توسعه آموزش عمومی و غیره

۶- اجرای تبصره (۱) ماده ۸ قانون تعلیمات ا باری و تأسیس مؤسسات بهداشتی و تعاونی و فرهنگی مانند خوانخانه و پرورشگاه یتیمان و درمانگاه و بیمارستان امراض ساریه و شیرخوار گاه و تیمارستان و کتابخانه و کلاس های اکابر و کود کستان و باغ کودکان و امثال آن در حدود اعتبارات مصوبه و توانائی شهرداری و همچنین کمک باین قبیل مؤسسات و مساعدت مالی بانجمن تربیت بدنی و انجمن های خانه و مدرسه - شهرداری در این قبیل موارد با تصویب انجمن شهر میتواند از اراضی متعلق بخود با حفظ حق مالکیت شهر مجانی و با شرایط معین با اختیار مؤسسات مزبور برای ساختمان بگذارد

۷- حفظ و اداره کردن دارائی منقول و غیر منقول متعلق بشهر و اقامه دعوی بر اشخاص و دفاع از دعاوی اشخاص علیه - شهرداری

۸- تعیین میزان درآمد شهرداری و هزینه آن (۹) بر آورد و تنظیم بودجه در آمد و هزینه شهرداری و تنظیم پیشنهاد بر نامه ساختمانی و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر و ارسال نسخه ای از بودجه مصوب و برنامه ساختمانی بوسله فرماندار یا بخشدار بوزارت کشور

۱۰- خرید و فروش اموال منقول و غیر منقول پس از تصویب انجمن شهر با رعایت صلاح و صرفه و اصول مزایده و مناقصه (۱۱) قبول و دادن اعانه بنام شهر (اعانات پرداختی بشهرداری یا مؤسسات - خیریه باید از طرف وزارت دارائی جزء هزینه قابل قبول اعانه دهندگان پذیرفته شود و اعانه دهنده نسبت بمبلغ اعانه ای که داده است از مالیات بر درآمد معاف باشد)

۱۲- نظارت در صحت اوزان و مقیاسها

۱۳- تهیه آمار مربوط بامور شهر

۱۴- مراقبت در تنظیم امور عساکر و سایر کورستانها و مراقبت در حفاظت آنها و تنظیم آمار مربوط بموالید و متوفیات (۱۵) اتخاذ تدابیر موثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از سیل و حریق و همچنین رفع خطر از بناها و دیوارهای شکسته و خطرناک و پوشاندن چاهها و چاله های واقع در معابر عمومی و جلوگیری از گذاشتن هر نوع اشیاء در بالکنها و جلوی اطرافهای ساختمانهای مجاور معابر عمومی که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین است و همچنین جلوگیری از شیوع امراض ساریه انسانی و حیوانی و اعلام این گونه بیماریها بوزارت بهداشتی و دامپزشکی و شهرداریهای مجاور هنگام بروز آنها و دور نگاهداشتن بیماران مبتلا بامراض ساریه معالجه و دفع حیواناتیکه مبتلا بامراض ساریه بوده و یا در شهر بلا صاحب و مضر هستند (۱۶) تهیه و تکمیل مقررات صنفی پیشنهاد آن بانجمن شهر و مراقبت در امور صحنی آنها

۱۷- پیشنهاد تغییر نقشه شهر و تعیین قیمت عادلانه اراضی و ابنیه متعلق باشخاصی که مورد احتیاج شهر باشد بر طبق قانون توسعه معابر و تأمین محل پرداخت آن و ایجاد و توسعه معابر و خیابانها و میدانها و باغهای عمومی و اراضی مورد احتیاج برای لوله کشی و فاضل آب اعم از داخل یا خارج شهر و همچنین اراضی لازم برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه تصفیه و آبگیری و متعلقات آنها بر طبق قانون توسعه معابر

۱۸- تهیه و تعیین میدانهای عمومی برای خرید و فروش ارزاق و توقف و سایه نقلیه و غیره

۱۹- تصدی در جمع آوری غایدات و صرف هزینه در حدود بودجه مصوب

۲۰- تهیه و تدوین آئین نامه برای فراوانی مرغوبیت و حسن اداره فروش گوشت و نان شهر و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر و تعیین و تعدیل نرخ نان و گوشت و مصالح ساختمانی

۲۱- جلوگیری از افتتاح و دایر نگاهداشتن دکانها و مراکزی که مواد محترقه میسازند در داخل شهر و همچنین ممانعت از دایر نگاهداشتن کوره پزخانه و دباغی و نظایر آن در داخل شهر یا نقاطیکه انجمن شهر مخالف بهداشت و رفاه اهالی تشخیص دهد و همچنین جلوگیری از افتتاح و دایر نگاهداشتن کارخانه هائیکه مزاحم اهالی شهر باشد در داخل شهر یا مجاور آن

۲۲- ساختن رختشویخانه و مستراح و حمام عمومی و میدانها و باغ کودکان و ورزشگاه مطابق اصول صحی و فنی و اتخاذ تدابیر لازم برای ساختمان خانه های ارزان قیمت برای اشخاص بی بضاعت ساکن شهر و همچنین تشریح مسامی در ساختن کشتارگاه

۲۳- تهیه لایحه برقراری یا الفناء یا تغییر عوارض شهری و نظایر آن و رعایت سیاست عمومی و اقتصادی دولت که از طرف

وزارت کشور بشهرداریها اعلام میگردد
 ۲۴- تشریک مساعی با وزارت فرهنگ
 در حفظ آئین و آثار باستانی شهر و ساختمان
 های عمومی و مساجد و غیره
 ۲۵- اهتمام در مراعات شرایط بهداشت
 در کارخانه ها و مراکز دریا کبزی گری گرمابه ها
 و نگاهداری اطفال بی صاحب و سرراهی
 ماده ۵۷- شهرداری مکلف است
 تأمین اعتبارات مربوط بنظافت و آب و
 روشنائی و بهداشت را بر سایر اعتبارات
 مقدم داشته در صرف اعتبارات با رعایت
 الاهم فالاهم اقدام نماید.

ماده ۵۸- شهرداری در خارج از
 حوزه مصوب شهر تمهید تهیه و توزیع آب
 و برق و سایر تاسیسات شهرداری را ندارد
 و اگر وضع ساکنین خارج شهر اقتضا کند
 بر طبق تبصره ماده (۱) رفتار خواهد شد
 ماده ۵۹- کلیه پرداخت های شهرداری
 در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت بعمل خواهد
 آمد و این اسناد باید بامضاء رئیس
 حسابداری و شهردار که در مقابل انجمن
 ذی حساب است و یکی از اعضاء انجمن که برای
 نظارت در مخارج از طرف انجمن تعیین میشود
 رسیده باشد.

ماده ۶۰- در صورتیکه برای رسیدگی
 بحساب شهرداری ها لازم شود انجمن
 شهر یا شهرداری یا فرمانداری یا بخشداری
 میتوانند از وزارت کشور بهزینه شهرداری
 محل درخواست اعزام بازرس یا حسابدار
 متخصص بنمایند

ماده ۶۱- برای بررسی امور مهم فنی
 و ساختمانی از قبیل تماشخانه و سینما و حمام و
 لوله کشی و کارخانه برق و غیره هر موقع
 لازم باشد باید از متخصص فنی و مهندسی
 امور شهرداریها استفاده شود و هزینه ایاب و
 ذهاب آنها را اداره امور شهرداریها
 پرداخت خواهد نمود

ماده ۶۲- اجرای مقررات شهرداری
 که جنبه عمومی دارد و بتصویب انجمن رسیده
 پس از اعلام برای کلیه ساکنین شهر لازم
 الرعایه است و اگر تصمیمی در حدود قوانین
 و وظایف مربوط بانجمن شهر راجع
 بشخص یا اشخاص یا مؤسسات معین اتخاذ
 شده باشد پس از ابلاغ در صورتیکه آن
 ها بتصمیم متخذ تسلیم نباشند می توانند
 ابتداء بانجمن شهر و در ثانی بانجمن ولایتی
 و در صورت نبودن انجمن ولایتی
 بوزارت کشور شکایت نمایند و نظر انجمن
 ولایتی یا وزارت کشور قاطع است و چنانچه
 قبل از انجام تشریفات فوق اقدامی از طرف
 شهرداری شده باشد و پس از رسیدگی
 محقق شود که ضرورت نداشته و متضمن
 خسارتی باشد شهرداری باید خسارت ناشی از
 آن اقدام را جبران کند.

ماده ۶۳- مأمورین ثبت اسناد مکلفند
 در مورد تقسیم اراضی داخل شهر اعم از مشجر
 یا غیر مشجر نظر شهرداری را که مبتنی بر
 آئین نامه مخصوص شهرسازی است جلب
 و در تلفظ تقسیمات آن را رعایت نمایند.

ماده ۶۴- شهرداریها مکلفند در صد
 از کلیه درآمد سالیانه خود را بوزارت
 بهیماری و پنج درصد در آمد کور را بوزارت
 فرهنگ تسلیم کنند وزارت بهیماری و فرهنگ
 باید آن وجوه را بمصرف امور بهداشت
 و فرهنگ رسانیده و هر سال یک مرتبه برای
 اطلاع و استحضار اهل محل حساب آن را
 منتشر کنند.

ماده ۶۵- کلیه عوارض و درآمد
 شهرداری شهر یا قصبه منحصرأ بمصرف
 همان شهر یا قصبه یا قسمتی از حومه شهر
 که شهرداری مستقلمی دارد خواهد رسید و
 بوسیله مأمورین مخصوصی که از طرف
 شهرداری بنام مأمور وصول تعیین میشوند
 دریافت خواهد شد و تعیین مأمور وصول
 مستلزم تضمین کافی بر طبق مقررات امور
 مالی خواهد بود عوارضی که توأم با مالیات
 های دولتی اخذ میشود بوسیله دارائی
 وصول و همچنین عوارض کالاهائیکه باید
 شرکتها و مؤسسات بپردازند بر طبق دفاتر
 رسمی آنها بوسیله همان مؤسسات دریافت
 میگردد کلیه وجوهی که جمع آوری میشود
 باید در صورت وجود بانک در بانک متمرکز
 و در صورت نبودن بانک در محل با نظارت
 انجمن و اطلاع فرماندار یا بخشدار در
 صندوق شهرداری متمرکز شود اداره
 دارائی موظف است هر یازده روز
 یکبار صورت درآمد شهرداری را که به
 بانک یا صندوق شهرداری تودیع کرده
 است بشهرداری ارسال دارد.

ماده ۶۶- مادام که بودجه اداره امور
 شهرداری ها از طرف دولت تأمین نشده
 شهرداریها بیکه در آمد سالیانه آنها از پانصد
 هزار ریال متجاوز باشد صدی دوازده در آمد
 خود را بمرکز ارسال می دارند تا بمصرف
 احتیاجات فنی و اداری شهرداری ها
 برسد.

آئین نامه وظائف و اختیارات اداره
 امور شهرداریها باید در مدت یکماه پس
 از تصویب این لایحه قانونی از طرف وزارت
 کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران
 برسد و تجدید نظر در آئین نامه مذکور
 بایشهاد وزارت کشور و تصویب هیئت
 وزیران صورت پذیر است.

ماده ۶۷- در نقاطی که تا کنون شهرداری
 تشکیل نشده و بر طبق مقررات این لایحه
 قانونی باید تشکیل شود هزینه انتخابات
 انجمن شهر از صندوق مرکزی اداره امور
 شهرداری ها بطور و ام پرداخت خواهد شد
 و پس از تشکیل شهرداری و ام مزبور جزء
 دیون در بودجه شهرداری منظور و مسترد خواهد
 شد.

ماده ۶۸- شهرداری هائیکه اشخاص
 حدامی و مسلول و دیوانه و هازا گزیده برای
 نگاهداری یا معالجه بهتر آن یا سایر شهرها
 میفرستند مطابق معمول باید هزینه نگاهداری

و مداوا و بازگشت آنها را از اعتبارات
 شهرداری همان محل پرداخت نمایند و این
 مخارج باید از حدود متعارف تجاوز نکند
 و در صورت تغلل اداره امور شهرداری ها
 میتواند مستقیماً یا بوسیله ادارات دارائی
 از محل عوارض توأم با مالیات برداشت
 و بشهرداری مربوط اطلاع دهد.

ماده ۶۹- شهرداری هر ۳ ماه یکبار
 منتها تا یازدهم ماه بعد صورت جامعی از
 درآمد و هزینه شهرداری را که بتصویب
 انجمن شهر رسیده برای اطلاع عموم باید
 منتشر و ۳ نسخه از آن را بوزارت کشور
 ارسال دارد و همچنین شهرداری مکلف
 است هر ششماه یکبار دفعه آمار کلیه عملیات
 انجام شده از قبیل خیابان سازی و پل سازی
 و ساختمان عمارات و سایر امور اجتماعی
 و بهداشتی و امثال آن را برای اطلاع عموم
 منتشر نموده نسخه ای از آن را بوزارت کشور
 بفرستد.

ماده ۷۰- کارکنان شهرداری حتی -
 المقدر از بین کارمندان رسمی و مستخدمین
 دونیایه و جزء و مأمورین نظیف و رانندگان
 وسایط نقلیه شهرداری و غیره مطابق
 پیشنهاد شهرداری بتصویب انجمن شهر تعیین
 میشوند شهرداریها رونوشت ابلاغ کارمندان
 رسمی و دونیایه و جزء را بوسیله وزارت
 کشور برای اداره بازنشستگی ارسال
 میدارند تا از حقوق کارمندان مزبور که
 مشمول مقررات قانون استخدام می باشند
 کشور بازنشستگی دریافت و بوسیله دارائی
 محل بصندوق بازنشستگی فرستاده شود و
 خدمت آنها در شهرداریها جزء ایام خدمت
 محسوب خواهد شد.

تبصره- در مورد پزشکان و مهندسی
 و داروسازان و قابله ها میتوان با پیشنهاد
 شهردار و تأیید فرماندار و تصویب انجمن
 و حکم وزارت کشور حد اکثر تا میزان
 معادل حقوق پایه قانونی و مزایای آن ها
 بتناسب اهمیت و موقعیت محل مبلغی علاوه
 بعنوان فوق العاده مخصوص پرداخت نمود
 مشروط بر اینکه مجموع حقوق و مزایا
 و فوق العاده آنها از میزان حقوق و
 مزایای که دولت بامثال آنها میپردازد
 تجاوز نکند

فصل هفتم- در امور متفرقه

ماده ۷۱- در مواقع رسمی و تشریفاتی
 شهردار و در غیاب او معاون شهرداری نمایند
 شهر خواهد بود.

ماده ۷۲- در قصباتی که فقط در
 بعضی از فصول برقراری شهرداری لازم
 باشد برای فصل مزبور و همچنین برای چند
 قصبه که بیکدیگر نزدیک باشند میتوان
 یک شهرداری تأسیس کرد در صورت اخیر
 تقسیم هزینه به نسبت درآمد هر یک از
 قصبات میباشد.

ماده ۷۳- انجمن شهر در هر محل
 میتواند بر ذابیح و مخلفات بزرگ عوارضی

بنفع شهر تصویب کند حداقل و اکثر از
 طرف وزارت کشور پیشنهاد و در کمیسیون
 کشور مجلسین باید تصویب گردد.

ماده ۷۴- برای تکمیل هیئت اعضاء
 انجمن هائی که بموجب قانون شهرداریها
 مصوب ۲۲۸۰۴۰۴ تشکیل شده اند از
 حائزین اکثریت انتخابات سابق دعوت
 خواهد شد و در صورتی که بشخص دیگر جز
 اعضاء فعلی رأی داده نشده باشد برای
 همان عده کسری مطابق این لایحه قانونی
 در محل منظور بدون تقسیم بعوزدها انتخاب
 بعمل خواهد آمد.

ماده ۷۵- وزارت کشور برای راهنمایی
 شهرداریها نقشه های ساختمانی و آئین نامه
 های لازم را در هر قسمت تهیه و شهرداری
 ها را آگاه خواهد ساخت- وظایف انجمن
 شهر و چگونگی ارتباط با وزارت کشور و
 جزئیات دیگر ضمن آئین نامه از طرف
 وزارت کشور تهیه و بتصویب هیئت وزیران
 خواهد رسید.

ماده ۷۶- شهرداری باید بتصویب
 انجمن شهر آئین نامه اجرایی وصول
 عوارض شهرداری و آب بها و بهای برق و
 امثال آنرا که از اهالی دریافت مینماید تدوین
 و تنظیم نماید.

ماده ۷۷- وزارت کشور میتواند در
 صورت لزوم مجمع عمومی با حضور نمایندگان
 انجمن های شهر- کشور تشکیل دهد که
 در مورد کارهای عمومی شهر و ارتباطات
 لازمه آنها مذاکره و تصمیمات مقتضی اتخاذ
 نمایند دوره اجلاس این مجمع یک هفته و
 هزینه مسافرت نماینده هر انجمن بعهده
 شهرداری مربوطه خواهد بود

ماده ۷۸- حوزه شهرداری عبارت از
 محوطه شهر است و اگر اختلافی حاصل
 شد کمیونی مرکب از فرماندار و
 شهردار و رئیس دارائی و رئیس شهر بانی
 و رئیس اداره آمار و رئیس اداره ثبت
 اسناد و نماینده انجمن شهر (در صورت
 وجود) تشکیل میشود و باختلافات رسیدگی
 و حدود شهر را معین میکند و صورت مجلس
 را برای تصویب بوزارت کشور ارسال
 می دارد.

ماده ۷۹- نوشتن هر نوع مطلبی یا
 الصاق هر نوشته ای بر روی دیوارهای شهر
 ممنوع است مگر در محل هائیکه شهرداری
 برای نصب و الصاق اعلانات معین می کند
 و در این محلها فقط باید به نصب و الصاق
 آگهی اکتفا کرد و نوشتن بر آن نیز
 ممنوع است متخلف علاوه بر تأدیه خسارت
 مالکین بر طبق آئین نامه امور خلافی
 تعقیب میشود.

ماده ۸۰- چنانچه بطلی شهرها و
 یا قصبات فاقد انجمن قانونی باشند اهم از
 اینکه انجمن مطلقاً وجود نداشته باشد
 یا آنکه عده اعضاء آن بحدصاب مقرر در
 این لایحه قانونی برسد تا تشکیل انجمن و وزارت

کشور جانشین آن خواهد بود
 ماده ۸۱- فرمانداران و بخشداران
 موظفند دو ماه قبل از انقضاء دوره چهار ساله
 انجمن شهر یا قصبه و سائل انتخابات دوره
 بعد را از هر جهت فراهم نمایند. همچنین
 قبل از پایان دوره انجمن انتخابات دوره
 بعد در محل خاتمه پذیرد.
 ماده ۸۲- وزارت کشور موظف
 است پس از تصویب این لایحه قانونی در
 ظرف سه ماه آئین نامه ای بمنظور تثبیت
 و رسمی شدن خدمت کاردانهای فنی و
 آتش نشانی و سایر مأمورین فنی و درجه --
 بندی آنها تهیه و برای اجرا بشهرداریها
 ابلاغ نماید.

فصل هشتم- در مقررات جزائی

ماده ۸۳- هر يك از اعضای انجمن
 نظارت از مرکز و شعب و متصدیان صندوق
 در اوراق آراء تقلب نمایند از قبیل آنکه
 آنها را کم یا زیاد کنند یا در اوراق تغییر
 اسم دهند و یا هنگام استخراج آراء اسم
 داوطلبان را عوضی خوانده یا در دفاتر
 عوضی ثبت نمایند یا بدفاتر چیزی الحاق
 کنند یا آنها را بقصد تقلب بتراشند و جعل
 و تزویر کنند در مراجع قضائی مورد تعقیب
 واقع و از ششماه تا سه سال زندانی و به
 پنجهزار تا پنجاه هزار ریال جزای نقدی
 محکوم خواهند شد.
 در مورد تعویض تمام یا قسمتی از
 آراء صندوق و یا از بین بردن صندوق و
 دستبرد بآراء مرتکب بعدا کثر مجازات

محکوم خواهد شد. این حکم شامل
 شرکاء و معاونین جرم نیز خواهد بود
 ماده ۸۴- هر يك از اعضای انجمن
 نظارت از مرکز و شعب که بدون علت
 موجه باعث تعطیل یا تعویق جریان انتخابات
 بشوند و یا صورت مجلس نتیجه انتخابات
 را در مدت مقرر قانونی بانجمن نظارت
 مرکزی نفرستند و یا معلوم شود که موجبات
 انجام نشدن انتخابات را در فرامرو خود بهر
 نحو که بوده باشد فراهم کرده باشند در
 مراجع قضائی مورد تعقیب واقع و به ششماه
 تا سه سال زندان و به پنج هزار ریال تا پنجاه
 هزار ریال جزای نقدی محکوم میشوند
 ماده ۸۵- انتخاباتی که مبنی بر تطبیع یا
 تهدید (جانی - مالی - شرفی) باشد از
 درجه اعتبار ساقط است تهدید یا تطبیع
 کننده اگر از مأمورین دولتی یا از اعضاء
 انجمن اعم از مرکزی یا شعب یا از داوطلبان
 نمایندگی باشد به ششماه تا سه سال زندانی
 و بتأدیه پنج هزار تا پنجاه هزار ریال محکوم
 خواهد شد هر گاه تهدید یا تطبیع کننده
 غیر از اشخاص مذکور باشد بزندانسی
 تأدیه ای از ۳ ماه تا یکسال و جزای نقدی از
 یک هزار ریال تا ده هزار ریال محکوم میشود
 همین مجازاتها بکسانی که آراء انتخاباتیه
 را خرید و فروش نمایند تعلق میگیرد و
 قبول کنندگان تطبیع نیز شریک جرم
 محسوب میشوند
 ماده ۸۶- هر کس با شناسنامه ای که

متعلق باو نباشد و یا با شناسنامه معمول رأی
 بدهد و یا از شناسنامه خود بیش از یک نسخه
 داشته باشد و یا استناد آن بیش از یک دفعه رأی بدهد
 از یکماه تا ششماه زندانی و به جزای نقدی از
 پانصد ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد
 شد مجازات فوق در باره هر کس که به
 نحوی از انحاء در یکدوره انتخاباتیه بیش
 از یکمرتبه رأی بدهد نیز مقرر است
 تبصره - در موارد مذکوره فوق
 انجمن نظارت مرکزی و شعب باید بصورت
 مجلس تهیه و فوراً نزد مقامات صالحه بفرستند
 ماده ۸۷- کسانی که بموجب مقررات
 این لایحه قانونی محکومیت قطعی پیدا کنند
 از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در دو
 دوره محروم خواهند شد
 ماده ۸۸- در نقاطی که انجمن قانونی
 وجود ندارد و یا تشکیل آن بعللی متوقف
 مانده وزارت کشور مکلف است که تاریخ
 شروع انتخابات جدید را پس از فراهم شدن
 وسائل اعلان کند
 ماده ۸۹- از تاریخ تصویب این لایحه
 قانونی کلیه قوانینی که با این لایحه
 قانونی مغایرت دارد ملغاست
 ماده ۹۰- وزارت کشور و دادگستری
 و بهداری و فرهنگ مأمور اجرای این لایحه
 قانونی میباشند
 بر طبق قانون اعطای اختیارات مصوب
 ۲۰ مرداد ۱۳۳۱ لایحه قانونی شهرداری
 مشتمل بر (۹۰) ماده و (۱۴) تبصره تصویب
 می شود
 بتاريخ ۱۱ آبان ماه ۱۳۳۱
 نخست وزیر - دکتر محمد مصدق

شماره ۱۳۷۲۸ ۲۱۸۱۴
لایحه قانونی اصلاح
ماده ۴۳ قانون مجازات
مرتکبین قاچاق
 ماده ۱- ماده ۴۳ قانون مجازات
 مرتکبین قاچاق اصلاحی اسفندماه ۱۳۱۵
 بطریق ذیل اصلاح میگردد:
 ماده ۴۳- وارد و خارج کردن اسلحه
 ناریه و مهمات جنگی و فشنگ و مواد محترقه
 و اسلحه شکاری و اسلحه سرد جنگی ممنوع
 است مگر با اجازه دولت - ساختن و حمل
 و نقل و اشتغال بکسب و خرید و فروش و
 تعمیر و نگاهداری و کلیه امور مربوط به
 نوع اسلحه ناریه و مهمات جنگی و فشنگ
 و مواد محترقه و باروت و اسلحه شکاری و
 اسلحه سرد جنگی ممنوع است مگر با اجازه
 قبلی وزارت دفاع ملی متخلفین از مقررات
 فوق سه ماه تا سه سال حبس تأدیه ای یا سه
 سیصد تا ده هزار ریال جزای نقدی یا بهر
 دو مجازات محکوم میشوند
 ماده ۲- وزارت دادگستری - وزارت
 دفاع ملی - وزارت کشور - وزارت دارائی
 مأمور اجرای این لایحه قانونی میباشد
 بر طبق قانون اعطای اختیارات مصوب
 بیستم مرداد ماه ۱۳۳۱ لایحه قانونی اصلاح
 ماده (۴۳) قانون مجازات مرتکبین قاچاق
 مشتمل بر دو ماده تصویب میشود
 بتاريخ چهاردهم آبان ماه ۱۳۳۱
 نخست وزیر - دکتر محمد مصدق